

Justerat tisdagen den 25 maj 2010

Inger Linge

Conny Andersson

John Glas

§ 95 **Inledning**

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades och närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades enligt uppslagslistan, bilaga 1.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 96 **Kungörelse och annonsering**

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde anslogs 29 april 2010 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt till länsstyrelsen.

Föredragningslistan infördes den 3 och 4 maj 2010 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslista anslogs den 7 maj 2010 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

§ 97 **Justering**

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet skall justeras senast tisdagen den 25 maj 2010.

§ 98 **Anmälan av länsstyrelsens beslut att för tiden t.o.m. den 31 oktober 2010 till ledamot i valkrets 3 efter Inga-Britt Backlund (KD) inkalla Luis Abascal (KD) och till ny ersättare utse Ismo Salmi (KD) samt till ny ersättare i valkrets Nord efter Ulf Landström (M) utse Marie Hård (M)** LS 1002-0145, 0183

Efter förslag från ordföranden lades anmälan till handlingarna.

§ 99**Nytt reglemente för Stockholms läns landstings dokument- och arkivhantering (förslag 43)**

LS 0806-0638

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att upphäva arkivreglemente för Stockholms läns landsting fastställt av landstingsfullmäktige den 14 december 1999 och gällande från den 1 januari 2000

att anta ett nytt reglemente för Stockholms läns landstings dokument- och arkivhantering att gälla fr.o.m. den 1 juni 2010.

§ 100**Strategisk utvecklingsplan för användning av del av nuvarande sjukhusområde i Solna som ligger utanför detaljplaneområdet för Nya Karolinska Solna (förslag 44)**

LS 0912-1070

Anf. 1-46

I ärendet yttrade sig landstingsråden Raymond Wigg och Catharina Elmsäter-Svärd, Thomas Magnusson, landstingsrådet Stig Nyman, Åke Askensten, Lars-Erik Salminen, landstingsrådet Ilija Batljan, Vivianne Gunnarsson, Helene Sigfridsson, Hans Lindqvist, Anna Attergren Granath samt Björn Sigurdsson.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall i första hand till MP-ledamotens reservation i landstingsstyrelsen innebärande återremiss av ärendet
- 3) avslag på återremissyrkandet
- 4) bifall i andra hand till MP-ledamotens reservation i landstingsstyrelsen innebärande avslag på ärendet

Återremissyrkandet togs först upp till behandling.

Ordföranden ställde propositioner om avslag respektive bifall till yrkandet och fann att fullmäktige avslagit återremissyrkandet.

Ordföranden ställde sedan propositioner om bifall till övriga yrkanden och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna föreslagen vision och utvecklingsplan för den del av sjukhusområdet i Solna som ligger utanför detaljplaneområdet Nya Karolinska Solna

att i den fortsatta utvecklingen av den del av sjukhusområdet i Solna som ligger utanför detaljplaneområdet för Nya Karolinska Solna, reservera mark och byggnader för bostäder och kommersiella ändamål

att med utvecklingsplanen som inriktningsdokument uppdra åt Locum AB att fortsätta planeringen för den del av sjukhusområdet i Solna som ligger utanför detaljplaneområdet för Nya Karolinska Solna.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av MP-ledamöterna.

§ 101

Tilläggsavtal nr 2 till genomförandeavtal för Citybanan i Stockholm, del kommungränsen Stockholm/Solna – Älvsjö (förslag 45)

LS 1003-0318

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna tilläggsavtal nr 2 till genomförandeavtal för Citybanan i Stockholm mellan Stockholms läns landsting, Stockholms kommun och Banverket.

§ 102

Förslag till Regional utvecklingsplan 2010 för Stockholmsregionen, RUF5 (förslag 46)

LS 1003-0221

Anf. 47-204

I ärendet yttrade sig landstingsråden Christer G Wennerholm och Ilija Batljan, Anna Kettner, Stella Fare, Björn Sigurdsson, Jan Strömdahl, Jan Stefansson, landstingsrådet Gustav Andersson, Erik Langby, Åke Askensten, Lars Carlsson, Gizela Sladic, Olov Lindquist, Yvonne Blombäck, landstingsrådet Raymond Wigg, Erika Ullberg, Lennart Rohdin, Dan Westin, Stefan Bergström, Curt Hansson, Jan Olov Sundström, Hans Lindqvist, Tage Gripenstam samt Kjell Treslow.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till S-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen
- 3) bifall till V- och MP-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Då votering begärts ställde ordföranden först propositioner om vilket av yrkandena under 2) och 3) ovan som skulle utgöra motförslag till landstingsstyrelsens förslag vid huvudvoteringen och fann att fullmäktige utsett S-ledamöternas förslag.

Omröstningen genomfördes sedan enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som vill utse S-ledamöternas förslag till motförslag i huvudvoteringen röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat utse V- och MP-ledamöternas förslag till motförslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 36 ja-röster, 18 nej-röster, 80 att ledamöter avstätt och att 15 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 2.

S-ledamöternas förslag hade därmed utsetts till motförslag till landstingsstyrelsens förslag vid huvudvoteringen.

Huvudomröstningen genomfördes sedan enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt S-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 80 ja-röster, 37 nej-röster, att ledamöter 17 avstätt och att 15 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 3.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anta förslag till Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUFS 2010, med den särskilda sammanställningen enligt 6 kap. 16 § miljöbalken, som regionplan för Stockholms län

att uppdra åt regionplanenämnden att löpande följa upp den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen

att uppdra åt AB Storstockholms lokaltrafik att med utgångspunkt från RUFS 2010 ta fram en översiktlig genomförandestrategi för trafikplaneringen, med möjlig etappindelning för genomförandet samt förslag till finansiering av densamma.

RESERVATIONER

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av S-ledamöterna och av V- och MP-ledamöterna.

UTTALANDEN

Hans Lindqvist (C) lät till protokollet anteckna följande särskilda uttalande "Jag ställer mig bakom RUFS:en men motsätter mig byggande av nya stora motorvägar som Förbifart Stockholm".

Tage Gripenstam (C) lät till protokollet anteckna följande särskilda uttalande "Jag har tidigare uttryckt stor tveksamhet till att etablera en flygplats i Södertälje kommun. Närheten till Skavsta flygplats har varit ett skäl för detta. I RUFS 2010 finns nu två utredningsförslag om nya flygplatser på Södertörn för allmänflyg, Ormsta i Haninge och Krummeltorp i Södertälje kommun. En allmänflygplats är en mindre flygplats öppen för privatflyg. Osäkerhet kring storleken på anläggningen, intrånget, nya olika begränsningar för utvecklingen av Södertälje kommun gör en sådan satsning mycket tveksam.

Jag vill i detta uttalande slå fast att min tveksamhet är stor. Det är med stor sannolikhet olämpligt att etablera en allmänflygplats i antingen Ormsta eller Krummeltorp".

§ 103**Frågestund**

LS 1005-0432

Anf. 205-228

1) Sjölander Johan (S) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Anser du att det är rimligt att SL står för notan för de omfattande förstärkningsarbeten som behövs när Spårväg City ska dras vidare från Hamngatan?

2) Jörnehed Håkan (V) till landstingsrådet Stig Nyman (KD): Kan kvinnor över 23 år genomföra gynekologisk undersökning i Stockholms läns landsting om de är rullstolsanvändare?

3) Ullberg Erika (S) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Är det den borgerliga majoritetens uppfattning att spårväg är den bästa lösningen för att trafikförsörja Nya Karolinska och Norra stationsområdet?

4) Cebrian Juan Carlos (S) till ordföranden i programberedning äldre och multisjuka, Pia Lidwall (KD): Är du nöjd med att endast sju procent av samtliga patienter inskrivna i hem-sjukvården har fått en läkemedelsgenomgång när regelboken säger att det ska gälla samtliga patienter?

Frågorna antecknades som besvarade.

§ 104**Finansiering och anskaffning av miljöbussar (förslag 47)**

LS 1003-0288

Anf. 229-230

I ärendet yttrade sig Sverre Launy och landstingsrådet Christer G Wennerholm.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna investeringen i 85 stycken etanolbussar till en total kostnad av 250 000 000 kronor inom ramen för 2010 års investeringsbudget.

UTTALANDE

V- och MP-ledamöterna lät till protokollet anteckna ett särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen

§ 105**Avgiftsfriad hälso- och sjukvårdsverksamhet för hemlösa i Stockholms län (förslag 48)**

LS 0912-1091

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att medge avsteg från landstingsfullmäktiges beslut den 24-25 november 2009, § 226, om taxor i hälso- och sjukvården för den vård som meddelas personer som enligt Socialstyrelsens definition är hemlösa

att vården ska vara avgiftsfri vid besök på Centrum för Hemlösa och för insatser av verksamhetens mobila team för patienter som enligt Socialstyrelsens definition är hemlösa.

§ 106**Valärenden (förslag 49)**

LS 0809-0802, 0810-0944, 0903-0283, 0912-1018, 1057, 1002-0104, 0132, 1003-0219, 0226, 0264, 0276, 0280, 0308, 0330, 1004-0349, 0372, 0384

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Bengt-Hugo Bengtsson (M) från uppdraget som ledamot i övervakningsnämnden Stockholm Söder.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Övervakningsnämnden Stockholm Söder intill utgången av 2010

Ledamot

M Lars-Göran Lundh (efter Bengt-Hugo Bengtsson)

Samordningsförbundet Östra Södertörn intill utgången av 2010

Revisor

FP Lena Huss

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län intill utgången av 2010

Ersättare

M Fredrik Sawestahl (efter Jonas Nilsson)

FP Caroline Åkerhielm (efter Göran Qvennerstedt)

Ordning för ersättares inträde mellan de för Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Dingertz och Lindblad-Söderman inträder ersättarna Freimuth, Sawestahl, Åkerhielm, Hultkvist och Andersson; För ledamoten Persson inträder ersättarna Åkerhielm, Hultkvist, Andersson, Freimuth och Sawestahl; För ledamoten Holmström inträder ersättarna Hultkvist, Andersson, Freimuth, Sawestahl och Åkerhielm; För ledamoten Svensson inträder ersättarna Andersson, Freimuth, Sawestahl, Åkerhielm och Hultkvist.

Sparbanksstiftelsen Första t o m den 30 april 2011

Huvudman

FP Ulf Uebel (efter Göran Qvennerstedt)

Förvaltningsrätten i Stockholm intill utgången av 2010

Nämndemän

M Peter Engvall (efter Eva Reman)

M Emilia Horn (efter Ola Jacobsson)

M Mikaela Rydén (efter Marzena Blomquist)

FP Martin Sundin

Förvaltningsrätten i Uppsala intill utgången av 2010

Nämndemän

M Bert Löfqvist (efter Ulf Helleday)

Svea Hovrätt intill utgången av 2010

Nämndemän

M Ulla Malutchenko (efter Emina Skaljo)

Nominering**Viltförvaltningsdelegationen i Stockholms län** intill slutet av 2013

Suppleant

C Börje Karlsson

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga val av

elva nämndemän i förvaltningsrätten i Stockholm, dels efter Gunnar Nygren (FP), Leif Nyström (S), Eivor Hindström (MP), Berivan Öngörur (V), Toivo Jokkala (V), Inger Gemicioglu (V), Gunnar Bjerkli (V) samt dels en plats för (C) och tre platser för (V).

två nämndemän i förvaltningsrätten i Uppsala efter Inger Nordqvist (M) och Göte Silver (S).

fyra nämndemän i Svea hovrätt efter Christina Brofalk (C), Henning Carlsson (S), Pablo Lizama Farias (V) och Gilda Cordova (V).

två ledamöter i skattenämnden för skattekontor 5-8 dels efter Alexandra von Seth (M) och dels en plats för (V).

två ledamöter i skattenämnden för skattekontor 9-10 och utlandsskattekontoret efter Patrik Kempe (M) och Olle Hedenblad (M).

Fullmäktige beslutade även om korrigerings av tidigare förrättat val till

Ambulanssjukvården i Stockholm AB intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2011

Ledamot

- Annelie Hedman

§ 107**Interpellation 2010:21 av Lars Dahlberg (S) om Spårväg city**
LS 1004-0353

Fullmäktige beslutade bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 108**Interpellation 2010:18 av Raymond Wigg (MP) om en oberoende uppföljning av kostförsörjningen**

LS 1004-0350

Anf. 231-244

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för finansfrågor. Fullmäktige medgav den 13 april 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, bilaga 4.

Landstingsrådet Maria Wallhager hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Raymond Wigg och Maria Wallhager, Yvonne Blombäck, Johan Sjölander, Håkan Jörnehed, landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd samt Lena-Maj Anding.

§ 109

Interpellation 2010:19 av Juan Carlos Cebrian (S) om det låga intresset för hälsosamtal med 65-69-åringar i socioekonomiskt svaga områden

LS 1004-0351

Anf. 245-254

Interpellationen är ställd till ordföranden i programberedning äldre och multisjuka. Fullmäktige medgav den 13 april 2010 att interpellationen fick ställas. Svar på interpellationen, bilaga 5.

Pia Lidwall hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Juan Carlos Cebrian, Pia Lidwall, Kerstin Pettersson, Håkan Jörnehed samt Vivianne Gunnarsson.

§ 110

Interpellation 2010:20 av Kerstin Pettersson (V) om förebyggande hälsosamtal för 75-åringar

LS 1004-0352

Anf. 255-268

Interpellationen är ställd till ordföranden i programberedning äldre och multisjuka. Fullmäktige medgav den 13 april 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, bilaga 6.

Pia Lidwall hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Kerstin Pettersson, Pia Lidwall, Juan Carlos Cebrian, Curt Linderöth, Håkan Jörnehed, Anita Johansson samt Lena-Maj Anding.

§ 111

Anmälan av interpellationer

LS 1005-0415--0418

Nr 2010:23 av Birgitta Sevefjord (V) om beredskap inför ökat tryck på förlossningsverksamheten

Nr 2010:24 av Yvonne Blombäck (MP) om buller från kollektivtrafiken

Nr 2010:25 av Håkan Jörnehed (V) om åtgärder mot privata vårdgivares fuskande

Nr 2010:26 av Yvonne Blombäck (MP) om behovet av nya depåer

Interpellationerna ska besvaras vid nästa sammanträde.

AVSLUTNING

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 17.30.

Vid protokollet

Peter Freme

Anföranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges möte den 11 maj 2010

§ 100 Strategisk utvecklingsplan för användning av del av nuvarande sjukhusområde i Solna som ligger utanför detaljplaneområdet för Nya Karolinska Solna

Anförande nr 1

Landstingsrådet **Wigg (MP)**: Ordförande, kära fullmäktigeledamöter och åhörare! Som ni kan läsa i handlingarna föreslår Miljöpartiet att detta ärende i första hand ska återremitteras. Då kan man fråga sig varför vi har gjort det ställningstagandet och varför inga andra har gjort det. Våra bevekelsegrunder i den här frågan är att det i dag pågår en process om hur den framtida hälso- och sjukvården ska se ut i Stockholms län. Det finns ett uppdrag i FoUU-utskottet att titta på till exempel Huddinges roll i förhållande till Nya Karolinska. Det är inte klart än. Det finns inget resultat. Vi vet däremot att det nya Karolinska sjukhuset inte kommer att ha lika många vårdplatser som det nuvarande Karolinska sjukhuset har. Vi vet också att barnsjukvården, till exempel, och närsjukvården står inför stora omvälvningar och ett nytt sätt att arbeta. Vi vet också att det kommer 20 000 nya invånare varje år, vilket påpekas i det kommande ärendet om RUF5.

Vi tänker så här: Ska vi innan vi vet alla de här sakerna, var de nya närsjukhusen ska utvecklas och hur den nya närsjukvården ska komplettera det nya Karolinska sjukhuset, bestämma att vi ska avyttra en tillgång som vi har i landstinget? Vi vet ju inte hur den framtida sjukvårdsstrukturen ska se ut. Vi tycker att det är som att kasta in någonting i ugnen innan vi har tillsatt jästen. Vi känner inte till ingredienserna än. Därför menar vi att vi borde återremittera förslaget för att se vad som krävs så att vi vet det innan vi så att säga avyttrar en tillgång som vi har.

Jag vet inte om vi är det enda parti som har tänkt på det här, men vi tycker att vi innan de här frågeställningarna har blivit klarlagda faktiskt borde återremittera ärendet och vänta och se var olika funktioner ska vara. Skulle till exempel Astrid Lindgrens barnsjukhus kunna vara ett kompletterande närsjukhus för barn? Nej, ni tänker, vilket Catharina Elmsäter-Svärd var väldigt snabb att säga förra tisdagen, att det här kan vara en tillgång som kan förbilliga det nya Karolinska sjukhuset. Ja, det kan vara det, men det kan också vara en värdefull tillgång som vi kan ha när vi ska bygga upp den nya sjukvårdsstrukturen som vi i dag inte vet hur den ska se ut. Därför begär vi att vi i första hand ska återremittera ärendet och i andra hand avslå det. Det är Miljöpartiets förslag i denna fråga.

Sedan är det andra saker som också kanske bör belysas närmare, som vi också nämner i vårt förslag. Det föreligger nu ett förslag om spårbilssatsning mellan KTH och universitetet. Där är också Nya Karolinska, KI och Norra stationsområdet inbegripet. Det borde också belysas i det här sammanhanget innan man gör sig av med saker som man har rådighet över i dag.

Bifall till Miljöpartiets förslag!

Anförande nr 2

Landstingsrådet **Elmsäter-Svärd (M)**: Fru ordförande och fullmäktige! Det som vi har framför oss i dag är mer av en strategisk utvecklingsplan för hela det område som vi i dagligt tal kallar för östra Karolinska, den del av det Karolinska området som inte kommer att vara där det gamla sjukhuset står kvar, alltså det som blir kvar när vi har byggt det nya. Det här handlar mer om vad vi vill med det här området. Vad ska hända där? Vi har redan kunnat läsa i tidningar om Stockholm life och hela Norra stationsområdet, där arbetet ska bli att förtäta, hitta möten mellan akademi, forskning och näringsliv och där det ska myllra av liv både dag och natt. För detta tas det fram en strategisk utvecklingsplan.

Det är oerhört viktigt att tänka brett, men även att tänka i detalj, som Raymond Wigg var inne på. Vad behöver vi använda området till på sikt? Om man verkligen ger ärendet dess riktiga uppmärksamhet och läser vad det är vi fattar beslut om i dag inser man att det just handlar om att skapa förutsättningar för att verksamheter ska komplettera varandra och integreras med varandra, som det står. De integrerade stadskvarteren har tydliga fysiska kopplingar till innerstaden och omgivningarna runt omkring. Det gäller grönområden men även institutioner och kommande verksamheter. I dag vet vi ju inte vilka verksamheter som kommer att finnas där till exempel år 2040. Det är oerhört viktigt att titta på hur vi ska gestalta olika stråk och platser inom området, att vi hittar balansen mellan dag och natt så att det verkligen blir ett levande område när staden växer ut. Stockholms stad växer ihop med Solna stad, vilket också kommer att behövas med tanke på den enorma utvecklingspotential vi har med nya invånare. Det är den här mixen som är viktig.

Raymond Wigg var inne på vad som händer med sjukvårdens behov, om vi verkligen inte behöver ha kvar någonting och att de därför skulle vilja ha en återremiss. Jag tycker att man ska läsa det som landstingsstyrelsen har skrivit, det som vi från majoritetens sida har markerat, att "mot bakgrund av det arbete som för närvarande pågår kring den framtida hälso- och sjukvårdsstrukturen och hur det förväntade vårdbehovet ser ut fram till år 2030 anser landstingsstyrelsen att det bör finnas en fortsatt öppenhet till vilken form av vård och forskning som ska finnas i området". Det är inte läst i och med att vi antar den strategiska utvecklingsplanen.

När det här beslutet är taget kommer i nästa steg beslut om områdets framtida utveckling. Det är då vi antar den detaljerade genomförandestrategin inför planläggning och den successiva omvandlingen och försäljningen. Jag tror, fullmäktige, att det här är ett oerhört viktigt steg för att visa att vi från Stockholms läns landsting också är med och menar allvar, att vi har en stark faktor att vara med och skapa den motor som hela den här regionen och hela landet behöver, även i ett internationellt perspektiv. Det här är ett första steg. Vi är inte lästa. Av den anledningen tycker inte jag att fullmäktige behöver någon återremiss i den här delen. Men, fru ordförande, jag kommer inte att yrka avslag. Det kommer någon annan, som har yrkanderätt, att göra.

Anförande nr 3

Landstingsrådet W i g g (MP): Fru ordförande! De här sakerna står mycket riktigt i förvaltningsyttrandet, Catharina. Men jag har en fråga till dig, eftersom du förra veckan när vi pratade om Nya Karolinska också var väldigt tydlig med att den här fastigheten skulle avyttras, att den är en tillgång som vi kan avyttra och få pengar till att amortera av på skulden eller betala den räkning som kommer att komma för Nya Karolinska. Du säger att ni kommer att ta in det här i beräkning. Är det så att du verkligen är beredd att titta på om det finns rådighet över de fastigheter som finns på Karolinska innan vi avyttrar dem?

Anförande nr 4

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Fru ordförande! Man ska vara medveten om, Raymond Wigg, att det inte handlar om enbart det här 40-talet fastigheter. Det är fråga om hela området med mark och allting. Det är en tillgång. Det är naturligtvis precis det som arbetas fram med Locums stora hjälp. Vilka fastigheter kan användas? Vilka fastigheter bör man ta bort?

När vi har kommit fram till vår strategiska utvecklingsplan, vilket är det beslut vi fattar i dag, är vi redan från början och talar om innehållet, var det finns begränsningar eller inte för den som köper området för vidare exploatering för bostäder eller annan verksamhet. Ju mer vi detaljstyr, desto mer påverkar det naturligtvis priset vid en försäljning. Men det finns ingenting som hindrar att vi för den här öppenheten vidare, även om marken på sikt kommer att kunna säljas.

Anförande nr 5

Landstingsrådet Wigg (MP): Förstår jag dig rätt när du säger att vi kommer att utreda försäljning och så vidare men att vi samtidigt ska ha möjlighet att behålla någon av fastigheterna. Jag förstår inte riktigt. Är det så att Moderaterna och du, Catharina, är beredda att titta på en fortsatt användning av någon av de här lokalerna för sjukhusändamål?

Anförande nr 6

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Fru ordförande! Vi har haft ett antal genomgångar, inte minst i strategiska utskottet, där vi har fått redovisat och kunnat diskutera och gå igenom bland annat balansen mellan vad som är landstingets fortsatta egna behov och vilka möjligheter som försvinner eller kvarstår om hela markområdet exploateras. Om det till exempel skulle byggas en fastighet för bostäder finns det väl ingenting som skulle hindra om någon vill etablera primärvård eller någon annan vårdform i en sådan fastighet. Det är därför vi säger att vi håller en öppenhet där. Det behöver inte vara avhängigt det. Oavsett vem som äger kan vi hålla öppet för att det i det här området också fortsatt ska finnas vård. Det viktigaste tycker jag är att vi inte i dag säger att här får ingen vård alls finnas i fortsättningen. Det är den öppenheten som det här beslutet innebär.

Anförande nr 7

Thomas Magnusson (V): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tror att det är ett bra och ett viktigt beslut som vi ska ta i dag. Jag yrkar alltså bifall till landstingsstyrelsens förslag. Visionen av vad man ska använda det östra sjukhusområdet till är det viktigt att vi antar. Inte minst med tanke på den diskussion som vi hade förra gången om hur NKS-området ska se ut är det viktigt att vi vet vad vi ska använda den andra delen till.

Att vi behöver föra en debatt om sjukvårdsstrukturen tror jag att vi alla är överens om. Jag tror att det är viktigt att vi tar med oss beskedet från den här fullmäktigeförsamlingen att vi måste fortsätta den debatten. Jag har i alla fall inte uppfattat att huvudfrågan handlar om huruvida vi ska använda oss av sjukhusområdet kontra NKS utan kanske snarare om hur vi ska organisera hela sjukvården i Stockholms läns landsting.

Oavsett hur vi ser på den frågan är det ett omfattande arbete som måste ske i fortsättningen. Den öppenhet som Catharina pratar om är givetvis viktig, men man måste också kunna se den andra sidan. Hur blir den slutgiltiga omfattningen? Vad är det konkret som ska byggas där? Alla de punkter som vi ser i materialet på sidorna 2 och 3, hur kommer det att bli i verkligheten? Det kommer att kräva en hel del arbete innan vi faktiskt ser hur det här kommer att ta sig ut. Till exempel var de värdepåverkande faktorerna kanske inte desamma när det här skrevs som de är i dag och som de blir i morgon. Det är någonting som man måste jobba vidare med.

Den fråga som jag tycker känns oerhört viktig att lyfta i det här sammanhanget är hur man ska organisera kollektivtrafiken. Jag tycker att det som strategiska utskottet säger i sitt tjänsteutlåtande, s. 3 av 7, är intressant, nämligen att utvecklingsplanen bygger på "antagandet att spårbunden kollektivtrafik med god kapacitet byggs ut till NKS, Östra området och Norra Station. Om spårbunden trafik inte genomförs bedöms konsekvenserna bli att flera busslinjer måste trafikera området med behov av bussterminal, ökat antal busshållplatser och parkeringsplatser som tar mark i anspråk. Detta skulle innebära försämrad attraktionskraft för verksamheter och boende att etablera sig i den nya stadsdelen."

Här finns all anledning till oro. Här finns inga besked om hur det faktiskt kommer att bli. Och det tycker jag är oerhört tragiskt. När vi vill vara framåtsyftande och peka på visioner har vi faktiskt inga besked att ge på den punkten, utan vi kommer att skapa en trafikinfarkt runt Nya Karolinska redan vid byggprocessen. Vi har heller inga besked att komma med när det gäller hur det ska se ut framdeles. Eventuella spårvagnar kommer inte att klara av det här. Det kräver större resurser i form av spårbunden trafik. Finns inte det när det här

området ska börja byggas kommer också attraktionskraften, precis som strategiska utskottet säger, att bli väsentligt mycket sämre. Vi vill ju skapa ett kluster av specialiteter mellan forskning och sjukvård på Nya Karolinskaområdet, därför tycker jag att det känns oerhört trist att vi ska få en slags baksida som inte klarar av att hantera trafiksituationen i ett av de mest trafikintensiva områdena vi har, inte bara här i vår region utan i hela landet. Jag tycker att det känns som en brist och det känns som en oro för framtiden. Där krävs helt andra tag än som hittills har tagits.

Anförande nr 8

Landstingsrådet N y m a n (KD): Fru ordförande och värderade ledamöter! Jag ska börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag och avslag på Raymond Wiggs yrkande om återremiss och hans avslagsyrkande.

Det är rätt som han säger att allting inte är klart. Vi talar om att allting ska bli klart, till exempel när det gäller Huddinge, som inte är nämnt, Astrid Lindgrens barnsjukhus och så vidare. Vi ska ha klart för oss, värderade fullmäktigeledamöter, att Locums uppdrag, som vi förnyar med beslutet i dag, bygger på ett brett stöd från landstingsfullmäktige för ett par år sedan. Det är alltså inget avsteg från det, utan att vi har funnit det lika klokt i dag som det var då.

Vi ska också ha klart för oss att Locums uppdrag utförs parallellt med att planeringen av Nya Karolinska fortsätter och parallellt med det uppdrag som hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning fick i höstas, att i slutet av det här året återkomma med en identifiering och beskrivning av vårt framtida vårdbehov, möjligheter att möta de vårdbehoven och finansieringsfrågorna. Därför skulle det inte vara hälsosamt för det fortsatta arbetet att återremittera i dag. Det är bara dumt.

Vi är alltså inte lästa, utan det finns en rad öppningar mot framtiden när det gäller det som just det här ärendet innehåller. Vi ska ju lite senare i dag tala om den framtida regionplanen som också innehåller en del spännande inslag som behöver vägas in av både Locum, landstingsstyrelsen och utskottet som hanterar sjukvårdsfrågorna framöver. Det är den och hur befolkningsutvecklingen har varit och ser ut att bli åren framöver som behöver vara vägledande. Det är så att säga inget bidrag till det arbetet att i dag återremittera ärendet eller avslå förslaget. Sällan har vi, och det har jag sagt förut, tillåtit oss i det här landstinget så generöst med tid för planering av hälso- och sjukvårdens framtid när det gäller lokaler, inriktning, omfattning och så vidare.

När det gäller diskussionen om vårdplatser vet jag inte hur vi ska kunna bryta nacken av myten att Nya Karolinska blir mindre än dagens Karolinska i Solna. Med lite insikt i hur det ser ut på tomten i Solna och hur sjukvården bedrivs med 1½ kilometers spännvidd mellan vårdlokalerna räcker det inte att räkna sängar. Det är ett alderdomligt sätt att se på modern sjukvård och är egentligen inte till någon vägledning. Frågan är hur mycket vård som kan bedrivas i de lokaler som vi har tillgängliga.

Gärna en fortsatt både bred och fördjupad politisk diskussion, det tror jag behövs i fortsättningen också. Vi har försökt att ha en öppen attityd till de här frågorna de senaste två åren när de har varit mer konkreta i form av ärenden på fullmäktiges bord. Till en sådan både fördjupad och bred diskussion är naturligtvis också Miljöpartiet välkommet framöver. Då måste vi våga vara visionära och se framåt. Perspektivet är då inte tredje söndagen i september vart fjärde år, utan perspektivet är ett antal mandatperioder. Kan vi befria oss från tanken på vart fjärde år och öppna oss för ett fortsatt bra politiskt samtal tror jag att både Locum och hälso- och sjukvårdsnämnden, och för den delen landstingsstyrelsen med sina utskott inom det här området, kommer att kunna servera fullmäktige förslag till beslut som det finns en total enighet bakom.

Bifall, som sagt, till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 9

Landstingsrådet W i g g (MP): Fru ordförande! Du berömmar dig själv, Stig, av att vara så framåtsyftande och framåtblickande. Då undrar jag till exempel över frågan om Huddinges relation till Solna. Den hade faktiskt inte ni i majoriteten tänkt på över huvud taget innan vi från oppositionen i höstas fick påminna er om att byggandet av det nya sjukhuset i Solna faktiskt har betydelse både för Huddinge och för övrig hälso- och sjukvård. Vi är ju inte emot ett utvecklingsarbete, tvärtom, men bör man inte i detta utvecklingsarbete tänka efter lite först, innan man öppnar för försäljning och avyttring av saker som vi faktiskt kan ha rådighet över och som kan ha betydelse för den framtida sjukvårdsstrukturen, liksom naturligtvis för hur folk ska transportera sig dit. Det är också en fråga.

Anförande nr 10

Landstingsrådet N y m a n (KD): Raymond Wigg! Det var en trist replik att påstå att vi inte har tänkt alls i den här frågan. Det kan vara läge att påminna om vilken majoritet det var som gjorde Huddinge till universitetssjukhus. Du ingick inte i den och ditt parti ingick inte i den. Det var när det blev bolag som det ändrade beteckning och inriktning från Huddinge sjukhus till Huddinge universitetssjukhus AB.

Sedan behöver det också läggas märke till att den allians som nu regerar landstinget inte har tagit initiativ till att riva upp fusionen. Därmed är Karolinska universitetssjukhuset Karolinska universitetssjukhuset och ingenting annat. Och det pågår ett profilerings- och utvecklingsarbete som är imponerande av den nuvarande ledningen av sjukhuset. Det har vi med oss. Jag fick med posten i dag årsredovisningen för förra året. Det är sällan man hoppar högt över årsredovisningar i offentlig verksamhet, men den är värd att applådera och ta till sig. När du säger att vi inte har tänkt är du inte bara ute på hal is, det är värre än så.

Anförande nr 11

Landstingsrådet W i g g (MP): Vi har en alldeles utmärkt förvaltning. Vi har en alldeles fantastisk ledning för Karolinska universitetssjukhuset. Jag sade att det var ni i den politiska majoriteten som inte hade detta framme. Vi i oppositionen fick faktiskt påminna er om i höstas att vi också måste lägga med detta i utvecklingen av den framtida sjukvårdsstrukturen.

Du säger också att man inte ska räkna vårdplatser. Redan i dag har Stockholm lägst antal vårdplatser av alla landsting i Sverige räknat per capita. Det kan hända att den utvecklingen också är viktig och riktig, men man måste ju tänka på hur övriga sjukhus ska relatera till Nya Karolinska. Hur ska människor vårdas i hemmet och på äldreboendet, dit de ska komma tillbaka? Det är det vi säger att vi borde tänka på innan vi avyttrar och tror att vi har tillgångar som vi kan räkna av mot stora utgifter på annat håll.

Anförande nr 12

Landstingsrådet N y m a n (KD): Fru ordförande! Jag måste erkänna att jag inte förstår någonting. De frågor som du tar upp finns väldigt tydligt upptagna av till exempel FoUU-utskottet och NKS-förvaltningen. Har du inte sett det vill jag påminna om allt det arbete som har pågått de senaste två åren, i synnerhet i de här frågorna. De finns ju där. Det är nästan detaljbeskrivet vilka ramar vi ska hålla oss inom.

Du säger att vi har lägst antal vårdplatser. Det som är intressant är inte hur många sängar det finns utan hur många patienter som får adekvat och bra vård. Det är det enda intressanta. Om vi har sängar, läkare, sjuksköterskor, undersköterskor eller lokaler är fullständigt ointressant. Hur många svarvare finns det hos Volvo på Hisingen till exempel? Fullständigt ointressant! Gör de bra bilar som går att sälja? Bedriver vi en hälso- och sjukvård som bringar hälsa och läkedom till patienterna eller inte? Det är huvudfrågan. Därför står vi nu inför en framtid som kommer att erbjuda de här möjligheterna. Låt för all del också Locum få fortsätta att erbjuda framtida lokaler!

Anförande nr 13

Thomas Magnusson (V): Fru ordförande, fullmäktige! Jag tror att det är viktigt för Stig att förstå att den diskussion som Raymond drar upp om sjukvårdsstrukturen kommer att pågå så lång tid som det tar innan man har satt ned foten om hur det ska se ut. Jag tror att det är viktigt att ha klart för sig att även om man har visioner måste visionerna liksom formuleras till lite mer konkreta linjer.

Att det är oviktigt hur många sängar som finns kan vara lite svårt att förstå. Jag är helt övertygad om att Arbetsmiljöverket har en del synpunkter på hur många sängar det kanske finns. Och jag tror att det är viktigt att vi kan föra den debatten.

Jag tror också att det är viktigt att man har klart för sig att när vi pratar om sjukvårdsstrukturen har vi inget tydligt besked om hur det kommer att se ut med till exempel Huddinge sjukhus. Det finns en del partier som är väldigt tydliga med att det fortsatt ska vara universitetssjukhus, men det stora partiet i Alliansen är väldigt otydligt på den punkten. Vi vet faktiskt inte vad man vill. Jag tror att man ska inse att det är det som gör att vi får den här typen av diskussion. Här behöver ni jobba lite mer för att vi ska få klarhet.

Anförande nr 14

Landstingsrådet Nymån (KD): Ja, det är viktigt för mig att förstå. Det är viktigt för alla här att förstå vad framtiden kräver av oss när det gäller resurser, utrustning och sängar för all del för framtidens hälso- och sjukvård, och visionerna måste formuleras. Men vad är det som gör det så angeläget att läsa visionerna vid detaljståndpunkter i dag? Att sätta ned foten brukar betyda att man läser fast sig. Jag tycker att det är bättre att ta steg framåt och vara vidsynt och visionär naturligtvis.

Visst, Arbetsmiljöverket brukar ha synpunkter på hur många sängar det är, hur långt det är mellan dem och så vidare. Det är naturligtvis viktigt ur en aspekt, men inte helt och hållet utifrån vårdaspekten. Vi kan naturligtvis fortsätta att diskutera om landsting som håller rätt avstånd mellan sängarna bedriver en bättre vård och har högre vårdkvalitet. Det är farligt att hänga upp sig på detaljståndpunkter. Att sedan påstå att vi inte vet vad vi vill införa i framtiden var hugget ur luften, Thomas Magnusson.

Anförande nr 15

Thomas Magnusson (V): Det är farligt att vara nonchalant, Stig, och att inte se detaljerna. Detaljerna kan ibland vara oerhört viktiga. Jag tror att en sådan detalj är just om det till exempel finns överbeläggningar. Jag tror inte att det vare sig är bra vård för en patient eller bra arbetsmiljö, och det är inte bra för en politiker, oavsett om han är i majoritet eller i opposition.

Det som är viktigt är ändå att vi får en ordentlig diskussion och att vi får tydliga klagoranden om hur sjukvårdsstrukturen ska se ut. Kommer Huddinge att vara kvar som ett universitetssjukhus eller kommer det inte att vara det? Vi saknar fortfarande ett besked från Alliansen om hur det kommer att se ut. Därav får du den här diskussionen, alldeles oavsett om du vill det eller inte. Jag vill gärna vara visionär, men jag tror också att det är viktigt att man inte bara är visionär utan att man så småningom landar i konkreta slutsatser.

Anförande nr 16

Landstingsrådet Nymån (KD): Det finns ingenting i Alliansens agerande, Thomas, som på något sätt antyder en risk för att Huddinge inte skulle vara ett universitetssjukhus i framtiden. Vi har inte gjort något ingrepp, även om vi var emot fusionen på sin tid. Men det har ingenting med karaktären av universitetssjukhus att göra. Vi måste, de närmaste fyra fem åren åtminstone, våga ha en öppen attityd till hur sjukvården ska ledas, hur varje enhet ska ledas och så vidare. Den öppenheten vill jag ha för att kunna ha en adekvat uppfattning den dag vi behöver bestämma det. Det behöver vi inte göra i dag. Vi gör det definitivt inte

med en återremiss, som jag var inne på i ett tidigare replikskifte. Det behövs inte klarare besked.

Några ord, fru ordförande, vill jag säga om antalet vårdplatser. Jag vet inte om Thomas Magnusson följer detta, men jag kan påstå att ledningen för Karolinska universitetssjukhuset har totalkoll, två gånger om dagen, på hur vårdplatsfördelningen och behovet ser ut. Man följer det *mycket* noga, noggrannare än någon gång tidigare.

Anförande nr 17

Åke Askensten (MP): Ordförande, ledamöter! Det var väldigt vackra ord av Catharina Elmsäter-Svärd, mycket vackra. Men vad finns det bakom de orden egentligen? Hur har man resonerat? Det framgick inte.

Sedan kom Stig Nyman upp i talarstolen, och då blev orden inte ens vackra. Jag tycker att det var väldigt förvirrat när han talade om att det intressanta inte är antalet sängplatser, utan antalet patienter. Det finns väl en relation mellan de två, eller hur Stig Nyman? Det där var väldigt konstigt. Thomas Magnusson har ju nämnt överbeläggningarna. Det är ett återkommande problem som ni i majoriteten inte har kunnat hantera.

Man kan fråga sig hur pass strategisk den här utvecklingsplanen är. Är det över huvud taget en utvecklingsplan i ordets rätta bemärkelse? Jag tycker ändå att det verkar handla mer om pengar än om sjukvårdens behov. Locum har gjort en värdebedömning. Det är väl bra att man gör det, men det tyder på någonting. I Locums prioriteringslista talar man inte om sjukvård. Det ordet finns inte med. Man talar om kassaflöde och fastighetsekonomi. Vad indikerar detta?

Sedan undrar jag – om ni nu ha resonerat om det i allianspartierna – hur ni har sett på befolkningsutvecklingen. Har ni gått på regionplanens prognoser är ni definitivt snett ute. Det vore väldigt illa om ni har följt de prognoserna även i det här fallet.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets återremissyrkande i första hand och i andra hand avslag.

Anförande nr 18

Lars-Erik Salminen (M): Fru ordförande, fullmäktige! Jag håller med Åke Askensten om en sak, det är oerhört förvirrande. Men vem gör det förvirrande? Det är när man börjar prata sängplatser i ärendet Strategisk utvecklingsplan som man gör det förvirrande. Jag tror att det var på den andra sidan av salen det startades.

Jag kan väl lägga mig i det förvirrande och säga att ni glömmer någonting annat som vi har pratat om i tre år och som vi pratade om i förra veckan också, att det ska byggas ett patienthotell där en viss del av patienterna kan vårdas och vistas under tiden man rehabiliteras och annat. Nu gjorde jag övertrampet att gå in i den här förvirringen, men så kan man göra ibland.

Jag tycker att det strategibeslut som Locum har antagit är oerhört bra. Det är ett strategidokument mot framtiden. Läser man handlingarna lite grann och slutar förvirra sig kan man på s. 3 längst ned se att det står: "Efter beslut om områdets framtida utveckling är nästa steg" – då tänker man till, vad är nästa steg? – "att utarbeta en detaljerad genomförandestrategi inför planläggning, successiv omvandling och försäljning." Det är alltså nästa steg, inte nu. Det är nu vi ska fatta beslut om den strategiska utvecklingsplanen.

Sedan vill jag också hänvisa till det som står som utgångspunkt för utvecklingen, som Locums styrelse har antagit. Det är mycket bra, med visioner och annat. Där står det bland annat om den spårbundna trafiken. God kapacitet och allt annat som står på sidorna 4 och 5 tycker jag är god läsning.

Dessutom har jag en fråga till Miljöpartiet. Ni har en ledamot i Miljöpartiet som heter Eva Larsson. Jag har hennes bild här. Jag tycker att det vore bra om man också internt för diskussioner. Eva Larsson har inte med ett kommatecken reserverat sig eller haft egna synpunkter när Locums styrelse fattade detta beslut. Detta beslut fattades helt i enighet. Jag har kontrollerat protokollen, och det finns ingen som helst reservation eller antydan till någonting annat från Eva Larsson, inte ens om sängarna.

Med det yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 19

Åke Askén (MP): När man hör Lars-Erik Salminen kan man få intrycket att sjukvården är mindre viktig, att det mer kanske handlar om Solnas intressen. Det är lite knepigt det här.

Lars-Erik Salminen pratar om de kommande åtgärderna. Jag undrar om ni då kommer att vänta in den berömda generalplanen för sjukvården. Den borde man definitivt ha innan man fattar beslut. Vi kan ju undra varför den här generalplanen tar så oerhört lång tid.

Anförande nr 20

Thomas Magnusson (V): Tack, Lars-Erik, för att du gick upp i talarstolen och pratade om ärendet! Jag tror att vi är överens om att det är ett ganska viktigt ärende. Du behöver inte vara orolig. Jag har läst det stycke som du läste upp om vad som ska hända sedan.

Problemet är att vi får en diskussion när saker och ting inte är klara. Det är det som är så trist med dig. Du kan aldrig ta en diskussion där man kan se på saker och ting på lite olika sätt även om färdriktningen är åt samma håll. Jag tycker att det är viktigt att man kan diskutera, till exempel de sjukvårdsstrukturer som Miljöpartiet lyfter fram. Det betyder i mitt fall inte att jag fattar ett annat beslut än vad du gör, men jag är öppen för att föra en diskussion och är framför allt insiktsfull när det gäller att detta kommer att kräva en del saker i framtiden. Jag säger inte bara att det där kommer sedan. Det är viktigt att vi även diskuterar nuläget och utifrån det har en positiv syn på vad som ska hända sedan. Men det är inte alltid så med dig.

Anförande nr 21

Lars-Erik Salminen (M): Jag vet att du tycker att det är trist, Thomas, att jag inte vill diskutera allt i en pytt-i-panna-soppa. Vi diskuterar en strategisk utvecklingsplan. När vi ska diskutera annat diskuterar vi det. Vi diskuterar utvecklingsplanen nu, inte antalet sängar eller någonting annat.

Anförande nr 22

Thomas Magnusson (V): Jag vet, Lars-Erik, att du ofta brukar säga att vi ska hålla oss till en dagordningspunkt och inte diskutera någonting annat, men det Raymond försökte lyfta upp i sitt första inlägg var att det finns en del saker som inte riktigt har fallit på plats än. Då får man helt plötsligt inte diskutera det, för det ska vi diskutera sedan. Jag vill gärna vara positiv och diskutera det sedan, men jag vill gärna anmäla redan nu att jag ser fram emot den diskussionen och konstruktiva förslag.

Anförande nr 23

Landstingsrådet Batljan (S): Ordförande, ledamöter! Vi socialdemokrater är mycket positiva till den utveckling som det planeras för när det gäller Norra stationsområdet. Vi ser också fantastiska möjligheter för att nya jobb ska växa fram, för att man ska skapa förutsättningar att växla upp utbytet mellan forskning, vård och industri. Det är också ur det perspektivet som vi ser dagens strategiska beslut som ett viktigt steg framåt. När det gäller

de frågeställningar som har lyfts upp av Miljöpartiet är det ingen tvekan om att en hel del av de frågorna måste hanteras framöver.

En av de centrala frågor som vi saknar i diskussionen handlar om kollektivtrafiken. Faktum är att väldigt mycket av den utveckling som Locums styrelse har tagit fram och som man beskriver är beroende av att det finns en kollektivtrafiklösning som fungerar. Det är också därför som vi är väldigt glada över att det rödgröna alternativet har lagt fram förslag om en full finansiering av tunnelbanan från Odenplan till Nya Karolinska och Norra station, där man också lyfter fram att de rejält ökade transportbehov som uppstår om vi vill att den här strategiska planen ska bli verklighet måste hanteras med en tunnelbana. Det är det bästa sättet att möta behovet och leverera den kapacitet som kollektivtrafiken behöver, men också för att undvika trafikchaoset i det nya området.

Jag hoppas verkligen att den strategiska planen bidrar till att också Moderaterna svänger och påverkar regeringen att tillföra resurser så att man kan bygga tunnelbana till Nya Karolinska och Norra station för att på det sättet skapa förutsättningar för att det här framtidsområdet inte bara blir en papperstiger i form av ett strategiskt dokument utan att det också kan förverkligas. Det är ur det perspektivet jag vill lyfta fram det Lars-Erik Salminen nämnde när vi diskuterade förra gången. Vi måste diskutera framtiden, men vi måste också säkerställa att vi kan ta det steget för att den strategiska planen ska kunna förverkligas.

Till sist vill jag återigen, utan att gå tillbaka till diskussionen vi förde förra gången, säga att vi då var väldigt tydliga med att vi inte accepterar den blåsning som man fattade beslut om vid förra mötet som innebär att Stockholms läns landsting förlorar ett antal miljarder av skattebetalarnas pengar. Däremot är vi oerhört angelägna om att diskutera framtiden och att i full enighet fortsätta det viktiga arbetet. Enighet kommer att krävas för att klara av ett så stort projekt. Det är också därför som vi är tydligt positiva till förslaget.

Anförande nr 24

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Fru ordförande! Som Ilija Batljan säger är det självfallet en oerhört viktig förutsättning i ett stort område som ska innehålla både arbetsplatser och bostäder att människor kan ta sig både dit och därifrån. Då är kollektivtrafik naturligtvis en oerhört viktig förutsättning.

När Socialdemokraterna nu säger att man fullt ut har finansierat en tunnelbana från Odenplan till Nya Karolinska borde det väl vara på sin plats att man också kunde redovisa vad man tänker göra åt alla de 150 000 pendlare som sedan ska vidare västerut från Odenplan, eller har man tänkt ställa in var tredje tunnelbanevagn?

Dessutom är det ganska häpnadsväckande att säga att vi ska be regeringen att tillföra mer pengar – den alliansregering som nu har tillfört historiskt mycket så att vi antligen i den här regionen kan få bygga både vägar och spår, men framför allt satsa på kollektivtrafiken.

Anförande nr 25

Landstingsrådet B a t l j a n (S): Det var ett tydligt besked, Catharina, att du är nöjd med hur det ser ut. Du är nöjd med att vi stockholmare väntar i långa köer. Du är nöjd och tycker att det räcker med det som har gjorts. Jag tycker inte det. Jag väntar varje dag tillsammans med tusentals pendlare på försenade tåg. Tillsammans med tusentals och åter tusentals människor ser jag de långa köer och det trafikchaos som råder, inte minst på Solnavägen. Det kan Lars-Erik berätta om. Det är därför som jag inte är nöjd. Det är därför som jag tycker att det ska tillföras mer resurser till infrastrukturen. Det är därför som jag är glad att det förslag som det rödgröna alternativet har lagt fram också innehåller otroligt centrala investeringar i kollektivtrafik, inte bara dubbelspår till Nynäshamn och dubbelspår på Roslagsbanan utan också den mycket viktiga tunnelbanelinjen från Odenplan till Nya Karolinska och Norra station.

Anförande nr 26

Landstingsrådet **Elmsäter-Svärd (M)**: Fru ordförande! Jag ber om ursäkt för att vi nu har lämnat den strategiska utvecklingsplanen och i stället har landat i en stor trafikpolitisk fråga. Jag kan ändå inte låta bli, när Ilija Batljan verkligen känner sig upprörd över de långa köerna, och jag vet precis hur det är att sitta i långa bilköer, att nämna att han samtidigt är företrädare för ett parti som nu är på väg att se till att förbifarten inte ska byggas i den här regionen. Det här blir oerhört märkligt. Alliansen har redan i förarbetena till den strategiska utvecklingsplanen, när det gäller att se till att vi ska ha en spårbunden kollektivtrafiklösning för det här området i Solna, förberett med försvarsarbeten och annat så att vi har tunnelbaneuppgångar. Frågan är fortfarande inte besvarad av Socialdemokraterna. De mer än 150 000 resenärer som ska vidare västerut från Odenplan, ska de kliva av eller ska ni försämra kollektivtrafiken i er iver att få tunnelbanetrafik? Vår målsättning är att se till att vi får en bra kollektivtrafiklösning. Det borde vi egentligen vara överens om.

Anförande nr 27

Landstingsrådet **Batljan (S)**: Vi kommer att komma tillbaka till diskussionen om förbifarten, vi har stått på de barrikaderna länge, och jag ser fram emot den. Men jag tycker att frågan om tunnelbanan är otroligt central. Det är därför som jag kommer att använda de få sekunder jag har för att just svara på detta.

Det är klart att det måste finnas många olika alternativ. Det som man har diskuterat i olika sammanhang har handlat om ett så kallat skyttelalternativ. Man har också sagt att man kan undersöka möjligheten att anlägga ett vändspår för norrifrån kommande trafik som skulle kunna möjliggöra utökad trafik västerut efter Odenplan. Det finns säkert många andra lösningar, inte minst de konsulter som SL betalar 800 miljoner för kan bidra med nya lösningar för att vi ska kunna ha tunnelbana till Karolinska och Norra station.

Anförande nr 28

Landstingsrådet **Wigg (MP)**: Ilija öppnade vid det förra sammanträdet för att ta replik på varandra, om ni kommer ihåg.

Det vi är överens om i den rödgröna koalition som är alternativet till den allians som inte vill, eller som rättare sagt inte har pengar till att bygga kollektivtrafik därför att de vill bygga Förbifarten, är en automatbana i tunnel som inte kommer att försämra gröna linjens kapacitet i nordväst.

Det var också en sakupplysning till Ilija. Det är en automatbana som ska starta vid Odenplan till Nya Karolinska. I förlängningen kommer den, Lars-Erik, att nå också Solna och kanske vidare norrut, i det kreativa och innovativa rödgröna samarbetet.

Anförande nr 29

Vivianne Gunnarsson (MP): Ordförande, ledamöter! Catharina Elmsäter-Svärd sade ju att vi skulle ha en flexibilitet och att Locums förslag nu var till för att vi skulle få en fördjupad och bred diskussion senare, men jag uppfattar ändå att det här är en läsning.

Det är ändå så, att ska vi kunna ha en öppenhet om hur sjukvården ska utvecklas på fyra fem år, måste vi också kunna ha en öppenhet kring hur marken ska användas under samma period. Det kan inte vara så att vi läser markanvändningen och sedan har en öppenhet för hur sjukvården ska utvecklas.

Jag kan väl säga att när jag har följt debatten uppfattar jag att det handlar väldigt mycket om Solna kommun i den här diskussionen, om Solna kommuns möjligheter att använda en del av sin mark som man tidigare inte har kunnat använda. Solna är ju en kommun med väldigt lite mark för bostäder, men med höga ambitioner att få fram bostäder. Vi i Miljöpartiet är positiva till utbyggnaden av Norrastationsområdet. Vi har tyckt att det var en hög exploateringsgrad, vi har tyckt att det har varit lite grönområden, men i princip har vi varit

positiva till den delen. Det här är en helt annan del. Den råkar inte ligga i Stockholms kommun utan i Solna kommun, som tydligen har tryckt på väldigt för att få fram affärsutveckling och bostadsbyggande innan man vet hur det kommer att gå med sjukvården.

Det står tydligt och klart i ärendet att den fortsatta utvecklingen av Östra Karolinska sjukhusområdet inte ska reservera mark för byggande för vårdändamål. När Catharina Elmsäter-Svärd säger att det kan vara bra att ha en vårdcentral i en bostadsfastighet är hon väldigt cynisk. Det är inte just det vi menar, utan vi menar att vi i dag inte vet hur fort vi kommer att komma in i den sjukvård som jag tror är önskemålet från Stig Nyman med flera: att vi ska gå in i ena änden och samma dag komma ut i den andra änden, och – knäpp! – ska vi vara friska. Så kommer det inte att bli, inte inom en snar framtid i alla fall, utan människor kommer fortfarande att behöva vårdas. Det är väl bra att det finns ett patienthotell, men det finns en hel del vårdbyggnader på Karolinskas område som kanske kommer att behöva användas under lång tid framöver. Vi vet helt enkelt inte hur fort utvecklingen kommer att gå – och vi vet faktiskt inte heller om det blir denna utveckling. Det är klart att man alltid önskar att man ska bli frisk väldigt snabbt, men det är inte säkert att det blir så.

För min del kan jag tycka att det inte är bättre att bli flyttad mellan olika sjukhuskroppar än att bli flyttad mellan olika avdelningar inom samma sjukhus. Om det är så att vi kommer att hamna i ett läge där bara för att vi har byggt Nya Karolinska kommer folk att bli flyttade runt, runt mellan olika adresser i sjukvården, så är inte det mycket bättre.

I vilket fall som helst anser jag för min del att vi bör vara eftertänksamma och inte ta den här planen nu. Vi kan ha den som en vision för framtiden, men vi bör inte ta den slutgiltigt utan i stället använda de fyra fem år som vi har öppenhet i hur sjukvården ska delas upp till att också ha en öppenhet kring hur marken ska kunna användas i det här området. Det kanske är så att vi en dag är väldigt tacksamma för att vi inte byggde bostäder just precis där vi skulle ha behövt ett barnsjukhus!

Anförande nr 30

L a r s - E r i k S a l m i n e n (M): Jag kände att mitt namn nämndes, och någon sade att vi från Solna har tryckt på för att få den här utredningen. Det kan vara spännande att veta vem från Solna som har tryckt på för att få fram en utredning som Locum gör. Det vill jag gärna ha svar på av Vivianne Gunnarsson.

Det var också en nyhet, och det är ju välkommet i dessa tider, med den automatbana som Raymond Wigg talade om. Det var första gången jag hörde talas om den – det har jag inte hört från Miljöpartiet i Solna, som vill ha en tunnelbana. Det kan säkert vara spännande med en automatbana, men jag har tittat i er Rödgrön infrastruktur för jobb och klimat, och där skriver ni att projektet innebär en grön tunnelbanelinje för *en ny gren* från Odenplan till den nya stadsdelen. 3 miljarder, har ni skrivit – men räcker de pengarna till depåer och nya grenar?

Automatbana, nya grenar – nu blir det pyttipanna igen! Nu vet man inte var man ska vara någonstans.

Jag har dokumentet här, om ni vill läsa på vad ni har skrivit.

Anförande nr 31

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Jag vet inte riktigt om jag nämnde Salminens namn, det kommer jag inte ihåg, men jag nämnde ordet Solna. Jag har nämligen hört de här tongångarna tidigare också, inte bara nu när Locum lägger fram den här utredningen. Det är en diskussion som har förekommit i många år kring Solnas behov av mark för sin enorma utbyggnad.

När det gäller automatbana, vore det en väldigt bra lösning just till Karolinska. Det är klart att det behövs en liten ny gren där då.

Anförande nr 32

Lars-Erik Salmén (M): Nej, Vivianne Gunnarsson kanske inte nämnde mitt namn, men eftersom jag är kommunstyrelsens ordförande i Solna kan det vara bra att få veta vilka som har "tryckt på".

Jag förstår heller ingenting om vad vi har för behov av mark för våra utbyggnadsplaner. Vi har nog att fixa med ändå! Jag har inte begärt och jag kommer inte att köpa en meter mark av Locum för att bygga någonting, det får Locum göra själv.

Stå inte här och hitta på en massa saker i talarstolen! Nu är det rödgrön röra så det bara dammar om det! Tala ur skägget och tala konkret om vad som gäller från er sida, vem som har sagt vad!

Vi ska inte köpa någonting av Locum. För övrigt, när vi bygger så fixar vi det i vår stad. Det behöver inte Vivianne Gunnarsson bry sig så mycket om.

Anförande nr 33

Vivianne Gunnarsson (MP): Jag vet inte när Solna blev stad, men i alla fall tycker jag att det är en löjlig diskussion att säga att det dammar om det. Dessutom ligger faktiskt den här delen i Solna stad, då.

Anförande nr 34

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Fru ordförande! Miljöpartiet säger via Vivianne Gunnarsson att det är oerhört viktigt att titta på hur sjukvården ska utvecklas de kommande fyra fem åren. Ja, det är möjligt, men från Alliansens sida och för oss övriga som ställer oss bakom den strategiska utvecklingsplanen funderar vi mera på hur sjukvården ska utvecklas de närmaste 20 till kanske 40 åren. Just därför behöver vi vara lite mer strategiska.

När det gäller hur marken ska användas har det skett en oerhört nära samverkan mellan Solna stad, Stockholms stad och landstinget. Därav underlaget i dag.

Jag tycker ändå att vi bör komma tillbaka till det som Vivianne Gunnarsson också kopplar till om vården: öppenheten. Det må vara att underlaget från Locum känns begränsande, men det är därför vi från landstingsstyrelsen särskilt har lagt till att just utifrån vårdbehovet, som hälso- och sjukvårdsnämnden håller på att se över, ha en öppenhet för framtiden. Vi har inte läst oss.

Anförande nr 35

Vivianne Gunnarsson (MP): Jo, Catharina Elmsäter-Svärd, ni har läst er med ett penninglås som skramlar och har sig. Du har nog inte tänkt dig någon större utveckling av sjukvården där, när du tänker dig eventuellt en vårdcentral i ett bostadsområde.

Det är då viktigt att se att marken faktiskt har diskuterats mellan Solna stad, Stockholms stad och landstinget.

Sedan är det så att sjukvårdsutvecklingen de senaste fyra fem åren var det faktiskt Stig Nyman som pratade om, och han har pratat hela tiden om hur sjukvården ska utvecklas under de fyra fem närmaste åren. Är vi inne på 20–30 års utvecklingshorisont för hur sjukvården ska planeras i sin struktur, ja då behöver vi vara ännu mer flexibla och absolut inte göra oss av med den här marken!

Anförande nr 36

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Fru ordförande, det här blir näst intill löjligt! På vilket sätt skulle jag ha låst mig med ett penninglås? Vilken summa, Vivianne Gunnarsson, är det som jag har låst mig till?

Läser du ärendet noga så finns det olika faktorer som påverkar värdet av det område som eventuellt ska kunna försäljas vid en exploatering. Det avgörs dels av hur mycket byggyta det finns, men det finns även andra faktorer som kollektivtrafiken, parkeringsnormer och annat, som vi i nästa steg väljer, när detaljplanen ska utformas. Först därefter får man ett värde.

Det värde som den här marken möjligtvis skulle kunna inbringa är någonting som landstinget får del av. Då äger vi förutsättningarna att avgöra vad vi använder de pengarna till. De skulle till exempel kunna användas i nya investeringar – däremot inte till driften.

Man får väl ändå förhålla sig på ett sätt som har något med sanningen att göra! Fru ordförande, detta är inte längre en pyttipanna – nu är vi nere på ratatouille!

Anförande nr 37

Vivianne Gunnarsson (MP): Ja, Catharina Elmsäter-Svärd, jag kan inte säga annat än att det tydligen var mycket känsligt att tala om pengar i det här sammanhanget.

Det är självklart att om man gör en strategisk bedömning och sedan säger att i detaljplanen ska vi närmare diskutera kostnader och pengar, så har man redan börjat fundera kring vad detta ska inbringa och vad man i så fall ska använda pengarna till.

Det är väldigt känsligt, tydligen. Det är pengarna det handlar om, ingenting annat! Det förstod vi, och därför vill vi återremittera ärendet. Vi vill att det antingen ska bli totalt avstyrkt eller att vi bara har detta som en vision tills vidare, sedan får vi se.

Anförande nr 38

Helene Sigfridsen (MP): Jag måste bara tillåta mig att reflektera lite över vad som är strategi och vad som inte är strategi. För någon månad sedan diskuterade vi patientnämndens rapport, och vi kunde redan i föregående års rapport se att stockholmarna har markant ökade synpunkter på vården, till exempel på akutsjukhusen och behandlingen där. Här hör vi hela tiden från talarstolen att Stockholm ökar med en mindre stad varje år, att vi i vårt landsting har kapacitet att ta hand om stockholmarna, att bereda plats åt patienter som behöver vård även när vi är större och större och har blivit ett jättestort landsting. Det är ju en strategisk fråga! Enda anledningen till att ni inte vill prata om det och inte tycker att den hör hemma i strategin är att ni inte har några svar på den utmaningen.

Anförande nr 39

Hans Lindqvist (C): Ordförande, ledamöter! Det här blev visst lite blandras av både sjukvård, trafik och framtid. Det är svårt att låta bli att lägga sig i den del som gäller trafiken, så jag kommer att prata lite om det.

Vi kommer inte att stödja en återremiss, och ingen reservation heller, utan vi följer landstingsstyrelsens förslag.

Men jag tycker det är intressant att man verkligen diskuterar nu. Jag tycker Catharina har en bra inställning: integrerade stadskärnor, stadskvarter, grönområden och kommande bebyggelse och en fortsatt öppenhet i planeringen. Det är ju det det handlar om. Det kan man kanske göra oavsett vilket förslag man tar, men det viktiga är att man verkligen diskuterar frågan om trafikförsörjningen i ett sådant här område, som kommer att ha 60 000–70 000 studenter när det är utbyggt, som ni vet, med Karolinska Institutet, Karolinska sjukhuset, Norrastationsområdet och Universitetet.

Här finns ett förslag. För en tid sedan var det en utställning vid Kungliga tekniska högskolan, KTH, om spårbilar. Det förslaget handlar om utveckling av en modell med miljövänlig spårteknik från KTH över Albano, Universitetet och Lappkärrsberget, med en möjlighet att utvidga en sådan bana till Karolinska sjukhuset och Karolinska Institutet på lite sikt. Jag tycker man ska ta med sig det, när man diskuterar den här saken.

Jag är ordförande i något som heter Kompass, en organisation som organiserar för närvarande 17 kommuner som är med i ett nätverk för spårbilar. Vi skrev för några veckor sedan en skrivelse till Stockholms stad och landstinget, medan utställningen pågick på KTH, och fick positiva svar från både Stockholms stad och landstinget att man var beredd att pröva en modern, miljövänlig spårteknik som spårbilar. Jag tycker det är väldigt positivt att det är så, och jag vill se möjligheten i samband med det som faktiskt står i Miljöpartiets reservation, i sista stycket, att det verkligen utvecklas till att bli en ordentlig undersökning av vilken trafikförsörjning man ska ha. Med det som motiv tycker jag att kan man få en sådan ordentlig bakgrundsbeskrivning så är det ett bra sätt att använda den tid vi har på oss till att bättre utreda området.

Men bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 40

Landstingsrådet **B a t l j a n** (S): Jag tycker att det är roligt att också Centerpartiet slår ett slag för förstärkt kollektivtrafik. I och med att jag är en vän av all spårbunden trafik, oavsett om det handlar om tunnelbanan eller det pendeltåg som går till Nynäshamn, som inte fungerar, tycker jag det är fantastiskt. Med en fungerande trafik skulle det kunna vara en fantastisk kollektivtrafik.

Men, Hans, när det gäller spårbilar sade du att Stockholms läns landsting har svarat till dig med ett positivt svar. Jag måste ha missat det, så jag vill gärna att du berättar om hur det svaret ser ut och när du fick det. Det är oerhört centralt för landstingsfullmäktige att veta, därför att det är ett enormt stort åtagande. Det är välkommet, men du får gärna redovisa vem som har gett dig svaret och när.

Anförande nr 41

H a n s **L i n d q v i s t** (C): Nej, så sade jag inte, det finns inget formellt svar från landstinget på något sätt. Vad jag säger är att Stockholms stad har yttrat sig positivt, och där finns det ett svar direkt ifrån borgarråden.

Landstinget tycker jag har tagit ett par bra yttranden i samband med Rufsens, som vi snart kommer till. Jag ser fram emot den diskussionen eftersom du själv nämnde den frågan alldeles nyss, Ilija. Och jag tror att det kommer att komma ett svar av samma typ härifrån landstinget, eftersom frågan kommer att bli intressant i framtiden – det kan ni vara ganska övertygade om!

Anförande nr 42

Landstingsrådet **B a t l j a n** (S): Hans, jag har full respekt för att du är väldigt entusiastisk inför detta. Jag uppskattar verkligen det. Men det du sade var att du har fått positivt svar från Stockholms läns landsting. Den som ska svara positivt på detta sitter på första bänken, och det är Christer. Jag har inte sett det svaret.

Det vore bra i så fall om Christer så småningom begärde ordet och redovisade det svaret. Det är ett stort finansiellt åtagande, och är det på det sättet att det finns en sådan inriktning från Moderaterna om satsning på spårbilar med den omfattningen, välkomnar vi den diskussionen.

Jag tror att det är viktigt att vi får svar på den frågan.

Anförande nr 43

Landstingsrådet **W i g g (MP)**: Tack, fru ordförande, och tack, Hans, för ditt positiva inlägg. Tyvärr uppfattade jag att du sedan inte biföll vårt förslag. Om du läser vårt förslag, sidan 5 i handlingarna, så står det: "Då det finns en utredning av Akademiska Hus om att bygga ut spårtrafik med spårbilar mellan Kungliga Tekniska Högskolan, Stockholms Universitet och Karolinska Institutet, vore det bra att komplettera utvecklingsplanen med spårbilsförsörjning också till östra sjukhusområdet." Då borde ju du, i akt och mening att du är för det, också bifalla detta just därför att det är ett viktigt komplement för att binda ihop campusarna på de tre områdena.

Sedan har vi i Miljöpartiet också andra förslag om kollektivtrafik, men Christer kanske kommer upp och klargör om det är så att ni i Alliansen är positiva?

Anförande nr 44

A n n a A t t e r g r e n G r a n a t h (FP): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte bara kommentera Hans inlägg om spårbilar. Jag har själv varit student på Stockholms Universitet, och jag har över huvud taget inte ägnat mig åt att resa runt till de olika campus – förutom eventuellt om det var någon fest som man ville gå på.

När det spårbilar, är ju det att införa ett helt nytt kollektivtrafiksystem – och det är ett system som det är dyrare än de befintliga att investera i. Det är också så att man reser i kupéer, och då finns det ju en ökad risk för överfall – om man inte sätter in kameror i alla bilarna. Det är också ökad risk för klotter. För min del känner jag mig inte så väldigt positiv till att investera i detta.

O r d f ö r a n d e n: Låt oss nu inte låta det här bli en allmän trafikdebatt, utan nu är det detta ärende som det handlar om. Vi bör kunna avsluta replikskiftet ganska snabbt.

Anförande nr 45

H a n s L i n d q v i s t (C): Nej, det ska inte bli någon trafikdebatt, fru ordförande, för det handlar inte frågan om.

Vad jag vill säga är bara att man ska undersöka och utreda de alternativ som finns och som är på väg att utvecklas, men jag går inte in i detaljer på vad som är bra och dåligt.

Det var det jag sade, och det tycker jag man ska göra.

Anförande nr 46

B j ö r n S i g u r d s s o n (MP): Hans, vi är ju goda vänner till spårbilarna både du och jag. Du nämner att Rufs, den regionala utvecklingsplanen, nu har skrivningar om spårtaxi – för första gången. Det är sant, och det är ett glädjande framsteg. Men där står det bara att det kan vara tänkbart att det kan vara en eventuellt bra sak för Märsta–Arlanda respektive Södertälje, så där har dina kamrater misslyckats med att ta hela steget fullt ut.

Jag har från dag ett i den här salen och i regionplanenämnden hävdade att spårtaxi måste kunna förbinda Nya Karolinska sjukhuset med de övriga universitetssätena.

§ 102 Förslag till Regional utvecklingsplan 2010 för Stockholmsregionen, RUF**Anförande nr 47**

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! En regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, populärt kallad Rufs, är vad vi ska diskutera nu. Det kan tyckas som ett knastertorrt dokument, som inte skulle ha så stor betydelse för var och en i gemen, men jag skulle vilja påstå att det är tvärtom. Det handlar i grunden om hur

vi ska se till att var och en av oss som lever och verkar i den här regionen, med alla de olika förutsättningar vi har, ska få en så bra vardag som möjligt.

Det handlar om att undanröja hinder – hinder att ta sig till arbetet, hinder att ge sina barn och barnbarn en bättre framtid med goda jobb- och utbildningsmöjligheter, hinder att bosätta sig här eller att göra en bostadskarriär i vår region.

En regional utvecklingsplan har därför aldrig varit viktigare än vad den är nu. Stockholmsregionen växer så det knakar, och det är ju något positivt. Allt fler vill bo, arbeta och leva här, nu och i framtiden, i vår fantastiska region. Men det medför också en mängd utmaningar. Vi behöver nya bostads- och arbetsplatsområden. Vi har redan starka och tunga miljömål, men det kommer att ställas ytterligare krav på att förbättra miljön. Vi har en alltmer ökande trängsel i våra transportsystem. De människor som lever och verkar här och de som flyttar hit är också duktiga på att ställa krav på vad de vill få ut av sitt liv i vår region. Detta är positivt, men det innebär samtidigt utmaningar.

Vi som börjar bli eller redan är lite äldre blir också allt fler, och kommer att bli allt piggare.

Trots allt är Stockholm en storstadsregion som är ganska liten, men vi är det i ett internationellt sammanhang där vi säger att vi vill bli ledande. Vi har sagt att vi ska se till att den här regionen blir Europas mest attraktiva storstadsregion. Då krävs det både hårt arbete och gemensamma ansträngningar!

Våra ansträngningar kan sammanfattas i ett antal strategier, där den avgörande frågan handlar om att öka kvalitet och kapacitet inom utbildnings, transport- och bostadssektorn. Vi ska säkra och bygga ut en utbildning med hög kvalitet i hela regionen. Vi ska anpassa bostadsbyggande och byggande av arbetsplatser efter långsiktig efterfrågan och nå hög kvalitet i de byggprocesser som genomförs. För snabbt byggda bostäder eller arbetsplatser som har låg kvalitet, med miljöproblem som följd, blir ingen glad av.

Vi måste också utveckla en attraktiv och kapacitetsstark kollektivtrafik som är tillgänglig för alla.

Vi måste se till att stärka vår förmåga att göra bra infrastruktur investeringar, fru ordförande. Där finns det redan en god grund i det förslag som är behandlat och antaget av regering och riksdag. Vi måste se till att vi får ett starkare näringsliv och en tätare region med bättre social sammanhållning och integration.

I det sammanhanget, fru ordförande och ledamöter, innebär det att Förbifart Stockholm kommer att ha en avgörande betydelse för genomförandet av Rufs 2010. Förbifarten är viktig för miljön, för tillväxten men inte minst för integrationen i vår region – möjligheten att röra sig mellan de södra och de norra delarna utan att passera genom bilismens getingmidja, Essingeleden.

ABC presenterade en undersökning som visade att 80 procent av befolkningen är positiva till Förbifarten och att en majoritet inte vill ha en folkomröstning. Här uppstår med ens frågan: Hur blir det egentligen i pyttipannan eller röran, som vi har konstaterat i dag? Vänsterpartiet och Miljöpartiet säger vid behandlingen av Rufs att de vill stryka Förbifarten. Hur ska vi ha det, fru ordförande? Väljarna har anledning att begära klara besked. Kommer en så viktig komponent som Förbifarten aldrig att komma till stånd för att kunna genomföra alla de goda intentioner som finns i Rufsen, om olyckan är framme och ett rödgrönt alternativ skulle vinna i höstens val? Den frågan tycker jag vi har anledning att kräva svar på i dag för att möjliggöra att ha en debatt kring om Rufsen i verkligheten kommer att ha någon betydelse för integrationen.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 48

Landstingsrådet B a t j l a n (S): Jag tänkte faktiskt börja repliken med att tacka Christer för en vacker inledning om vikten av regionen. Du lyfte fram alla de centrala argumenten för regionens utveckling som en bas för Rufsen. Jag kommer att komma tillbaka till detta. Jag tycker att det verkligen var uttryckt på ett väldigt bra sätt.

Men du avslutade med att lyfta upp Förbifarten. Jag håller med dig: Förbifarten är otroligt central för Stockholmsregionen. Men varför så dåligt självförtroende, Christer? Det är klart att om du och jag och några tar i hand så kommer vi också att kunna argumentera för att vinna en folkomröstning och därmed få ytterligare förstärkt legitimitet för den stora investering som det innebär.

Du hade alla argument i början, och jag tror säkert att du också kommer att kunna uttrycka dem i en folkomröstningskampanj.

Anförande nr 49

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Man kan väl uttrycka det så, Ilija, att det ytterst handlar om ledarskap. Jag tror att människor förväntar sig av dig att du ska ha ledarskapet att, tillsammans med mig och mina kompisar, som har förstätt betydelsen av Förbifarten, också genomföra den.

Vart tar politiken vägen, om det är så att i varje ögonblick som det är jobbigt att komma överens säger vi politiker – som just är valda av folket: "Jag kapitulerar! Kan ni vara snälla och lösa tvisten åt oss, för vi klarar inte ens om att förhandla och framföra goda argument för att regera och visa ledarskap"?

Jag tror det är dags att ni visar ledarskap, visar att ni är mogna att ta över ansvaret från oss om ni nu vill göra det. Men jag kan lova er en sak: Vi är beredda att behålla ansvaret och genomföra bygget av Förbifarten, för bilarna i väster och för tågen under centrala Stockholm!

Anförande nr 50

Landstingsrådet B a t j l j a n (S): Då är vi i alla fall två som är beredda att ta ansvaret, i och med att vi måste ge väljarna möjlighet att pröva hur beredda vi är. Jag är övertygad om att vi kommer att kunna argumentera för de olika positionerna under de månader som kommer.

Men det är faktiskt också på det sättet att vi har en stor respekt i vår "röra", eller det väldigt ordnade samarbete som tidigare under i alla fall tio tolv år har lagt fram budgetar som har räddat Sveriges ekonomi, som har skapat basen för att vi i dag är i stort sett det enda landet som klarar sig bra i den ekonomiska krisen. Det är den rödgröna *ordningen* som har skapat de förutsättningarna, och jag tror att de kommer att även på det nationella planet visa att de klarar ytterligare utmaningar.

Anförande nr 51

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Tack, fru ordförande! Men Ilija, varför ställa frågan om vi redan har svaret? Vi vet ju, både du och jag, att vi vill genomföra det här. Hjälp då till, visa ledarskap och gör det!

De rödgröna budgetarna på riksnivå är ju det som har bidragit till att det inte har byggts en enda meter spår i infrastruktur – så är det. Det är de som har sett till att vi inte har kommit längre än vad vi har gjort. Hade pengarna funnits där, oaktat vilken majoritet vi hade haft i den här salen, om det var ni eller vi som hade styrt, om den rödgröna regeringen – det har ju varit en sådan, för Miljöpartiet och Vänstern har stött sossarna för att kunna genomföra politiken – så hade vi redan åkt på Förbifarten, och då hade vi redan åkt med tågen förbi getingmidjan.

Anförande nr 52

Björn Sigurdsson (MP): Förbifarten är miljö, säger Christer G Wennerholm – en sexfilig exploateringsmotorväg är miljö!

Jag kommer att tänka på George Orwells 1984, en dystopisk framtidsbeskrivning av en värld i krig. "Storebror ser dig" är ett känt citat. För att kunna motivera och upprätthålla sitt samhälle hittade de på ett nyspråk, där orden bytte valörer, där krig var fred. I landstinget i dag är motorväg miljö. Jag menar att alla som hävdar att Förbifarten är en miljöinsats pratar nyspråk i George Orwells anda.

Anförande nr 53

Landstingsrådet Wennerholm (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är bara en person som är blind som kan tala så, blind inför politiken och blind för människors behov.

Jag sade i mitt tidigare inlägg att vi bygger förbifart på spår, och vi bygger förbifart för bilar, bussar, lastbilar. Det jag är väldigt stolt över att vi gemensamt har åstadkommit i det här landstinget, oaktat vem som har styrt, är att våra bussar 2011 till 50 procent kommer att gå på förnyelsebara bränslen, och 2025 ska alla gå på det. Och de ska åka i Förbifarten, mina vänner. Precis som de 700 000 som gör nästan en och en halv miljon resor med buss varje dag bidrar till en bättre miljö i vår region, kommer det att åka bussar i Förbifarten i väster – men det byggs också en förbifart för järnvägen i centrala Stockholm, som också kommer att bidra till en mycket bättre kollektivtrafikmiljö.

Anförande nr 54

Björn Sigurdsson (MP): Pratet om bussar är väl en typ av sidospår i nyspråksterminologin. 7 procent kommer kollektivtrafikresandet att vara på Förbifarten. Så nu kan vi släppa det, tycker jag. Förbifarten ökar utsläppen, ökar trafiken. Bygger vi den inte så klarar vi klimatmålen.

Du pratar om att ni bygger dem för att behoven finns. Du pratar om integrationen i samhället.

Det som behövs är ju Spårväg Syd! Det behövs fler utbyggnader av kollektivtrafik, framför allt på Södertörn. Södertörn behöver utvecklingskraft, inte en motorväg för att söka grönare jaktmarker i norra delen av staden. Det kallar inte jag för integrationsarbete!

Anförande nr 55

Landstingsrådet Wennerholm (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är fantastiskt att höra politiker som ställer sig i enskilda individers ställe.

Jag tänker inte tala om för människor i den här regionen var de ska bo, hur de ska resa och hur deras vardag ska kunna fungera. Jag tänker skapa *möjligheter* för dem att välja var de vill bo och hur de ska resa.

Det är ändå ett mycket egendomligt resonemang som framförs, att här ska det byggas en Spårväg Syd. Precis som Lars-Erik Salminen visade tidigare har ni inte ens läst era egna dokument. Ena dagen säger ni att ni ska göra det här snabbt, nästa dag kommer beskedet hur ni ska finansiera det – då finns det bara pengar till en etapp, i rörans uppgörelse på riksplanet!

Så ni är lika dåliga, eller lika bra, som vi är från Alliansens sida. Sluta att prata nyspråk! Fram med pengarna, om det ska byggas Spårväg Syd!

Anförande nr 56

A n n a K e t t n e r (S): Jag företräder det som ibland brukar kallas ett betongparti, kära lyssnare, kära fullmäktigeledamöter, käre herr ordförande! Och jag kan säga att jag kan hålla med om det. Vi socialdemokrater tror att en bra livsmiljö, en bra storstadsregion, en bra hembygd för oss byggs av stål och betong – och jämlikhet, jämlikhet, jämlikhet. Därför att vi tror att det här papperet, hur fullt av vägdragningar och spårvägsdragningar och tunnelbanedragningar och etableringar av bostäder det än är, framför allt handlar om människor och människors liv.

Det här är ett i grunden bra program. Det kommer att ge goda förutsättningar för ett hållbart samhälle – ett socialt hållbart samhälle, ett ekologiskt hållbart samhälle och ett ekonomiskt hållbart samhälle. Därför måste det nu också göras till verklighet.

Låt mig ta ett exempel ur strategierna. Vi säger att det är viktigt att frigöra livschanser. Då är det livsviktigt för oss sossar att det måste gälla alla, och att vi måste börja med dem som har minst livschanser. Vi måste börja i rätt ände.

Nu tänker kanske en del av er: Gäsp! Vad sossigt! Så där säger ni jämt, men tror ni på det själva? Drömmer ni er inte tillbaks på ett gnälligt sätt till ett förlorat folkhem, en vacker men naiv parentes, något ni försökte men fick ge upp?

Nej, det handlar inte om nostalgi. Det här handlar om framtiden och om våra gemensamma liv. Vi som står här och kommer att stå här för Sossarna i dag – Anna, Erika, Gizela, Ilija, Curre och kanske några till – är på djupet övertygade om att jag är bäst tillsammans, om att tanken att ett samhälle som räknar med alla är bäst för alla, att alla får det bättre i ett sådant samhälle. Det är inte bara mer etiskt rätt och inte bara en bättre människosyn eller syn på miljön, det är också produktivare och effektivare. Vi tror att det här konkurrenssamhället, sortera-bort-samhället, inte bara är dåligt i bemärkelsen oetiskt utan också korkat och ineffektivt. Vi vet, och vi kan visa hur mycket forskning som helst på det i pedagogik, i samhällsekonomi, i ekonomisk historia och på andra områden, att ett samhälle där klyftorna ökar blir sämre – inte bara för några, utan för alla. Människor blir sjukare i ett sådant samhälle. De som har minst blir mycket sjukare, men riktigt mycket sjukare blir också de som har allra mest.

En regionplan handlar om liv, om människor. Den handlar om hållbarhet, rättvisa och jämlikhet. Den här regionplanen handlar om Spårväg Syd, om tunnelbana till Karolinska – eller rättare sagt, *vi vill* att den ska handla om det; de två delarna har plockats bort.

För oss handlar en bra regionplan för vår region också om Förbifarten, om att den som är en god ledare faktiskt ibland vågar prova valfrihet, att vi vågar låta folkviljan styra. Vi litar på att människor har ett gott omdöme när det gäller vår gemensamma framtid. Ledarskap handlar om att vara modig och tro att det man säger kan förändra världen.

Vi tror att du kan vara lugn, Christer. Du kanske kan hjälpa till att övertyga några, men vi ska göra vårt jobb.

Jag vill yrka bifall till den socialdemokratiska reservationen i landstingsstyrelsen och påminna er om att vad det här handlar om framför allt är vilken väg vi väljer när det gäller vår framtid, våra barns framtid och våra barnbarns framtid. Vi tror, jag tror, att vi var och en är bäst tillsammans.

Anförande nr 57

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Uppenbarligen var det politikens svar på Joe Labero vi just hörde.

Här har jag ett pressmeddelande som Socialdemokraterna skickar ut i dag. Ni säger att ni ska bygga Spårväg Syd – från Älvsjö till Flemingsberg – före 2020 och att det inarbetas i Rufsen. Här har jag dokumentet från era partikamrater som har gjort uppgörelsen på

riksplanet. Där finns det lika mycket pengar som de riktiga pengar som vi har från Alliansens sida.

Jag tycker ni ska visa ledarskap och ge besked. Var ska ni få fram pengarna till Joe Laberos trick? Är det så att ni ska ta dem ur landstingets skattebox och betala vid sidan av? Det kan jag väl inte tänka mig!

Anförande nr 58

A n n a K e t t n e r (S): Ja, Christer, vi vet hur vi ska lösa de här problemen, och vi tänker till skillnad från er inte vika från det vi var överens om i förra mandatperioden, när ni var så hjältemodiga i opposition och lyckades hämta er till att vi skulle ta 50 procent från landstinget och 50 procent från staten till sådana investeringar. Kanske har vi en annan relation till våra partikamrater på riksplenet än vad ni har till era. Vi tror att vi kan påverka dem. Vi är inte deras knähundar.

Sedan skulle jag vilja säga så här, Christer: Visa du hur du ska få fram pengarna till alla vidlyftiga projekt som du pratar om! Det skulle bli väldigt intressant!

Anförande nr 59

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Faktum kvarstår, att Socialdemokraterna i Stockholms läns landsting hävdar något annat än Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet gör på riksplenet. Ni har på riksplenet sagt att ni ska bygga den etapp som går planmässigt att få fram och ekonomiskt att finansiera till 2020, från Kungens Kurva till Flemingsberg. I ert pressmeddelande här säger ni nu att ni ska bygga längre, ända från Älvsjö. Tala om hur det ska gå till!

Sluta att slå röda dunster i ögonen på väljarna! Ni kommer givetvis inte att få ett öre mer än det som partierna på riksplenet redan har gjort upp om.

Dessutom har ni ju när ni har räknat fram vad de projekt ni har i era planer skulle kosta bara räknat dem till halva kostnaden, så ni måste ta fram flera miljarder till det dubbla. Och sedan lägger ni på det här ovanpå! Ni är inte seriösa.

Anförande nr 60

Landstingsrådet A n d e r s s o n (C): Det var inte den dystra beskrivningen av den blandekonomiska marknadsekonomi som vi har i Sverige som Anna Kettner gav och den indirekta pläderingen för något alternativ, som jag inte riktigt förstod men som jag anar, som inspirerade mig till att gå upp, utan det var dessa vackra ord, Anna, om att det är tillsammans som vi ska bygga framtiden. Det är jättefint, och det är klart att vi gör.

Men det är just det som är själva grundpoängen med Rufsarbetet: ett grundligt, långsiktigt, nästan permanent förankringsarbete med kommunerna, med intresseorganisationerna och mellan partierna i vår region. Och det första som ni gör när ni ska komma ihop er med de rödgröna är att stoppa och försena Förbifarten genom att utlysa folkomröstning om denna fråga som *har* förankrats under mycket lång tid.

Det är verkligen tydligt att det enbart är gemenskapen med Miljöpartiet som betyder något. Tillsammans med några andra? Det är helt ointressant för er.

Anförande nr 61

A n n a K e t t n e r (S): Gustav, det finns så många möjligheter att starta ett käbbel med dig. Jag kan till exempel påminna om hur ni gjorde med byggandet av tunneln när ni tog över regeringsmakten. Snacka om att stoppa och försena!

Vi ska se till att det inte blir lika illa när vi tar över. Man kan fortsätta planera och göra det man ska tills man har fattat ett färdigt beslut, i stället för att stanna allting som ni gjorde och försena bygget i många år.

Sedan tänker jag inte heller svara på dina insinuanta små antydningar om någonting när det gäller ekonomin. Jag kan bara säga så här: Jag tror på blandekonomi. Jag sörjer varje dag jag lever i den plankapitalism som just nu råder, i det här landstinget och i vårt land.

Anförande nr 62

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Jag tror inte vi ska göra oss några illusioner om att det finns några särskilt effektiva alternativ till den typ av mix i ekonomin som vi har i Sverige. Och om det finns, så är det i mera frihetlig riktning och inte i linje med mer av planmässig reglering. Det är inte heller det som planarbetet i Rufsen handlar om, utan det handlar just om hur man försöker gemensamt hitta inriktningar mellan massor av olika aktörer i vår väldigt komplexa region.

Jag befarar att vid en rödgrön seger i valet får vi en folkomröstning, som kommer att tvingas på kommunerna, det kommer att se olika ut hur man genomför den på olika håll, och den kommer att bli notoriskt svårtolkad. Även vid ett kraftfullt ja till Förbifarten tror jag att miljöpartisterna kommer att hitta goda undanflykter för att fortsätta att försena den. Det starkaste motivet för uppskjutanden även framgent är att ni kommer att ha väldigt, väldigt svårt att finansiera era omfattande önskelistor inom infrastrukturen.

Så jag tror att en rödgrön seger är ett stort hot mot Förbifarten och mot Rufsen.

Förste vice ordföranden: Hörni, två saker. Det första är respekten för en minut till repliker. Det är bra om ni är lite skärpta på att hålla den tiden. Det andra som vi väl kan tänka på är att regionplanen är ett viktigt och omfattande ärende, men om vi under den debatten också ska klara ut olika former av ekonomiska system och så vidare blir det nog lite väl mycket utsävningar. Så försök att begränsa er till innehållet i regionplanen. Ekonomin berörs visserligen, men kanske inte exakt hur den ska utformas.

Anförande nr 63

Stella Fare (FP): Herr ordförande, landstingsfullmäktige! Den här planen har färdats en lång resa, och ni som har varit med känner säkert igen mycket från den gamla i den version som vi nu har på vårt bord. Men det är ändå mycket som är nytt i den plan vi nu ska ta ställning till, och jag tycker att det är ett fantastiskt arbete som har genomförts. Det har skett i en levande dialog mellan stockholmarna – 3 500 remissvar har bearbetats för att vi ska komma fram till den här slutliga produkten.

Regionplanen är ett försök att hitta gemensamma nämnare för vår region, men också för det som håller på att utvecklas till någonting mycket större: hela östra Mellansverige handlar det om, som håller på att bli en funktionell arbetsmarknadsregion på samma sätt som många andra regioner i Europa.

Det finns naturligtvis en stark drivkraft nu att tala om de enskilda projekten – Spårväg Syd exempelvis, som har blivit något av en symbolfråga – men jag skulle ändå vilja vädja till er att lyfta blicken något, för det är det som Rufsen handlar om. Det gäller att lyfta blicken till hela vårt län och hela vår region, och försöka enas kring en gemensam kartbild. Vad är det för typ av utmaningar som vi ska försöka hantera gemensamt? Det är egentligen det som planen handlar om.

Utmaningarna är en väldigt kraftig befolkningstillväxt: varje år 20 000 nya invånare. 1 procent växer länet med per år. Det här är en positiv sak, att vi blir större. Vi blir starkare med många fler människor. Men det innebär naturligtvis också en väldig massa påfrestningar. Regionplanen försöker hantera dessa påfrestningar genom att peka på vilka

problem vi får med ökat resande, som är en avspeglning av att vi har en levande arbetsmarknadsregion, med ett ökat uttag av energi, med en ökad påfrestning på våra grönområden. Allt detta har också en baksida, och vår uppgift här i landstinget är att visa på hur vi kan hantera dessa utmaningar och försöka minska på de skador som kan uppstå.

Vad Rufsen nu gör, som jag tycker är väldigt bra, är att den förutom att ansluta sig till regeringens klimatmål också lägger ut anvisningar för hur detta ska ske, år för år. Och det viktigaste av allt är att det finns en handlingsplan för hur kommunerna gemensamt ska kunna leva upp till de åtaganden som finns i planen. Det gör att planen är mycket mera konkret och målinriktad än vad de tidigare har varit.

Det är ett väldigt bra arbete som regionplanekontoret har gjort. Det har inte varit lätt att foga samman alla dessa mängder med politiska och disparata uppfattningar och skapa en helhet, men jag tycker vi har fått en helhet nu. Vi ska, tycker jag, respektera det arbetet och prata lite mera om vad planen innehåller och inte bara snöa in på det som skiljer oss åt när det gäller vissa investeringar.

Slutligen vill jag peka på någonting som är väldigt viktigt och som vi verkligen kan vara extra stolta över, och det är arbetet med de gröna kilarna. Här har man gjort en enormt ambitiös inventering, och det har bidragit till att Stockholm har blivit miljöhuvudstad. De gröna kilarna är ett konstigt ord för de tätortsnära grönområden som vi har. Rufsen pekar på hur vi ska bevara dessa gröna kilar. Det är en otroligt viktig ambition för oss som lever i det här området, att just det tätortsnära gröna får bli kvar utan att inkräktas på.

Folkpartiet har haft ett särskilt uttalande, där vi har lyft en liten grön kil nämligen Kymlinge, tidigare i behandlingen av Rufsen för att visa hur viktigt vi tycker att Kymlinge är som en tätortsnära resurs.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag! Jag vädjar till er: Lyft blicken lite och se till helheten! För det är det som är själva syftet med den här planen.

Anförande nr 64

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Ordförande! Jag funderar över det som Stella Fare säger, att Spårväg Syd är en symbolfråga. Det kan man ju tycka, på ett sätt. Men om man är ute efter att lyfta blicken och konstatera att alla människor inte ska åka till Arlanda, behöver man också fundera på det som ska ske på den södra länshalvan.

Jag vill också i det sammanhanget tala om att Alliansens pengar är 20 miljoner till Spårväg Syd, medan den rödgröna uppgörelsen har 3 miljarder. Det är en viss skillnad i pengapåsen där, Christer Wennerholm!

När det gäller att lyfta blicken delar jag Stella Fares uppfattning i den frågan, för det tycker jag är viktigt. Detta kommer jag att tala mer om i mitt anförande. Men det finns faktiskt ett antal svårigheter, som jag vill poängtera redan i det här skedet: klimatförändringarna, luftföroreningar, övergödning, minskade ekosystemtjänster på grund av minskad biologisk mångfald och de gröna kilarna – där är inte jag lika hoppfull som du, Stella Fare.

F ö r s t e v i c e o r d f ö r a n d e n : Får jag be er om en sak. När ni får replik måste repliken handla enbart om den som ni har fått repliken på – inte något annat, för då blir det bara ett sammelsurium av hur replikerna fördelas. Dessutom är det inte fair för den som blir påhoppad och inte får svara.

Anförande nr 65

S t e l l a F a r e (FP): Det är väldigt populärt att ställa olika inventeringar mot varandra, men den här planen försöker visa att detta faktiskt inte är särskilt produktivt. Spårväg Syd lanserades första gången i den förra Rufsen. Vi har fått utökade pengar i länsplanen för att

sätta i gång första etappen av Spårväg Syd. Det verkar som att ni inte har läst den länsplanen?

Det kommer att sättas i gång, och första etappen av Spårväg Syd är viktig, men det Rufsen pekar på är att det finns många andra viktiga frågor också. Trängseln i kollektivtrafiken är den kanske absolut största utmaningen därutöver.

Som jag säger, det ena behöver inte ställas mot det andra. De kan vara precis lika viktiga. Men gör inte Spårväg Syd till en symbolfråga, för då kommer den aldrig att bli av!

Anförande nr 66

Yvonne Blombäck (MP): Ja, Stella Fare, man kan tycka att det blir en symbolfråga när man bara har pengar till att påbörja. 20 miljoner täcker knappt utredningspengarna, och det är egentligen det som står i länsplanen – jag har läst den ganska noga.

När det gäller behovet av Förbifarten är det viktigt att komma ihåg att det är mindre än 1 procent av all trafik i dag som ska förbi. Så för vem byggs Förbifarten?

Det är också väldigt viktigt att komma ihåg att Förbifarten, som den ser ut i projekteringen och era planer, inte är byggd för kollektivtrafik. Den är inte byggd för busstrafik, för det finns inga möjligheter att med den projektering som i dag ligger anordna busshållplatser där folk bor eller ens upp- och nedfarer på den 60 meter djupa tunneln för busstrafiken. Lika illa ser det ut för tunnelbana, om man nu skulle få för sig den idén, att ha en tunnelbana parallellt 60 meter ner i jorden. Ska du ha gruvhissar för att ta sig upp och ned då?

Anförande nr 67

Stella Fare (FP) 500 miljoner finns i den utökade ramen i länsplanen för Spårväg Syd. Jag vill också påpeka att det som har hänt under den här mandatperioden är att vi i landstinget känner av väldigt påtagligt att vi har en helt annan storstadsvänlig politik som förs från regeringshall. 70 procent av länsplanen handlar om investeringar i spår. Det borde även ni i Miljöpartiet glädjas åt.

Vi investerar massivt i nya spårsatsningar i den här regionen och det är en fantastisk utveckling som vi kommer att få se. Spårväg Syd kommer att bli av, men först ska förstudien bli klar och vi ska se om inte Spårväg Syd kan bli billigare än den fantastiska budget säger, den som tidigare presenterades där en spårinvestering sägs bli mångdubbelt dyrare än när man bygger spår i Paris. Det är syftet med att gå igenom det projektet lite mer noggrant.

Anförande nr 68

Erika Ullberg (S): Tack för det och tack, Stella, för att vi får upp temperaturen i den här debatten!

Det är viktigt med enighet, men det är också viktigt att påvisa skillnader. Nej, Spårväg Syd är ingen symbolfråga. Ja, vi lyfter gärna blicken, och det är det vi har gjort när vi investerar och satsar på Spårväg Syd. 3 miljarder är betydligt mer än 0,5 miljard, det hoppas jag att vi ändå kan vara överens om för de boendes på Södertörn och för Södertörns högskola, KS Huddinges skull, och jag kan nämna så många företag, myndigheter som kommer att dra nytta av den. Den utveckling vi vill se mellan Flemingsberg och Kungens Kurva kräver Spårväg Syd. Jo, den kommer att bli av om vi vinner valet den 19 september.

Anförande nr 69

Stella Fare (FP) Vi måste kanske vara överens om, Erika, att för att förverkliga spårbyggen så måste man göra dem etappvis. 500 miljoner kronor för etapp 1 är visserligen mindre än era luftpengar, men de finns ju där. Och de finns ju där för att förverkliga etapp 1

av Spårväg Syd. För oss är det här inte någon symbolfråga, men det är det för er, och ni önskar tydligen ingenting annat.

Låt mig säga att Spårväg Syd har sina utmaningar. En sådan är bostadsbyggandet. RUFs:en pekar på en realitet som jag tycker att du ska ta till dig, nämligen att trängseln kommer att öka bara i det centrala snittet. Eftersom Stockholms stad har planer på att bygga 500 000 nya bostäder de närmaste tio–tjugo åren så kanske ni förstår att det här inte är något som jag hittar på.

Om Spårväg Syd ska bli riktigt lönsam så behövs det en massa nya bostäder även i den del som kommer att beröras, och det här är den stora utmaningen. Vi ska bygga och investera men vi behöver också få ett gemensamt ansvarstagande när det gäller bostadsbyggandet.

Anförande nr 70

Erika Ullberg (S): Tack för det, Stella! Gärna långsiktighet. Ansvarstagande? Definitivt! Vi vill bygga både bostäder och en kapacitetsstark kollektivtrafik över hela länet – jag talar gärna om den så kallade NK Express, jag talar gärna om Spårväg City.

Vi hade en överenskommelse, vi hade ett arbete i Stockholmsöverenskommelsen. Det var inte ett ord om Spårväg City, men det talas mycket om Spårväg Syd.

Vi pratar inte bara, vi satsar också pengar. Därför blir det byggt med byggstart 2014 mellan Flemingsberg och Kungens kurva, men bara om vi vinner valet. Så tydligt är det.

Anförande nr 71

Stella Fare (FP): Den utökade länsplanen för kollektivtrafik betyder att arbetet inleds under de närmaste åren med investeringar och byggande av etapp 1. Det här har vi förberett också i SL. SL jobbar för fullt med en förstudie till Spårväg Syd. Vad ni gör är att lova runt men kan hålla mycket lite i det fallet.

Ingen, inte ens ni socialdemokrater, kan jobba fortare än vad man gör inom SL för att få fram detaljplaner och järnvägsplaner och allt annat som behövs. Bejaka detta! Och stöd den utvecklingen i stället för att göra Spårväg Syd till en symbolfråga. Detta är som vanligt när ni talar om kollektivtrafik ett fattigdomsbevis – ni har inget annat att komma med.

Anförande nr 72

Björn Sigurdsson (MP): Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, Rufs 2010, har blivit ett enastående dokument, fullt av kunskaper, insikter och en känsla för Stockholm. Men så körs den över av majoriteten med Förbifarten, Österleden, Södertörnsleden och E4-leden – alla goda ansatser krossas.

Rufs 2010 tar ett helhetsgrepp på hållbar utveckling med mål helt i Miljöpartiets anda. Den frigör livschanser, talar om en resurseffektiv region, utvecklar idéer och förnyelseförmåga – men det viktigaste är tydligen motorvägen.

Rufs skriver på sid. 31 att det kommer att krävas insatser på alla nivåer för att minska utsläppen och växthusgaserna så att utvecklingen inte skenar i väg. Rufs har förstätt allvaret med klimathotet. I den förra RUFs:en fanns inte klimatfrågan, men det sorgliga är att det är samma vägar 2010 som 2001. Jo, Stella, jag känner igen de gamla. E4-länken hette 1972 Arlandalänken. Släpp taget om motorvägar, fullmäktigeledamöter! De är planerade på 1950- och 60-talen. Tag klivet in i framtiden!

För flera sektorer krävs helt nya förhållningssätt eller till och med paradigmskiften, det har Miljöpartiet hävdat länge. Jag är glad över att samtliga partier nu ställer sig bakom Miljöpartiets synsätt.

Det finns inga paradigmskiften här vad gäller klimatet. Därför går det inte att godkänna majoritetens förslag till regional utvecklingsplan som säger en sak men gör en annan. Vackra ord skyls över av klimatstörande förslag.

Miljöpartiet föreslår därför en återremiss nu. Släng ut de fula motorvägarna och ta in fler vackra spårvagnar, tunnelbanor och ta in spårbilar! Då slipper vi dyrbara förgävesinvesteringar i hundramiljardersklassen. Då har vi råd att bygga ut kollektivtrafiken. Då kan stockholmarna ta sig fram på de klimatsmarta sätt som de faktiskt önskar sig. Då kan Stockholm visa vägen – eller spårvägen eller vattenvägen, för den delen. Först när Stockholm tar ledarskapet i miljöfrågan kan Stockholm bli Europas mest attraktiva region. Bifall till Miljöpartiets förslag!

En annan hjärtefråga för Miljöpartiet, som Miljöpartiet och miljørörelsen jobbat för länge, är de gröna kilar. I tio kilar kan man ströva från Stockholms city ut mot landsbygden, Mälaren och Östersjön. Stockholm är känt för sina gröna kilar. Det här sammanhängande systemet med gröna kilar är en grundpelare i Stockholms attraktivitet. De ger oss natur- och kulturupplevelser in på knuten såsom den rena luften, vattnet. Det ger oss hälsa och skönhet. Det här är något som vi förvaltar gemensamt, låt oss hitta sätt att stärka det.

I det här arbetet har regionplanering i sig alltid varit viktig för framtiden, för att identifiera och hävda de gröna kilar.

Regionplanen 2010 beskriver tydligt det grönas betydelse för människor, för natur och för Stockholm, men visar också på konflikterna, visar de svaga sambanden, punkterna där flera platser, där flera kilar nu hotas att brytas upp i mindre delar.

Södertörnsleden och Hanvedenkilen är aktuella exempel där själva regionplanen i sig hotar det som den säger sig vilja skydda. Detta är åter ett exempel på majoritetens schizofrena plan. Bra prat – dålig handling.

Rufs 2010 visar väldigt tydligt behovet av att stärka de svaga sambanden, stärka funktionen och användningen, tänkesättet om hur vi använder de gröna kilar i vår samhällsplanering för människorna, hälsa och samhällets utveckling.

Vi i Miljöpartiet tar fasta på det. Vi vill därför föreslå att det sammanhängande systemet med gröna kilar pekats ut som ett riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftslivet så som Mälarens stränder är det i dag. Då måste planmyndigheterna ta hänsyn till de gröna kilar vid prövning av tillstånd att bygga vägar och bostäder. På så vis kan man säga att Rufs blir rättsligt bindande, vilket den inte är i dag, så att man måste beakta den delen av Rufs och därmed indirekt hela Rufs, eftersom delarna hänger ihop. Då stärker vi en hållbar utveckling. Bifall till Miljöpartiets förslag!

Anförande nr 73

J a n S t r ö m d a h l (V): Från Vänsterpartiets sida har vi samma yrkande som Miljöpartiet. Vi har en gemensam reservation och jag yrkar bifall till den!

Jag kan inte hålla med Björn och berömma RUFs-förslaget när det gäller hållbarhetsaspekten. Det är visserligen mycket vackra ord, precis som Björn säger, men det räcker absolut inte med de vackra orden. Dessutom tror jag att de vackra orden helt enkelt ljuger när de säger att Rufs kommer att bidra till en hållbar utveckling, att det går åt rätt håll. Jag ska försöka förklara vad jag menar med det.

Den allmänna uppfattningen är att den hållbara utvecklingen handlar om såväl sociala och ekonomiska som ekologiska komponenter. När det gäller Stockholm och Sverige så är det inga större problem när det gäller hållbarheten i socialt och ekonomiskt hänseende. Problemen är snarare att det råder så stora ojämlikheter inom regionen och inom landet. Men när det gäller hållbarheten i regionen som sådan eller i landet som sådant så hör vi till dem som ligger bäst till i hela världen i socialt och ekonomiskt hänseende.

I ekologiskt hänseende däremot är det inte alls på samma sätt, att det finns en skala, att man kan vara sämre eller bättre på ett slags oändlig skala. Ekologiskt finns det en gräns för vad som är ekologiskt hållbart och det är de resurser som vårt jordklot innehåller och ger för vårt handlande.

När det gäller den ekologiska aspekten på hållbarhet så är Sverige och Stockholm så oerhört långt ifrån vad som är hållbart och som är acceptabelt så det krävs väldigt stora, omfattande förändringar, reformer, när det gäller vår livsstil och så vidare. Detta, menar jag, behandlar RUFs-förslaget över huvud taget inte.

Det finns några städer i världen som har utrett sina ekologiska fotavtryck och som därför kan jämföra dem med länderna som de ligger i. London är ett sådant exempel. Storlondon ligger en bit över Storbritannien när det gäller ekologiska fotavtryck. Milano har redovisat att staden ligger lite över Italiens nationella fotavtryck per person. Staden Calgary i Kanada ligger långt över Kanadas ekologiska fotavtryck. De ligger ungefär på USA:s nivå.

Med det här vill jag visa att det är en myt när det påstås att den täta storstaden är någonting som i hållbarhetshänseende är bättre än landet i övrigt. Det är mycket som tyder på att det är precis tvärtom. Landet i övrigt är mycket bättre än storstaden Stockholm. Det här är någonting som borde ha redovisats, borde ha funnits med i resonemangen men som saknas totalt.

Jag återkommer till fler myter i denna plan i ett senare inlägg.

Anförande nr 74

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Jag tycker att det var ett intressant resonemang som Strömdahl förde om de ekologiska fotavtrycken. Jag tror likväl att storstadsmiljöerna har väldiga möjligheter att påverka sitt ekologiska fotavtryck, att de kan få väldigt stor effektivitet i det ekologiska fotavtrycket.

Anledningen till att jag begärde replik var egentligen frågan om den sociala sammanhållningen som nyckelfråga. Förbifarten är ju viktig just för de områden där utanförskapets utmaningar är störst och där de förlorade livschanserna är flest. Det har ju en otroligt stor betydelse för etableringar, för arbetsplatsernas fördelning, för människors möjligheter att ta sig till och från jobb, för att öppna fler arbetsmarknader för människor som bor i de här områdena som ligger norr och söder om Storstockholm.

Anförande nr 75

J a n S t r ö m d a h l (V): Jag blev lite förvånad. Jag berörde inte förbifarten i mitt anförande, men du går upp och lägger allt krut i ditt anförande på förbifarten. Jag kan beröra förbifarten också. Jag kan säga att förbifarten och diskussionen om den hittills också har varit fylld av myter. Man säger att förbifarten är till för förbifartstrafik – det är den inte. Det är en väldigt liten andel som kommer att vara förbifartstrafik. Man säger att förbifarten minskar trafiktrycket och minskar trängseln i trafiksystemet. De utredningar som genomförts visar att förbifarten kommer att öka trängseln i resten av biltrafiken i Stockholm. Man säger också att på förbifarten ska det köras bussar och den ska vara nyttig för kollektivtrafiken. Det har visat sig att den är fullständigt olämplig för kollektivtrafik.

Det kan jag säga, men detta var inte det som du egentligen borde ha replikerat på.

Anförande nr 76

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Jag tog möjligen argumenten i fel ordning.

Problemet är att du talar vackert om en fråga som verkligen är en av vår regions stora utmaningar, nämligen den som handlar om hur vi håller ihop den här regionen socialt, hur vi ger livschanser åt många. Det är i grunden i stor utsträckning en arbetsmarknadsfråga,

och det är en fråga om hur vi får områden att utvecklas på ett mer diversifierat sätt i stället för de segregerade miljöer som utvecklas negativt och som leder till en ansamling av negativa sociala företeelser på en och samma plats som leder till att människor upplever begränsningar i sina livschanser fastän de kanske inte alla gånger finns där.

Jag menar att ni apostroferar det här problemet på ett besvärligt sätt genom att skjuta upp den infrastruktursatsning som nog har störst betydelse för just de här områdenas attraktivitet, för deras möjligheter att attrahera arbetsplatser och även andra invånare än dem som i väldigt stor utsträckning har de här sociala problemen.

Anförande nr 77

Jan Strömdahl (V): Det här illustrerar att Rufs inte tar upp och belyser och försöker klara ut just det här problemet med de sociala skillnaderna i regionen. Det finns inget som pekar på att Rufs bidrar till ökad jämlikhet i regionen.

Ökad jämlikhet skulle nog snarare vara att verkligen se till att alla typer av sysselsättning, alla typer av arbete, alla typer av studier finns i de olika delarna av Stockholmsregionen. Men förbifarten bidrar snarare till att öka den här skillnaden när folk bor i söder och jobbar i norr.

Anförande nr 78

Stella Fare (FP): Ordförande! Jag vänder mig mot den väldiga pessimism som Jan Strömdahl gav uttryck för här och bristen på tilltro till storstädernas möjligheter att vara just miljövänliga genom sina möjligheter till stordriftsfördelar och sammanhållning i en tät miljö. Det förvånar mig mycket eftersom du har gjort dig känd som en förkämpe för en bättre miljö här i Stockholm framför allt under många år. Det är tråkigt att du som företrädare inte tror på det här konceptet med storstad utan har denna väldigt pessimistiska syn.

Jag vill uppmana er att läsa Rufs, för den tar ju upp det här dilemmat. Var och en av oss släpper ut mindre energi än vad man gör på landsbygden. Vi förbrukar mindre energi, men i och med att vi är så många så står vi för en väldigt stor del av landets utsläpp av klimatgaser. Det är det här som vi måste lösa.

Anförande nr 79

Jan Strömdahl (V): Det handlar inte om pessimism eller optimism. Det handlar om vilken kunskap, vilka fakta, vi har att utgå ifrån. Jag har också trott att storstadsregionen hade hållbarhets- och klimatfördelar i förhållande till landet i övrigt eller i alla fall i förhållande till landsbygden. Men de fakta som jag har fått fram nu pekar på att detta är fel.

Du blandar ihop korten när du säger att vi bor så många fler i storstadsregionen. De fakta som jag redovisar handlar om fotavtryck per person. Vi kan inte mäta ekologiska fotavtryck och annat på ett meningsfullt sätt om vi inte hänför det till avtryck per person.

Per person räknat visar det sig att storstäderna är sämre än de länder som de ligger i.

Anförande nr 80

Stella Fare (FP): Jag tror att vi har väldigt olika grunduppfattningar eftersom jag anser att vår framtid ligger i städerna och att vi måste bemästra de problem som finns.

Jag vidhåller att vi har alla möjligheter och alla tekniska förutsättningar att klara detta i den täta miljö som en storstadsregion innebär. Vi här i Stockholm har ju visat detta på väldigt många sätt, genom att till exempel minska utsläppen från bostadssektorn genom fjärrvärme och så vidare. Det finns åtskilliga fantastiska saker som har visat att det går att bemästra miljöproblemen, men det är klart att det fortfarande finns en del väldigt besvärliga frågor. Till dem hör transporterna, och nu satsar vi massivt på spår.

Jag tycker bara att det är tråkigt att du som företrädare intar en så negativ hållning till den livsmiljö som är vår gemensamma.

Anförande nr 81

J a n S t r ö m d a h l (V): Det är lite löjligt, Stella. Jag har inte en negativ syn. Jag efterlyser ett kunskapsunderlag som jag saknar i Rufs.

Rufs innehåller väldigt mycket och har mycket bra åtgärder i sina förslag också. Men den grundläggande, avgörande frågan om vår framtid, klimatfrågan i stort, hållbarhetsfrågan i stort, den tar Rufs inte upp på allvar och redovisar inga fakta och pekar inte på något sätt på att det skulle bli bättre om man genomför Rufs. Det vore intressant att få en sådan redovisning, men den finns inte.

Anförande nr 82

J a n S t e f a n s s o n (KD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Stockholm växer med ett Göteborg på ungefär tjugo år. Därför är det viktigt att den nationella politiken tar hänsyn till storstadsregionens särskilda förutsättningar. Det krävs ett samspel med staten för att få stabila spelregler som ger incitament för satsningar på ökad kapacitet och högre kvalitet.

Stockholm växer med minst ett Hultsfred varje kvartal, skulle man också kunna säga. Regionen har behov av att tala med en gemensam och stark röst. Det har regionen gjort i de överenskommelser om prioriteringar och medfinansieringar som vidarebefordrats till regeringen. Ur detta har bland annat planeringen och genomförandet av Citybanan, Norra länken och Förbifart Stockholm kunnat ta fart.

Låt mig få ge en bild av verklighetens folk. En kvinna i sina bästa år, vi kan kalla henne Ulla, reser dagligen på Essingeleden mellan Kungsängen och Kungens Kurva. Hennes restid är lång och bilköerna oändliga. Hon har behov av att resa med bil. Hennes val att inte bo närmare arbetsplatsen har med familjesituationen att göra. Också det är hennes val.

Det är så vi vill ha det: ett län och en region där man kan bo och arbeta efter eget huvud, men också ett väl utbyggt infrastrukturnät där fler väljer kollektivtrafik men inte alla. Det finns skäl för det.

Den kvinna som jag beskriver bidrar till miljön på sitt sätt. Hon har en hybridbil, en miljöbil. Hennes restid skulle förkortas rejält med förbifarten, omkring en timme om dagen, och miljön skulle vinna på det.

Den rödgröna oppositionen i Stockholm har nu satt tillfälligt stopp för förbifarten, vilket är ett stort svek mot stockholmarna och de regionala företrädarna som bidragit till hela överenskommelsen. Det är typiskt för Stockholmsregionen, som planerat och pratat om förbifarten i årtionden under olika namn, att inte kunna genomföra överenskomna trafikprojekt. Önskan att få regeringsmakten kommer emellan.

Nu ställs förbifarten mot kollektivtrafiksatsningar för att riktigt sätta ont mot gott vid en eventuell folkomröstning. Det finns inte plats för både och i de rödgrönas samhällsplanering. 86 procent av stockholmarna vill att förbifarten byggs, enligt en DN-artikel häromdagen.

I Kristdemokraternas vilja att uppnå miljömål måste människors vardag finnas med, och då bor verkar folk både innanför och utanför tullarna och reser både från nord och syd och på tvären, ibland med bil och ibland med kollektivtrafik.

Kristdemokraterna kommer att verka för att förbifarten byggs, gärna med flexibla kollektivtrafikkörfält. Det är möjligt. Både väg- och spårsystem i regioncentra behöver förbättras. Genom att utgå från barnens, de äldres och funktionshindrades förutsättningar blir kollektivtrafiken tillgänglig för alla. Genom en utbyggnad av ny spårbunden kollektivtrafik

till Nya Karolinska och genom Spårväg City förbättras tillgängligheten både kostnads- och miljösamt. Fler infartsparkeringar för såväl bil som cykel förbättrar tillgängligheten till kollektivtrafiken. Man kan också öka kombinationsmöjligheterna genom att låta resenärerna ta med cyklar på resan under lågtrafik.

Båttrafik på de inre vattenvägarna bidrar till att öka Stockholmsregionens attraktionskraft. Kristdemokraterna har tillsammans med allianspartierna beslutat att som pilotprojekt integrera M/S Ballerina med SL-taxan. Turen går på försök mellan Nacka, Nybroviken och Lidingö med stat i augusti i år i samarbete med näringslivet.

För att bostadsförsörjningen i regionen som helhet ska fungera på lång sikt krävs att varje kommun bidrar till bostadsbyggandet. Att kommunerna har en god mark- och planberedskap är särskilt viktigt. Vissa områden kommer dock i framtiden att vara olämpliga för bebyggelse och infrastruktur på grund av översvämningsrisken. Havsnivån förväntas höjas. För Mälaren finns rekommendationer från länsstyrelserna i Mellansverige rörande var man kan bygga. Det motsvarar i dag en säkerhetsmarginal på plus 2,3 meter.

Vi vill förstärka processer för en sammanhållen region med en social och kulturell mångfald och bryta segregeringar. Den här strategin innebär att vi ska öka tillgängligheten mellan regionens olika delar och skapa fler mötesplatser. Avgörande för att stärka sammanhållningen i regionen är att det finns tillit mellan människor. Den ska stärkas genom fler mötesplatser där människor med olika bakgrund möts och skapar kontakter.

För oss kristdemokrater hänger allt detta ihop, såväl det lilla som det stora, så att Stockholm blir Europas mest attraktiva region. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 83

Landstingsrådet Andersson (C): Herr ordförande! I dag antar Centerpartiet och våra alliansvänner åtminstone här i landstingsfullmäktige den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län. Dokumentet antas efter en mer än fyra år lång förankringsprocess bland medborgare, intresseorganisationer, företag och politiska partier. Rufs 2010 kommer att vara vägledande för landstinget och länets kommuner i allt från infrastruktur, stadsplanering, naturområden och näringslivsförutsättningar till energiförsörjning och integration i många år framöver.

Snacka om att göra det tillsammans, Anna Kettner!

Centerpartiet har bidragit aktivt till att ge den regionala utvecklingsplanen en grön profil. Klimatpolitiken har förstärkts – den fanns nästan inte i början av processen. Gröna transportlösningar såsom spårbilar, båtpendling finns med – och i det fallet vill jag också uttrycka ett tack för det som Janne Stefansson och Kristdemokraterna som har drivit igenom båtpendlingssatsningen. Jättebra! Även cykelvägar har fått en mer framskjuten roll. Möjligheten att utveckla miljöteknik för att skapa nya gröna jobb har prioriterats.

De gröna kilarna, som Centerpartiet räddade i slutet av 1960-talet och början av 1970-talet när en kompakt blocköverskridande majoritet ville bebygga hela Järvafältet, får fortsättningsvis ett starkt skydd. Samma sak kan man säga om de regionala spårvägarna som så många gånger har nästan hängt i galgen eller legat under bilan, de får nu förutsättningar att rustas upp och infogas i ett ännu mer heltäckande nät så att de spelar den viktiga roll som de har spelat men på ett ännu bättre sätt i framtiden.

De tunga satsningarna på infrastruktur som görs i regionen de kommande tio åren gör det möjligt att utveckla en mer attraktiv kollektivtrafik samtidigt som miljöbilismen får ett mer rationellt och effektivt vägnät, ett vägnät som dessutom minskar påverkan på stadsmiljön i de tätast befolkade och mest belastade miljöerna.

Parallellt med arbetet med RUF:s:en har ett stort regionalt förhandlings- och förankringsarbete pågått kring det tunga trafikpaket vars slutliga utformning presenterats under våren. Sammanlagt satsar staten, landstinget och kommunerna hundra miljarder kronor på den största infrastruktursatsningen sedan T-banan byggdes.

Låt mig säga om det paketet att det har många tilltalande drag. Det är hälften spår och hälften väg. Det är kollektivtrafik som är centralt också i vägtrafikplaneringen. Trängselskatten permanentas, något som inte hade blivit fallet utan Centerpartiets ansträngningar. Förbifarten byggs som en nödvändig länk mellan nord och syd, och den byggs med ett så miljöanpassat utförande som möjligt. Förbifarten kommer också att bli en tung kollektivtrafikled, och för Centerpartiets del säger vi gärna ja till en järnväg på däck, så att säga.

RUF:s:en får sin viktigaste roll för trafikplaneringen efter år 2020, det vill säga om paketet inte rivs upp, för risken att bordet välts över ända är betydande. De rödgröna vill ju ha en folkomröstning. Jag ser många risker kopplade till maktskiften i regeringen, landstinget eller kommunerna.

För det första folkomröstningen. Den behövs inte för någon annan än miljöpartisterna, och möjligen för vänsterpartisterna. Den kommer att bli extremt svårtydd. Hur ska alla kommuner tvingas att genomföra folkomröstningar? Eller ska landstinget genomföra en folkomröstning? Det finns de som ifrågasätter om det är tillåtet. Ska landstinget tvingas genomföra en folkomröstning om vi inte har en rödgrön majoritet?

Min prognos är att vi, om vi får en folkomröstning, på inget vis har löst förbifartsknuten. Det blir nya förseningar.

Med tanke på de otydligheter som finns när det gäller finansieringen rörande de rödgrönas trafiksatsningar, både nationellt där man säger att man vill låna pengar till infrastruktur – något som ju borde vara ett förskräckligt budskap i dessa dagar – och regionalt, så kommer det att finnas gott om ursäkter för att skjuta förbifarten på framtiden även längre fram.

Om den här planen spricker i ena änden så kan den snart ha gjort det i båda ändarna. Brist på pengar och en sönderriven orienteringskarta kan bli en god grund för att skjuta upp saker till morgondagen.

Biltrafiken måste ha sin roll i vår region också i framtiden. De spårstrukturer som de rödgröna ställer mot förbifarten i en folkomröstning kan inte absorbera allt resande med biltrafiken, men då måste biltrafiken bestå av fordon med snabbt minskande påverkan på klimatet.

Centerpartiet har räddat trängselskatten som trafikpolitiskt instrument. Vi är öppna för att använda den dynamiskt även i fortsättningen, och jag kommer i ett senare inlägg utveckla på vilket vis. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 84

Björn Sigurdsson (MP): Det ska vara tung kollektivtrafik på förbifarten. Förbifarten är inte byggd för kollektivtrafik. 7 procent räknar Vägverket med att ge kollektivtrafiken på en byggd förbifart. Kallar du det för tung kollektivtrafik?

Du säger miljöanpassad. Det är nyspråk hela vägen. Du säger att ni bidragit till att RUF:s:en är mer miljöanpassad. Vi har från Miljöpartiets sida föreslagit ett handlingsprogram för miljöteknik. Det har ni avslagit i nämnden. Nu slår du dig för bröstet med att ni prioriterar miljötekniken. Gör då gemensam sak med Miljöpartiet och bifall förslaget till ett handlingsprogram för satsningen på miljöteknik, ett samlat sådant!

Anförande nr 85

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Är det nyspråk att säga att det är bättre med en förbifart som går genom en tunnel än en som går genom hela Grimstaskogen och river ner stora delar av de gröna miljöerna över den sträckning som den är tänkt att ha?

Jag är mycket stolt över att Centerpartiet har bidragit till att ge Förbifart Stockholm en anpassning till de värdefulla naturområden som den går igenom.

Jag är inte nöjd med 7 procent kollektivtrafik på förbifarten. Jag läste med intresse den debattartikel som fanns införd i DN från Kåge sson där han talar om att vi måste utveckla förbifarten till en järnväg på däck. Jag tycker att det är en intressant inriktning. Jag tror att det finns förutsättningar att inom ramen för förbifarten utveckla sådana möjligheter, och då inte i första hand för att trafikförsörja Ekeröområdet, utan för att binda ihop norra och södra delarna av länet på ett mer effektivt sätt och därigenom göra dem mer attraktiva.

Anförande nr 86

B j ö r n S i g u r d s s o n (MP): Gustav Andersson är stolt över att han har övergivit alla miljöambitioner tillsammans med sina centerpartister, de som en gång stod upp mot förbifarten. Nu jämnar ni marken för den.

Du säger att det är bra att vi satsar fifty-fifty på väg och spår. Det vore väl bra om vi inte hade klimathotet. Det vore väl bra om det inte var så att vi under trettio års tid hade tappat marknadsandelar, om vi hade investerat för lite och för mycket i vägar, om vi inte kommer att fortsätta att tappa marknadsandelar trettio år framåt. Vad är då fifty-fifty värt?

Med Miljöpartites förslag lägger vi alla förbifartens 50–60 miljarder, som slutnotan kommer att bli, på spårvägsutbyggnader. Det är bra för miljön.

Anförande nr 87

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Då måste man ju ställa sig frågan: Vilket förslag är det nu som gäller? Är det Miljöpartiets förslag eller är det de rödgrönas förslag? Jag kan inte tänka mig att de rödgröna som helhet räknar med att det ska bli ett nej till Förbifart Stockholm när opinionsundersökningar pekar på en så solid majoritet för förbifarten.

Skillnaden mellan Centerpartiet och Miljöpartiet är inte graden av engagemang när det gäller miljöfrågorna och klimatfrågan. Det handlar om synen på hur vi kan lösa klimatfrågorna. Ska vi göra det med samhället eller mot samhället? Ska vi göra det med tekniken eller ska vi göra det med historien?

Centerpartiet tror på tekniken. Vi tror på miljöbilismen. Vi har drivit igenom totalt genom-brott för miljöbilarna under den här mandatperioden, jag tror de har elvadubblats under mandatperioden. Vi är beredda att ta ytterligare steg för att se till att vi får en bilpark som är långsiktigt hållbar.

Anförande nr 88

J a n S t r ö m d a h l (V): Gustav Andersson sade att det inte behövs någon folkomröstning om förbifarten. Det ska inte vara en folkomröstning om förbifarten. Det ska vara en folkomröstning där man har att välja mellan om man vill fortsätta i riktning mot ett ännu sämre hållbart Stockholm via ökad bilanvändning eller växla in på ett nytt spår, nämligen att satsa helhjärtat på kollektivtrafik i stället för denna bilsatsning.

Eftersom det här sammanträdet inte är sekretessbelagt kan jag avslöja en hemlighet för Gustav Andersson. Det var ett Vänsterpartiinitiativ att anordna denna folkomröstning där vi har möjlighet att, efter en folkbildningskampanj, välja ett hållbart Stockholm eller ett icke hållbart Stockholm.

Anförande nr 89

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Det är bra att vi får reda på vems idén var, höll jag på att säga. Det är bara det att en folkomröstning är en dålig idé. Den kommer att förskjuta hela processen med förbifarten, och den har skjutits fram tillräckligt länge redan.

Även ni måste vara relativt pessimistiska om möjligheterna att vinna en sådan folkomröstning. Det har kommit opinionsundersökning på opinionsundersökning som visar på olika grader av majoritet med liknande majoriteter.

Dessutom tror jag att det är ett väldigt allvarligt fel att ställa kollektivtrafik mot vägar. Den kollektivtrafik som kan ha den finmaskighet som krävs för att klara den massiva kollektivtrafikutbyggnad som ni pekar på, det är ju just vägnätet. Vi kan inte bygga spår överallt, åtminstone inte inom den tidsperiod som vi nu talar om.

Anförande nr 90

J a n S t r ö m d a h l (V): Jag är inte pessimist. Jag är optimist. Jag är övertygad om att vi kommer att kunna vinna den här folkomröstningen.

De undersökningarna som har gjorts hittills har gjorts utifrån felaktiga förutsättningar, ofullständiga. Det finns en väldig okunnighet när det gäller de här frågorna som Gustav Andersson själv ger uttryck för när han pratar om den här miljöförbifarten och miljöbilismen. Det är bara *bull shit*. Det kommer att avslöjas i folkkampanjen inför folkomröstningen.

Anförande nr 91

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Det är det inte alls. Vår utgångspunkt är att vi definitivt behöver en kraftigt utbyggd kollektivtrafik. Vi satsar ju massivt på nya spår. Men vi inser samtidigt att det inte räcker med att bygga Spårväg Syd eller bygga tunnelbanan till Nya Karolinska. Det är inte lösningen på förbifartsproblemen. Det kommer inte att minska trafikbelastningen över Mälarsnittet. Biltrafiken kommer att behövas även i framtiden.

Sedan kan vi hoppas att vi kanske får en mindre andel biltrafik, men vi kan framför allt med ganska goda skäl hoppas på att vi får en betydligt mer miljövänlig biltrafik, en biltrafik som drivs med el som kommer att vara förenligt med en långsiktig hållbarhet och som kanske kommer att vara lika energieffektiv som stora delar av kollektivtrafiken.

Anförande nr 92

A n n a K e t t n e r (S): Gustav Andersson, det är lite bekymmersamt att du är så genuint trevlig – jag höll på att säga rar, men jag insåg att det kunde uppfattas nedlåtande. Det är det genuina jag menar. Jag tycker att du är en väldigt bra person.

Ibland när du ska debattera hemfaller du åt insinuationer och rent av lite hotfulla tongångar. Det är synd, tycker jag.

Så oförtäckt rädsla för demokratins möjligheter som du gav luft åt har jag inte hört på väldigt länge i en talarstol.

Sedan kommer du med rätt mycket sådant som Stella kallar för hitte på när det gäller vem som har bidragit till olika saker. Några av oss andra här i salen – Stella till exempel och jag – vi försöker tala om saker i perspektivet 2030 och inte de närmaste fyra månaderna. Jag förstår att det är jobbigt för Centerpartiet just nu.

Vi tror inte heller att det är jättefarligt att lånefinansiera. Vi jobbar med lån på ett betydligt mer grundläggande och transparent sätt än den sittande majoriteten. Minns förra veckan, kamrater!

Anförande nr 93

Landstingsrådet **A n d e r s s o n** (C): Jag måste nästan begära replik bara för att gengälda vänligheterna från Anna Kettner. Jag tycker också du är väldigt trevlig och dessutom tämligen underhållande att debattera med.

Jag tycker att det ändå har sitt värde att stundom peka på historien. De gröna kilarna hade inte funnits i dag om man hade uppfört Europas Hamburg på Järvafältet med 400 000 miljonprogramsbestäder. Jag undrar vilka sociala problem vi då hade byggt in i den gröna kilen.

Likaså är det ett faktum att Socialdemokraterna tillsammans med vissa andra partier, som min artighet förbjuder mig att nämna, var på väg att lägga ned Roslagsbanan, Lidingöbanan och Saltsjöbanan. Det var Centerpartiet tillsammans med andra partier, som jag inte heller ska nämna, men det var inte Socialdemokraterna, som såg till att rädda Roslagsbanan, Lidingöbanan och Saltsjöbanan. Nu kommer de att bli moderniserade så att de kommer att bilda ett modernt spårnät.

Anförande nr 94

A n n a K e t t n e r (S): Ja, Gustav, man har inte roligare än man gör sig. Jag säger bara att det är synd att Centerpartiet har hamnat i dåligt sällskap. Jag står i stor tacksamhetsskuld till dina partikamrater på den gamla tiden. De var inte riktigt som ni är i många frågor.

Just nu är det ju inte precis du och dina koalitionskamrater i Stockholms stad, när det gäller planarbetet, som värnar de gröna kilarna ute på Järvafältet. Läs vad anföraren av Högern i Stockholms stadshus skriver om möjligheterna att fortsätta att exploatera Järvafältet för kommersiella ändamål, och fundera på om du verkligen har hamnat i rätt sällskap.

Anförande nr 95

Landstingsrådet **A n d e r s s o n** (C): En och annan skyskrapa har ingen dött av! Skämt åsido.

Det som är Centerpartiets politik i Stadshuset är ju – jag måste kommentera det eftersom du berörde frågan – att använda sig av höga hus och förtätningar för att också kunna rädda och använda på ett kvalitativt sätt de gröna områdena. Det finns ingen idé om att förstöra de gröna kilarna, mig veterligt. I så fall är jag beredd att egenhändigt ta Per Ankersjö i örat.

Anförande nr 96

E r i k L a n g b y (M): Herr ordförande, fullmäktige! Den här debatten är ju riktigt underhållande! Det får jag säga.

Det är väl så att det definitivt finns en koppling mellan förekomsten av höghus och av gröna kilar. Jag ska återkomma till det.

Jag kan börja med att instämma i vad allianskollegorna har sagt i tidigare inlägg, så behöver jag inte upprepa alla de saker som de har berört.

Det är några grundläggande frågor som jag tycker är väldigt spännande att ändå ta upp så här i min inledning på debatten. Det är naturligtvis frågan om i vilka sammanhang som vi nu jobbar med de här frågorna. Det här handlar om Stockholmsregionen, östra Mellansverige, i ett lite längre perspektiv.

Det är klart att om vi inte är klara över att vi lever i en väldigt globaliserad värld, där Sverige och inte minst Stockholmsregionen är oerhört beroende av den internationella utvecklingen, så är det klart att vi antagligen inte har lika lätt att hantera de utvecklings- och framtidsfrågor som vi behöver hantera som region och som storregion.

Jag tror att det är väldigt viktigt att vi är klara över det här med hela den koppling som Sverige har och som vårt framtida välstånd har till hur vi kan samspela med en allt mer globaliserad värld.

En del av uppspelet till att vi för fyra år sedan inledde arbetet med den nya RUF:s:en var att vi fick fram en OECD-rapport, en så kallad Territorial Review, som försökte titta på Stockholmsregionens förutsättningar just i vår globaliserade värld. Vilka är våra styrkor, vilka är våra svagheter och så vidare? Genomgången och det faktum att vi inte gjorde den själva med ett inifrånperspektiv som försökte belysa våra förutsättningar handlade mycket om att vi med expertis och intryck från hela världen som togs in i vår region skulle försöka se olika frågor. Hur vi står oss? Vad är det som vi måste jobba med? Vilka är viktiga frågor för oss att verkligen ha på dagordningen?

Jag tror att det var väldigt lyckligt att vi hade det som en av många inspel i det här arbetet. Det är självklart så, och det har många påpekat, att det här är ingenting som radikalt bryter mot den regionplan som vi antog för åtta år sedan. Så ska det heller inte vara.

Vi har haft ett väldigt bra och kraftfullt regionarbete här i vår del av Sverige, och vi har också i allmänhet haft ett ganska brett politiskt samförstånd kring de här frågorna. Allianspartierna och Socialdemokraterna har, när det gäller grunddragen, varit ganska överens. Jag tror att det har varit en styrka.

Det som också är viktigt att komma ihåg och som är rätt så spännande med det arbete som vi nu landar i med beslutet i dag, är att vi har aldrig haft en så stark koppling och samspel mellan landstinget som ändå är ansvarigt för regionplanens framtagande och våra 26 kommuner. Vi har aldrig haft ett så bra samspel som vi har haft i den här omgången.

Vi har heller aldrig haft ett så bra samspel med alla de omkringliggande länen. Det är ju ändå rätt så fascinerande med den perspektivförskjutning som vi har kunnat se där man från så många håll vill få vara nollåttor. Det är inte så att man tittar och undrar vad vi håller på med här borta. Alla säger: Vi vill också få vara med och definiera oss som en del av Stockholmsområdet. Vi vill från hela östra Mellansveriges sida vara en del i det här och vi gillar att ni gör det här arbetet med att studera regionens och storregionens förutsättningar och arbeta med vilka utmaningar vi har, och vi vill vara en del i det.

När vi så småningom kommer att klubba beslutet om den här RUF:s:en så ska vi veta att det är 26 kommuner och fem omkringliggande län som applåderar det här och säger: Yes, det här vill vi också! Det är väldigt starkt, för så är det inte överallt i tillvaron, varken historiskt eller om vi går ut över världen. Man kan inte alltid ha det här spelet mellan huvudstadsregion och dess omkringliggande kommuner och alla de omkringliggande länen. Ofta finns det väldigt många motsättningar. Detta speglar naturligtvis att vi har jobbat väldigt metodiskt och att vi har varit beredda att se varandras behov.

Vi vet att Stockholmsregionen på många sätt är Sveriges motor, men vi är också väldigt på det klara med att Stockholmsregionen inte kan leva ensam. Vi har ett ömsesidigt beroende i det här landet, vi har ett ömsesidigt beroende i hela Norden, hur vi än vill definiera de olika delarna. Vi jobbar oerhört mycket i EU.

Det är klart att det här är fundamentalt för hur vi kan fungera. Jag ska i ett senare inlägg återkomma lite grand till en del av fördjupningarna i det här.

Jag tror att det här ändå är helt grundläggande frågor kring hur vi fungerar när vi ska åstadkomma de nödvändiga förändringarna för att kunna möta framtiden.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 97

Åke Askensten (MP): Ordförande, fullmäktige! Stella Fare sade för en stund sedan att vi skulle lyfta blicken. Nu säger Erik Langby att det inte är mycket i det här förslaget till regionplan som bryter mot den tidigare regionplanen. Man kan säga: Just det! Det är väl en del av problemet att man inte har lyft blicken och att man fortsätter i gamla hjulspår. Det är bara det att de är ännu mer uppkörda nu, och det gör att resultatet blir ännu värre.

För övrigt kan jag säga att den här regionplanen i dess tjänstemannaversin började som en ganska vacker saga, men det håller inte så länge. De vackra målen och de här fina, högtravande ambitionerna, som till och med många miljöpartister skulle kunna ställa upp bakom, de förvandlas så småningom till ingenting eller i varje fall till väldigt lite.

Det finns nu i praktiken ingen hållbar regionplan kvar. Det som kommer att klubbas igenom i dag kommer att vara mer till skada än till nytta för den här regionen, tyvärr. Det beror bland annat på den akilleshäl man har, nämligen Stockholmsöverenskommelsen om att biltrafiken ska öka med 80 procent fram till 2030. Vad skulle Tage Danielsson ha sagt? Jag tror att han skulle ha sagt att det inte verkar riktigt klokt, och det är det ju inte heller.

Vilka blir konsekvenserna av detta? Vilka blir konsekvenserna för hälsa, klimat, miljö över huvud taget och trivsel? Ska vi trivas med att bo i de här avgaserna? Vi blir ju fler och fler också som blir påtvingade den här bil- och flygmiljön, för det är ju det som det i huvudsak handlar om.

Vad jag efterlyser är ju ansvar för kommande generationer. Det finns inte någonting sådant. Det har vi däremot i vårt förslag. Det som finns med i handlingarna nu är ju bara en kortversion av det som vi har lagt som förslag tidigare i olika sammanhang i form av remissvar. Där står det precis vad vi vill göra och det är någonting helt annat än detta. Jag ska inte gå in på de detaljerna, men den som vill kan ju läsa om detta.

Man måste ändå fråga sig, apropå Jan Stefansson från KD, som berörde det här med översvänningsrisken. Den är ju påtaglig, och den blir ju naturligtvis värre med ökade koldioxidutsläpp bland annat. Vad händer egentligen om ekosystemen börjar kollapsa. Då blir det inte trevligt vare sig här eller där eller någonstans på vårt jordklot, även om en del drabbas värre än andra. Vi borde faktiskt tänka på att vi inte bara har ett regionalt ansvar, vi har faktiskt också ett globalt ansvar, även om vi är ett litet land i det stora hela. Helheten består av små bitar som alla är viktiga.

Det finns en grundläggande brist i det här regionplaneförslaget och det är att man har baserat den på fullständigt felaktiga prognoser om befolkningsutvecklingen. Man har i en prognos för låg beräknad befolkningsutveckling, där anger man 13 000 per år. I en hög prognos anger man 20 000 per år. Men var ligger vi nu? Jo, nu är befolkningsökningen 35 000 och kanske mer varje år i Stockholms län. 38 000 år 2009. Och så talar man om mellan 13 000 och 20 000! Då faller ju allt detta. Planeringen faller ju om man utgår ifrån så felaktiga siffror.

Stockholmsöverenskommelsen är akilleshälen i det här. Det är ju en katastrofal siffra att räkna med att biltrafiken ska öka med 80 procent. Det kommer inte att hålla.

Nu kan man naturligtvis, som en del centerpartister bland annat, hänvisa till elbilar och liknande, men elbilar förorsakar också olyckor och elbilar dödar och river upp partiklar från vägbanorna. Den senaste rapporten tar upp ett gammalt tema, nämligen långsammast negativa inverkan genom att det är så små och farliga partiklar som släpps ut. Jag yrkar bifall till Miljöpartiets och Vänsterpartiets förslag i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 98

Stella Fare (FP): Åke Askensten, en vacker saga säger du att RUFs:en riskerar att bli. Det kanske fanns en sådan risk, men om du hade följt den här processen så hade du blivit

varse att det har skett fantastiska förbättringar med den här planen från det att vi har granskat de första utkastet.

Den här planen är mycket mer konkret nu, och det är tack vare över 3 000 stockholmare som har svarat på remissutskicken. Så här jag det blivit tack vare att nämnden har varit tydlig, men vi kommer nu att arbeta med olika handlingsprogram för att följa upp de mål och åtaganden som finns i planen. Det kommer att bli en fortsättning, det kommer inte att bli en hyllvärmare.

Vår värld är inte perfekt på något sätt, men en sak är jag väldigt glad åt, och det är att det finns ett klimatmål inskrivet i RUFSten. Detta klimatmål kommer att ställas mot verkligheten. Alla politiskt verksamma människor i det här länet kommer att bli tvungna att ta itu med den frågan.

Anförande nr 99

Åke Askén (MP): Det börjar vackert, Stella Fare, när du läser inledningen till regionplanen, men det blir inte så vackert. Det beror bland annat på att ni har med Stockholmsöverenskommelsen som spökar, och där har ni Förbifart Stockholm. Minst 28 miljarder för Förbifarten kommer i en folkomröstning att ställas mot kollektivtrafik för de pengarna. Jag anar vad man kommer att rösta på när frågeställningen formuleras på det sättet.

Anförande nr 100

Stella Fare (FP): Verkligheten är föränderlig. Jag tycker trots allt att även du bör lyssna på att diskussionen kring Förbifarten har förändrats över tid. Det är faktiskt en nyhet att den diskuteras så seriöst, inte bara på debattsidor utan också från de myndigheter som är ansvariga för planerna för kollektivtrafik på Förbifarten. Det tycker jag säger något om nivån på trafikdebatten. Den har höjts på senare tid.

Jag tycker också att ni miljöpartister inte bara kan bortse från alla de tunga spårinvesteringar som finns i både Stockholmsöverenskommelsen och länsplanen. De har fått en utökad ram på 2 miljarder, och 70 procent ligger på spårinvesteringar. Ni tycks bortse från det hela tiden. Jag tycker att det är orättvist. Dessutom ger ni en falsk bild av verkligheten genom att inte lyfta fram också detta.

Anförande nr 101

Åke Askén (MP): Nu förde väl Stella Fare in dem som lyssnar på debatten på ett litet villospår. Från Miljöpartiets sida ställer vi ju upp på alla de spårsatsningar och kollektivtrafiksatsningar som finns i Stockholmsöverenskommelsen. Men vi menar att det inte räcker. Därför måste vi ta de 28 miljarderna eller vad det blir och lägga dem på kollektivtrafiken i stället för en ny, obehövlig och faktiskt skadlig motorväg.

Anförande nr 102

Lars Carlsson (C): Ledamöter, åhörare! Vi står inför en gigantisk utmaning under de kommande årtiondena i vår Stockholmsregion och i Mälardalen. Jag tror faktiskt att de högsta siffrorna beträffande befolkningsutvecklingen kan ligga väldigt nära de högsta gränserna. Det innebär att det om 15 år, år 2025 – om dagens befolkningsutveckling fortsätter – kan vara en halv miljon nya stockholmare i regionen. Om 30 år kanske vi har passerat tremiljonersgränsen. Det innebär att vi måste hitta en möjlighet och en formel för hur vi ska kunna bo, arbeta och resa på samma yta som nu. Det är ett stort dilemma.

Jag tycker att RUFSten tar upp och vänder på ganska många stenar. Vi har i många stycken goda lösningar på problemen. I föregångaren till RUFSten 2010 nämndes exempelvis miljön knappt alls. Diskussionen om klimatförändringar och ökade vattennivåer var inget som nämndes i dess föregångare. På de punkterna har vi tagit krafttag i arbetet.

Behovet av förnybara energisystem tas också upp, liksom samarbetet mellan fjärrvärmebolag, satsningar på vindkraft och annat. Allt sådant måste vi förhålla oss till. Det är en del av vår framtid för att kunna bo och verka i en region med kanske en miljon ny stockholmare om 30 år.

Det är viktigt att vi i vår växande Stockholmsregion bevarar grönstrukturerna. I enlighet med Centerpartiets särskilda yttrande i regionplanenämnden vill vi exempelvis bevara Kymlinge som ett grönområde, vilket inte har varit fallet i alla läger.

Miljösatsningar görs på cykelstråk med mera. I kommande infrastrukturpaket satsas det miljardbelopp på nya cykelstråk i vår region. Till dagens haltande cykelstråk kommer detta att vara en betydlig förstärkning.

Roslagsbanan byggs till Rimbo och förlängs till Arlanda – det är Centerpartiets vision för att kunna passa i denna kraftigt växande region, särskilt nordostregionen, där vi kan ha 100 000 nya invånare om 30 år. På sikt vill vi ha en förlängning av järnvägen till både Norrtälje och Stockholm Central.

Satsningar som dessa – bevarande av gröna kilar som Kymlinge, mer kollektivtrafik till sjöss och gröna omställningar av bostäder i miljonprogramsområdena – är framtidens satsningar i vår region. Det är framtida satsningar som behövs, integrations-satsningar som faktiskt leder till att vi kan samsas, kan bo och kan ha ett bra liv i en grön region, fast vi är en miljon nya stockholmare på samma yta.

Det kan låta som en knut att lösa upp. Men det gör vi tillsammans, och det kommer vi också att göra i enighet över blockgränsen. Inget annat är möjligt.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 103

Gizela Sladic (S): Ordförande, presidium, fullmäktige och åhörare! På ett par decennier har kulturpolitikens förutsättningar förändrats dramatiskt av nya medieteknologier och en alltmer global och mångkulturell verklighet. Kultur är numera en erkänd tillväxtmotor.

Vilken kulturpolitik som bedrivs har inte bara betydelse för den enskilde individen utan har också stor betydelse för samhällets utveckling. Ett kreativt och levande kulturliv betyder mycket för en Orts attraktionsförmåga och identitet. Kulturlivet är, liksom bra utbildningsmöjligheter och goda kommunikationer, en viktig faktor för en regions utveckling.

Vi vill påminna om att kulturen skär igenom samhällets tre sektorer: den offentliga, den privata och den civila. Kultur är både en näring och en del av näringslivet. Kultursektorn och de kreativa näringarna sysselsätter många människor samt uppvisar högre tillväxttakt än ekonomin i övrigt. Dessutom är det den näring som växer mest i Europa.

Genom ett långsiktigt engagemang och i partnerskap med Filmregion Stockholm-Mälardalen skapar vi förutsättningar för att sprida starka bilder av Stockholmsregionen över hela världen, och dessutom sysselsätter vi och engagerar många människor.

Regeringen har föreslagit ett ökat regionalt inflytande över fördelningen av resurser inom den statliga kulturpolitiken genom den så kallade portföljmodellen. Det är angeläget att landstinget tar vara på de möjligheter som detta erbjuder. Den nya inriktningen av statens kulturpolitik öppnar också möjligheter till en viss storregional kulturpolitisk samordning mellan flera län och landsting. Det är en utmaning att skapa en reell samverkan mellan kommunerna och regionerna-landstingen, liksom civilsamhälle, näringsliv och akademi.

Avslutningsvis anser jag att något som är viktigt att hålla i åtanke i diskussionen kring kultur, ekonomi och tillväxt är att kulturformer som litteratur, musik och konst inte enbart ska ses som inkomstbringande. De ger upplevelser och kunskap om livets alla delar, vilket kan leda till ökad empati och förståelse.

I utredningen "Spela samman – En ny modell för statens stöd till regional kulturverksamhet" finns förslag om att landstingen ska framställa regionala kulturplaner. Det är mycket viktigt att ta fram ett handlingsprogram som ska samspela med den fortsatta processen om framtida stöd till regional kulturverksamhet. Framtagandet av handlingsprogrammet bör även samspela med övriga relevanta statliga, regionala och lokala processer.

Jag yrkar bifall till den socialdemokratiska reservationen i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 104

Olov Lindquist (FP): Herr ordförande, kära ledamöter! Regionplanen tycker jag är en bra avvägning mellan vägar och kollektivtrafik. I stort sett är hela planen jättebra, och jag kan gärna med en gång yrka bifall till den.

Men tillåt mig att inledningsvis vara lite personlig. Det är tredje gången jag får vara med om att som landstingsledamot fastställa en regionplan. Det är inte utan viss nostalgi som jag gör det, om inte annat eftersom mitt jungfrutal i den här kära salen handlade om just regionplanen. Det är kul att få vara med om det en tredje gång.

Första gången var i början av 90-talet, och nu är det 2010. Jag kan faktiskt konstatera att en hel del är sig likt – dessvärre, får jag säga, eftersom det jag tänker på är de många objekt som var med redan på den tiden, på 1990-talet, och ännu inte är genomförda. Dess bättre finns det en del nya objekt.

Om objekten till viss del känns igen har arbetsprocessen kring regionplanen utvecklats betydligt. Jag har till skillnad från de två föregående gångerna inte suttit med i regionplanenämnden, men jag kan ändå konstatera att regionplanekontorets arbetsprocess med planen har varit mer omfattande än tidigare. Det har också regionplanenämndens ordförande Erik Langby varit inne på tidigare. Det är väl på plats att tacka kontoret för det arbetet. Ni gör i och för sig ert jobb, men ni gör det jobbet på ett mycket förträffligt sätt. Det tycker jag att ni ska ha stort tack för.

När det gäller den politiska hanteringen av RUFSS är jag inte särskilt förvånad över oppositionens reservationer. Jag beklagar dem i och för sig, men jag är inte särskilt förvånad.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet är emot den största satsningen någonsin, som gäller att knyta samman den norra och den södra länsdelen – jag talar om Förbifarten. Det är uppenbarligen väldigt lätt att prata om den regionala obalansen men svårt för Vänsterpartiet och Miljöpartiet att bifalla förslag som skulle förbättra densamma.

När det gäller Socialdemokraterna har ni riktigt snöat in på tunnelbanelösningen till Karolinska. Det är den tunnelbanelösningen som gäller och ingenting annat. Det kan man minst sagt beklaga. Jag tycker åtminstone att ni borde avvakta den utredning som SL gör. Framför allt tycker jag att ni borde fundera över det mervärde som finns i en annan lösning i form av spårväg, som kan få sin fortsättning från Karolinska Sjukhuset och inte bli en ändtarm på en tunnelbanegren. Det finns andra fördelar med en spårvagnslösning, och det finns andra nackdelar med en tunnelbanelösning, men ni hur uppenbarligen totalt snöat in på den lösningen och vill inte avvakta något alls.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 105

Anna Kettner (S): Vi har inte snöat in på tunnelbanan. Vi lyser som solen av glädje när vi tänker på den, för nu är det vår, och tunnelbana är ett utmärkt alternativ när man ska kollektivtrafikförsörja en så stor verksamhet som Karolinska. Det är utrett massor av gånger. Det vet du såväl som jag. Vi satt ju i SL-styrelsen och har jobbat med detta.

En spårvagn har svårigheter att ta sig fram på ytan dit. Bussen står rätt ofta helt stilla i köerna. Den kan ta mycket färre människor, och det leder till hundratals extra parkeringsplatser på Nya Karolinska. Det är sämre. Det kommer också utredningen att visa, om SL den här gången får utreda på riktigt. Och då har det gått ett tag till.

Anförande nr 106

Olov Lindquist (FP): Problemet för dig, Anna Kettner, är att du har låst dig vid en tunnelanelösning. Det har inte vi i majoriteten. Du vill inte ens avvakta utredningen. Du säger att ni ska bygga tunnelbana – punkt slut. Ni tar därmed inte hänsyn till att de boende i västerort blir av med en gren på sin tunnelbana. Ni måste ju stänga av den mot Karolinska. Det blir 150 000 resenärer som drabbas. Det tar ni inte hänsyn till, när ni helt har snöat in på denna tunnelbana.

Anförande nr 107

Anna Kettner (S): Jag förstod att ni hade missförstått detta redan förra gången frågan diskuterades, så det är skönt att få rätta.

Diskussionen om att göra en automatbanegren handlar om en möjlighet att få en tunnelanelösning utan att minska tunnelbanan mot västerort. Det borde du veta, om du hade brytt dig om att ta reda på detta och inte mest är ute för att skrämmas.

Jag har inte låst fast mig innan utredningen är gjord. Jag har lyssnat på de utredningar som redan är gjorda och bestämt mig för att det nu är dags att visa ledarskap och ta ställning

Jag tycker att ni i alliansen borde prata ihop er, för det blir väldigt spretigt när Christer säger att man ska bestämma över huvudet på folk i alla lägen för att visa ledarskap, medan man andra gånger ska vänta och vänta. Hur många utredningar ska vi göra innan ni känner er trygga nog för att ta ett beslut? Förmodligen så många att chansen att bygga tunnelbanan har passerats.

Anförande nr 108

Olov Lindquist (FP): Jag konstaterar då att ni skissar på en teknisk lösning som inte är genomförbar. Det må vara hänt, men i er reservation har ni en att-sats som innebär att tunnelbana Odenplan–Karolinska ska byggas. Den att-satsen finns inte med i vårt förslag, utan den ger alternativ till att också bygga en spårväglösning. Det alternativet utesluter ni i ert förslag.

Anförande nr 109

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande, åhörare, ledamöter! I dag antas faktiskt ett av Stockholmsregionens viktigaste dokument. Det är viktigt att slå fast det. Det är regionplanen RUF5 2010. Det handlar om bostäder, arbete, service, grönstruktur, blåstruktur och infrastruktur. Det är mål, och det är en tänkt utveckling för de kommande 20 åren.

Om 10 år kanske några av oss här inne fortfarande är med och styr politiskt. Men om 20 år är det med största sannolikhet helt andra personer, en ny generation, som sitter i denna församling. Vad lämnar vi då till kommande generationer i Stockholms län?

Vi lämnar många goda avsikter med det förslag till RUFSS som ni i alliansen vill fatta beslut om – förvisso. Men vi lämnar också många svårigheter. Klimatförändringar, luftföroreningar, övergödning, minskade ekosystemtjänster, minskad biologisk mångfald och faktiskt minskade gröna kilar, som då kanske bara är gröna plättar. På 70-talet talade man om det gröna bältet. Nu är det kilar. Vad är det om 20 år?

Vi lämnar också efter oss problem med förorenat grund- och dricksvatten på grund av medicinrester, hormonstörande kemikalier och tungmetaller. Det är många problem.

Vi här inne, kära ledamöter, har levt så pass länge att vi har kunnat konstatera att den strategi som vi har haft från 50-talet och framåt är orsaken till de problem som vi nu ser. Många fina mål har antagits för att minska trafikens påverkan. Men det är faktiskt bara på en enda punkt som man har lyckats. Det gäller att minska svavelhalten i oljan. Då ska alla här inne ha klart för sig att det lyckosamma skeendet inte alls berodde på trafiken, utan det var en helt annan sektor som då tog sitt ansvar.

Det var intressant att höra Christer Wennerholms fantastiska inledning om politiskt ledarskap. Det handlar verkligen om just det. Alla andra fina, goda målsättningar som man har haft har misslyckats, kära vänner. Det handlar om kvävedioxiderna. Det handlar om trängsel. Det handlar om övriga luftföroreningar, som partiklar. Det handlar om buller. Och det handlar väldigt mycket om att kollektivtrafikens andel av det totala resandet minskar.

Varför är det så? Jo, det är faktiskt så – nu vill jag sticka ut hakan – att politiker har varit fega. Man har inte vågat ta de beslut som krävs för att man ska nå de vackra målen. Satsningar på motorvägar löser inte mobilitetsproblemen. Det är välkänt både i forskningen och i verkligheten. Varje ny väg ger upphov till mer trafik. Det är viktigt att lyssna på vetenskapen. Titta er omkring i Stockholmsregionen! Visa mig en enda väg som har byggts under de senaste 30–40–50 åren som har minskat vägtrafiken! Någon sådan finns inte.

De analyser som SL har gjort utifrån tillkommande kollektivtrafiksatsningar i RUFSS leder till fortsatt minskade kollektivtrafikandelar. Det står också väldigt tydligt.

Jag vill vara tydlig med att påpeka en del fakta. Resandet i nordsydlig riktning är 4 procent. Kollektivtrafikandelen på den sträckan är 34 procent. Tiden är ungefär 40 minuter med bil, men det tar en timme med kollektivtrafik.

Det lokala och tvärregionala resandet utgör så mycket som 61 procent av resandet. Då är kollektivtrafikandelen faktiskt mindre på den sträckan. Den är bara 31 procent. Restiden är uppåt en timme, medan det tar bara högst 20 minuter med bil.

Det är en av anledningarna till att jag definitivt yrkar bifall till Miljöpartiets förslag.

Anförande nr 110

Landstingsrådet W i g g (MP): Ordförande, fullmäktige, lyssnare! Det har varit mycket prat om att vi måste ta ett globalt ansvar. Christer Wennerholm var inne på det och Erik Langby likaså. Detta globala ansvar och detta politiska ledarskap måste också förenas med ett vettigt lokalt beslutsfattande. Det gäller att se sambanden mellan de små åtgärder som vi vidtar här i Stockholm, i vårt län, vår region, och se på vilka effekter det får här och vilka effekter det får globalt.

Vi har ett i stora delar väldigt bra dokument, den regionala utvecklingsplanen. Jag vill precis som tidigare talare berömma vårt kontor för ett fantastiskt bra arbete.

Det finns ett mål om att minska koldioxidutsläppen med 30 procent. Hur rimmar det med att bygga en motorväg? En av de motorvägar som föreslås i samma dokument ökar utsläppen med flera hundra tusen ton. Det är den väg som vi kallar Förbifart Stockholm.

En bänkgranne till mig sade: Jag vill inte sitta still på motorvägen in till Stockholm vid Kungens kurva, utan jag vill ha Förbifarten. Men vart ska du? frågade jag. Du ska ju inte till Häggvik, utan du ska in till Stockholm.

Det är problemet. Det är en försumbar del av trafiken som ska gå förbi Stockholm. Folk ska in till Stockholm. Om jag då åker från Kungens kurva till Häggvik och sedan ska in till Stockholm, då fastnar jag väl i köer likaväl. Det visar också Vägverket och vårt eminenta regionplanekontor. Det är vad det handlar om. Köerna med Förbifart Stockholm kommer att bli värre, och trängseln kommer att bli värre tio år efter det att Förbifarten är byggd.

Därför är det vettigt att ha en folkomröstning, som flera här inne har betvivlat skulle vara vettigt. Sedan säger de att 80 procent är för Förbifarten. Nej, de svarar på frågan "Tycker du att vi ska bygga en motorväg?" De svarar inte på den fråga som verkligen ska ställas i folkomröstningen: Tänker du lägga 28 miljarder på Förbifart Stockholm eller 28 miljarder på kollektivtrafik? Det är så frågan är ställd. När vi ställde den frågan i en opinionsundersökning sade 51 procent av Stockholms läns befolkning ja till kollektivtrafiken, medan 49 procent sade ja till att bygga Förbifart Stockholm. Redan i dag förhåller det sig så.

Sedan har vi Centerpartiet, som någon gång på något "tal" räddade Järvafältet, de gröna bälten som man talade om då. Som Yvonne har pekat på har de gröna bältena smalnats av till gröna kilar. Det finns också scenarier från regionplanekontoret som visar hur dessa öar kan förvandlas till små pluttar på vägen in. Då har vi tappat förtjänsten med de gröna kilarna. Vi har tappat det som kallas ekosystemtjänster.

Förbifart Stockholm skär effektivt av Järvakilen mellan Hjulsta och Akalla. Det är Centerpartiets bidrag i dag till att rädda de gröna kilarna.

Och vad gör vi med den höjning av vattennivån på 2,30 meter som regionplanekontoret pekar på? Den har lagts in i planen.

Det talas mycket om ekosystemtjänster. Jag vill förklara det, så att man förstår vad det är. Det handlar om grundläggande system som är basen för att livet över huvud taget ska fungera, det vill säga vattenrening, luftrening, näringscykler med mera. Det handlar också om reglerande funktioner, till exempel pollinering, och det är viktigt. Har vi inga insekter som kan pollinera får vi ingen livsmedelsproduktion som är hållbar, förutom andra effekter.

Det handlar också om kulturtjänster. De omfattar allt som vi använder för det mer känslomässiga välbefinnandet. Här kommer frågan om vår hälsa in. Vi vet att gröna faktorer påverkar hälsan och minskar skillnaden i dödlighet. Jag brukar ta upp den undersökning som publicerades i Lancet för några år sedan. Där stod det att skillnaden i dödlighet mellan de rikaste och de fattigaste områdena var nästan dubbelt så stor i områden med lite natur jämfört med områden med mycket grönområden. Det är något som vi måste påminna oss om. Varför har vi kvar de gröna kilarna?

Det finns också sådant som vi inte känner till i dag beträffande de så kallade ekosystemtjänsterna. Regnskogarna vet vi att vi förstör varje dag. Men vi känner inte till alla systemtjänster här i Stockholm. Det är också en anledning till att spara och värna om de gröna kilarna – vi kanske inte vet allt i dag.

Bifall till Miljöpartiets förslag i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 111

Erika Ullberg (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! När jag var tolv år flyttade min familj 30 mil från södra Norrland till norra Stockholms län. Jag kan säga att jag älskar min nya hembygd, Stockholms län. Det är en fantastisk region, rik på kultur, natur, utbildningsmöjligheter och arbetsplatser. Jag har fått fantastiska upplevelser och erfarenheter tack vare att jag är en av nästan två miljoner invånare i vår region.

Från Hölö till Hallstavik lever och verkar vi i en attraktiv storstadsregion. Här frigörs livschanser. Men här försitts också chanser, chanser att skapa en ännu bättre och ännu mer rättvis och framgångsrik region. Jag tror att vi kan bli Europas mest attraktiva storstadsregion för fler än oss som nu investerar våra liv här i dag.

Det finns flera problem som vi måste hantera. Jag tänkte nämna tre av de utmaningar som vi står inför.

Den första är den sociala utmaningen. Klyftorna måste minska. Rättvisan måste öka. Fler måste ges möjlighet att göra sin röst hörd och få förverkliga sina livsdrömmar. Dörren till utbildning får aldrig stängas. Vi måste bygga fler bostäder och väva ett nät av välfärdstjänster utan grova maskor och håligheter. Kommunerna och landstinget måste hjälpas åt.

För det andra har vi en demografisk utmaning. Vi lever längre. Vi är pensionärer längre. Förhoppningsvis får vi en frisk och upplevelserik ålderdom.

Jag ser att det ställer krav på landstinget, på vårt förebyggande hälsoarbete men också på kollektivtrafiken. Vi måste ha en tillgänglig kollektivtrafik nära bostaden som också tillfredsställer äldres behov av en god trafik och exempelvis utrymme. I kollektivtrafiken måste man kunna ta med sig "fästmannen", som min mammas farmor, som avled för två år sedan, kallade sin rullator.

Det tredje är den ekologiska utmaningen, som flera har nämnt. Vår moderna storstadsregion måste bli än mer modern och hållbar. Vi måste få en ekologiskt ansvarsfull politik som efterlämnar en renare region än den vi i dag har att ta hand om. Utsläppen av växthusgaser måste minska. Utsläppen av partiklar måste minska. Det handlar om vårt globala klimat men också mycket om vår närmiljö och om vår hälsa.

SL och Waxholmsbolaget har en mycket stor uppgift att minska utsläppen av växthusgaser och öka användningen av förnybara drivmedel. Vi måste också minska oljeberoendet för uppvärmning och industriändamål. Jag ser gärna ett effektivt kraftvärmeverk i Kymlinge. Jag tycker att det är en god idé.

De här tre utmaningarna – den sociala, den demografiska och den ekologiska – kräver en vilja, en långsiktighet och en ansvarsfull ekonomisk politik, och det erbjuder vi i det rödgröna laget. Min övertygelse är att dessa utmaningar skulle vara mycket lättare att ta tag i om vi inte satt i landstingsfullmäktige utan satt i ett regionparlament. Jag hoppas att vi kommer att bilda "region Stockholm" inom överskådlig tid.

I dag har vi två viktiga organ som arbetar med trafikplanering och regionplanering. Det är viktigt att vi har en samordning mellan RUFSS och inte minst Trafikplan 2020. Det är bra att föredragande landstingsrådet Christer G Wennerholm återfinns som ordförande i både SL och regionplanenämnden. Därför är det anmärkningsvärt att de dokumenten ändå inte stämmer överens i vissa centrala delar.

Flerkärnigheten är – för alla oss som har läst RUFSS – ett centralt begrepp i vår regionplanering. Men det återfinns inte alls i Trafikplan 2020. Då är det klart att det är lätt att satsa på innerstaden och på Spårväg City i stället för kapacitetsstarka, god tvärförbindelser i ytterområdena. Jag har sagt det tidigare men säger det igen: Jag tycker att majoriteten satsar på innerstaden på bekostnad av ytterområdena.

Om vi ska ha en flerkärnig region måste vi ha tvärförbindelser. Jag tycker att vi ska vara överens om det. Men då måste man satsa inte bara med ord utan också med pengar. Det gör vi socialdemokrater verkligen. Vi bygger Spårväg Syd mellan Flemingsberg och Kungens Kurva – senast 2014 börjar vi med det. Vi bygger en kapacitetsstark tunnelbana till Nya Karolinska Solna. Vi bygger Mälarbanan, Roslagsbanan etapp 2 och dubbelspår till Nynäshamn.

Vad vill ni? Var är pengarna?

Anförande nr 112

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det var en väldigt bra fråga som du avslutade med: Var är pengarna? Här på bilden går det att se det du talar om. Den röda sträckningen Skärholmen–Flemingsberg–Kungens kurva är alla överens om.

Den gröna linje som jag har dragit står för 4 miljarder. Det är mer än det belopp som ni över huvud taget har anslagit. De pengarna fattas! Plocka fram pengarna och slå inte röda dunster i ögonen på dem som bor i regionen! Eller ska det finansieras utan några som helst statsbidrag, så att det blir ytterligare 4 miljarder? Tala då om för skattebetalarna i regionen att det ser ut på det sättet!

Sanningen är, som flera har sagt tidigare: Ni gör bara utspelspolitik av Spårväg Syd. I verkligheten har vi samma ambitioner sedan Cederschiöldsutredningen och framåt.

Anförande nr 113

E r i k a U l l b e r g (S): Stella Fare sade tidigare i dag att Spårväg Syd var en symbolfråga. Det är glädjande att du med ord bekräftar att det inte heller för er i alliansen, ni som styr i dag, är en symbolfråga.

Vi har gett raka besked, vi har redovisat en finansiering, och vi ska ha en byggstart senast 2014. Ni har redovisat att ni efter 2018 satsar en halv miljard på Spårväg Syd. Är det fel, Christer? Kan vi inte läsa siffrorna som ni redovisar i papperen? Stämmer det alltså inte att det är bara en halv miljard som ni har avsatt till Spårväg Syd, dessutom efter 2018?

Anförande nr 114

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande! Jag kan bara påpeka ännu en gång att du har en brist på 4 miljarder. Dessutom är det – ursäktat uttrycket, det var någon på er kant som använde ordet förut – *bullshit* att ni skulle ha planerna framme. De kommer inte att vara framme en dag tidigare än vad alliansen har föreslagit, för det ska fram stadsplaner och järnvägsplaner. Sluta att slå röda dunster i ögonen på befolkningen! Ni försöker skapa en spricka som inte finns.

Beträffande flerkärnigheten ser vi till att få integration genom att vi ordnar så att det blir bättre förbindelser med pendeltåg. Därför pågår byggnationen av Förbifarten under Stockholm, som skapar två nya spår för pendeltåg. Därför ska Förbifarten byggas.

Men de kompisar som du ska regera med vill ju inte göra detta. De står här och skroderar om hur de ska stoppa Förbifarten. Då blir det inte mycket kvar av din integration i regionen. Då får man väl hålla på att prata om att man ska bygga något som det fysiskt inte kommer att finnas planer för och där det saknas 4 miljarder enligt utspelet i dag.

Anförande nr 115

E r i k a U l l b e r g (S): På den karta som du visade ser vi verkligen flerkärnigheten på riktigt, den som ni glömde i Trafikplan 2020, den som vi talar om i RUFSS och den som vi kan förverkliga genom en tvärförbindelse från Flemingsberg till Kungens kurva. Det är inga dunster. Vi börjar bygga den 2014, eftersom vi har en finansiering tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Vi har ju sex gånger mer pengar än ni anslagna fyra år tidigare än ni.

Vad pratar du om? Låt oss ta matchen! Den 19 september får väljarna rösta. Väljer man vårt lag blir det Spårväg Syd. Vi börjar bygga 2014. Välkommen hem till mig – jag bor ganska nära Spårväg Syd – så kan vi dricka kaffe och se så fin spårvägen blir!

Andre vice ordföranden: Innan vi fortsätter vill jag meddela följande. Egentligen skulle vi ha frågestund klockan 13. Men i presidiet har vi efter lite diskussion beslutat att inte bryta debatten utan fortsätta den, eftersom den nu är i gång som bäst. Jag frågar om det också är fullmäktiges mening att vi ska göra så? Svaret är ja.

Anförande nr 116

Lennart Rohdin (FP): Herr ordförande! För mig som en gång i tiden – för ganska länge sedan – utbildade mig till regional utvecklingsplanerare är det ljuv musik att läsa det aktuella dokumentet. Det tyckte jag redan för åtta år sedan, med den förra RUF:s:en.

När jag satt och läste dokumentet kunde jag ändå inte låta bli att tänka på Muminböckerna av Tove Jansson, med den fråga som återkom på varje sida: Vad hände sedan? Det lär vi väl få se.

Jag tänkte göra några reflexioner kring saker som står i dokumentet. Men jag tänkte börja med något som jag inte har uppfattat att någon har pratat om tidigare i dag. Det är den viktiga aspekt som bostadsbyggandet i länet är. Visserligen är bostadsbyggande inte någon uppgift för landstinget, men det är vi som antar RUF:s:en, där bostadsbyggandet ändå är en viktig förutsättning.

Man kan konstatera att bostadsbyggandet i regionen sedan länge är alldeles för lågt. Då noterar jag att man i RUF:s:en skriver: "Fortfarande är dock bostadsmarknaden mer reglerad än andra marknader. De stora kommunala bostadsföretagen finns kvar, hyressättningen är reglerad och kommunerna har fortfarande planmonopol ... En väl fungerande bostadsmarknad bör erbjuda en mångfald av boendeformer, eftersom hushållen har olika behov och förutsättningar som skiftar över tiden."

Varför erbjuds inte detta? Kan det möjligen bero på det som står inledningsvis: "De stora kommunala bostadsföretagen finns kvar, hyressättningen är reglerad och kommunerna har fortfarande planmonopol". Det är ju så förutsättningarna för det obefintliga bostadsbyggandet i regionen ser ut.

Nu vet jag att inget av de politiska partierna i vare sig riksdagen eller landstinget på allvar vågar ta i dessa känsliga frågor – inte minst ett valår – men det kan ändå finnas anledning att ta sig en funderare på varför vi år efter år ser att det inte byggs tillräckligt med bostäder och framför allt varför det inte byggs hyresrätter.

Hyresrätter är en väldigt modern upplåtelseform, inte minst i storstadsområden, där människor flyttar in och flyttar ut och där unga människor utan att veta vad som kommer att hända de närmaste åren behöver hyresrätten, eftersom det är en praktisk och ändamålsenlig boendeform. Men vi kommer inte att få fler hyresrätter om man inte vågar ge sig in på de förutsättningar som finns.

Jag vill gå över till det fokus som finns på Mälarenregionen. Jag tror att det är riktigt och bra. Men man får inte rusa iväg med entusiasmen över att vi kan bli ännu större och missa det faktum att vi har en hel del att hantera på hemmaplan i Stockholms län.

Nordostkretsen, som jag representerar här i Stockholms läns landsting, omfattar enligt SCB:s befolkningsstatistik för i år 230 000 invånare. Det innebär att vi sedan förra RUF:s:en på mindre än tio år har vuxit med 20 000 invånare. Vi är lika stora som ett mindre svenskt län, inte långt från Västmanlands län, som är en av de stora pusselbitarna i regionbyggandet. Och Västmanlands län växer hälften så snabbt som nordostkretsen.

Ingenstans har så lite investeringar i kollektivtrafik och infrastruktur gjorts under senare år – många senare år – som i nordostkretsen. Roslagspilen, som är ett intressant projekt, ligger långt i fjärran. Roslagsbanan är i dag egentligen det enda projekt som innebär att vi förstärker den spårbundna kollektivtrafiken i nordostkretsen. Nu förverkligas den uppbyggnaden av oss i majoriteten i SL. Jag är glad att vi också har kommit en bit på väg när

det gäller förutsättningarna för att bygga ut Roslagsbanan till Arlanda. Jag tror personligen att det inte kommer att dröja så länge förrän Norrtälje kommuns snabbast växande del, Rimbo, också blir ett lämpligt mål för Roslagsbanan.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 117

A n n a K e t t n e r (S): Lennart! Jag skulle kunna ägna mig åt att klaga på att du inte är riktigt ärlig beträffande hur utbyggnaden av Roslagsbanan ser ut. Att den är så försenad att ni får ta åt er äran av den är ju därför att det var så mycket krängel med de borgerliga kommunerna längs vägen, som tycker att det är besvärligt att Roslagsbanan finns och hörs.

Jag skulle i stället vilja ta fasta på det som var så fantastiskt bra i ditt inlägg. Det gällde hyresbostäder och bostäder åt alla sorters människor. Jag vill verkligen hylla dig för det.

Jag vill säga så här: Vi ska inte krängla. Hur vi ska kunna bygga så att alla har råd att bo är något som inget parti har lyckats lösa. Men ett litet tips är att du är hemskt välkommen till oss som kämpar för att bevara de hyresrätter som redan finns – de hyresrättsrester som finns. De är inte många. Men de har faktiskt inneburit att människor exempelvis där jag kommer ifrån i Rinkeby har kunnat komma till hyresrätter i innerstaden. Det har varit efter viss kötid, men de har ändå haft möjlighet till detta.

Anförande nr 118

L e n n a r t R o h d i n (FP): Ja, Anna Kettner, som liberal är det för mig väldigt viktigt att människor har möjlighet att välja den bostadsform som passar dem. Därför är jag för hyresrätter, jag är för bostadsrätter, och jag är för ägarlägenheter. Jag är också för att människor ska kunna ombilda därför att det passar deras förutsättningar.

Eftersom det finns en efterfrågan och det kommer att finnas en efterfrågan på hyresrätter måste det självfallet byggas fler hyresrätter runt om i hela länet. Men det kommer att kräva jobbiga omprioriteringar för alla partier när det gäller synen på bostadspolitiken.

Anförande nr 119

A n n a K e t t n e r (S): Jag hoppas att det jobbiga arbetet ändå kan innebära att du, Lennart, kan fundera lite över vad du sade nyss. Den politik som nu förs innebär inte frihet och livsval för alla. Den innebär att ni skänker bort våra gemensamma tillgångar, ofta miljoner, att snabbt realisera för enskilda individer, och stänger möjligheten för de flesta, till exempel i Rinkeby, att någonsin kunna efterfråga en hyresrätt någon annanstans än där de bor nu.

Innerstaden är inte bara somligas, utan den äger vi tillsammans.

Anförande nr 120

L e n n a r t R o h d i n (FP): Jag tror att ingen kunde missuppfatta mitt inlägg – att jag var kritisk mot alla partiernas officiella bostadspolitik i det här avseendet.

Jag tror att det är viktigt att det finns en valfrihet när det gäller hyresrätter i hela länet. Bor man i Rinkeby ska man också kunna efterfråga en hyresrätt exempelvis i Rimbo. Men det förutsätter att man satsar på infrastruktur, så att det finns kollektivtrafik som en möjlighet för människor som inte kan eller vill åka bil. Där har det varit väldigt dåligt under många mandatperioder i nordostkretsen.

Anförande nr 121

J a n S t r ö m d a h l (V): Jag vill ta upp bostadsfrågan. Den är ju väldigt central i RUFSS och central för hur det ska vara möjligt att utveckla Stockholmsregionen.

Jag lyssnade på Lennart Rohdin och fattade det så att han vill ha väck de kommunala bostadsbolagen, vill ha väck hyresregleringen och vill ha väck det kommunala planmonopolet.

Det var en nyhet att Folkpartiet driver den linjen. Jag skulle vilja säga: Detta visar RUFSS svårigheter. RUFSS vet inte hur man ska kunna genomföra ett ökat bostadsbyggande i regionen. Men de rödgröna har en överenskommelse när det gäller bostadspolitik som kommer att kunna lösa den frågan.

Anförande nr 122

Lennart Rohdin (FP): Herr ordförande! Jag tror, Jan Strömdahl, att vi är rörande överens här i salen om att det byggs för lite bostäder. Det har byggts för lite bostäder både den här mandatperioden, förra mandatperioden, förrförra och förrförrförra.

I RUFSS:en – det dokument som vi ska anta i dag – står precis de tre saker jag räknade upp angivna som förutsättningar för bostadsbyggandet i Stockholmsregionen. Då tycker jag – när man ser resultatet – att det finns anledning att ställa frågan: Kan det vara förutsättningarna som på något sätt är ett hinder? Det tycker jag ändå är en rimlig frågeställning, med tanke på att det under ett antal mandatperioder – oavsett majoriteter här i landstinget och i kommunerna – har byggts alldeles för lite nya bostäder.

Det intressanta är inte vilken upplåtelseform det är för den ena eller andra bostaden, utan det intressanta är att det finns för få bostäder och att det byggs för få nya bostäder.

Anförande nr 123

Jan Strömdahl (V): Det jag framför allt vill peka på är att det handlar om andra frågor än sådana som styrs av RUFSS. Om bostadsfrågan i Stockholmsregionen ska kunna lösas krävs det att de kommunala bostadsbolagen blir ännu starkare och får möjlighet att driva sin verksamhet utifrån självkostnadsprincipen. Det krävs att hyresregleringen, som nu är på väg bort, blir ännu starkare, så att hyrorna inte rusar iväg. Det krävs också att det kommunala planmonopolet blir ännu starkare, så att man kan reglera även var man vill bygga bostadsrätter respektive hyresrätter.

Anförande nr 124

Åke Askensten (MP): Ordförande, fullmäktige! Så bra att Lennart Rohdin påpekade att bostadsbyggandet inte räcker till framöver. Ja, det räcker inte till nu heller. Stockholms län är ju ett bristområde – speciellt de centrala delarna. Det är speciellt allvarligt, eftersom man i regionplanen räknar med en befolkningsökning på mellan 13 000 och 20 000 personer per år, medan ökningen i verkligheten ligger på över 35 000 personer per år. Det går inte!

Jag tror tyvärr att regeringens planer på marknadshyror kommer att öka segregationen, så att det för många bara kommer att bli värre. Vi kan inte bygga ikapp detta. Hyresvärdarna kommer att få några gyllene år om detta blir verklighet.

Apropå nordostsektorn, Lennart Rohdin, kan jag säga att även vi i Miljöpartiet vill göra en hel del där. Vi vill till att börja med förlänga Roslagsbanan mellan Kårsta och Rimbo.

Anförande nr 125

Lennart Rohdin (FP): Tack, Åke Askensten! Så sent som i budgetdebatten i november konstaterade jag att Roslagsbanan inte fanns med i något av de tre oppositionspartiernas budgetdokument, i de långa listor över projekt som oppositionspartierna förordade, både pågående och kommande. Men jag är glad att ni nu är på båten – eller på tåget.

När det gäller marknadshyror: Jag kan lugna Åke Askensten. Den här regeringen kommer inte – även sedan den är omvald efter valet i höst – att införa några marknadshyror. Du kan vara lugn. Men jag kan beklaga det.

Anförande nr 126

Åke Askensten (MP): Lennart Rohdin! Propositionen om marknadshyror är redan lagd. Jag anar att du vill kalla det "marknadsanpassade hyror" i stället, men det är i praktiken marknadshyror det handlar om. Det kommer att slå väldigt hårt. Framför allt kan man fråga sig hur personer med låga inkomster – som pensionärer med låga pensioner, som ni i "pensionsöverenskommelsepartierna" sänker – ska kunna klara den situationen.

Anförande nr 127

Dan Westin (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag vill rätta till ett misstag, ett faktafel. Många pratar om busstrafik på Förbifarten. Då kan jag upplysa om att bra busstrafik på Förbifarten inte kommer att kunna fungera, eftersom Förbifarten, som den ser ut i dag, inte är projekterad för det. Om ni ska kunna få bra busstrafik där måste ni sätta fart. Det är ganska bråttom.

Alla vet redan att den regionala utvecklingsplanen inbjuder till nästan fördubblad biltrafik. Det första jag konstaterar är att klimatmålen inte kommer att nås. Det är helt klart.

För att man ska kunna nästan fördubbla biltrafiken krävs det nya drivmedel. De kommer att utvecklas vartefter, men det kommer inte att räcka. Elfordonen kommer att bli bättre, och de kommer också fram vartefter, men det kommer att gå väldigt långsamt, långsammare än vad man tror i dag.

Detta sammantaget – nya drivmedel och elfordon – kommer inte heller att räcka för en fördubblad trafik.

Då vill jag föra in en ny aspekt som ingen tycks fundera ett endaste dugg över. Det är det faktum att vi för närvarande importerar ungefär en tredjedel av vår olja från Ryssland, en tredjedel från Danmark och en tredjedel från Norge. Nordsjöfälten, som levererar olja och gas till Sverige från Norge och Danmark, är på nedgång. Det har de varit i sju åtta år, och det blir mindre och mindre kvar där.

Norge och Danmark har deklarerat tydligt och klart att om cirka fem år kommer Sverige inte att få köpa någon olja eller gas därifrån. Det betyder att vi nästan enbart kommer att vara hänvisade till Ryssland. Vi kommer förmodligen inte att få den olja som vi behöver för att kunna driva den här bubblan, med den nästan fördubblade biltrafiken.

Danmark och Norge säger att detta kan hända redan 2015. Men om vi ska vara lite mer optimistiska kanske vi kan säga att det kommer att hända före 2020. Det är en aspekt som man måste ta med i beräkningen.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets och Vänsterpartiets reservation.

Anförande nr 128

Stefan Bergström (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vi har tidigare i debatten hört flera miljöpartister prata sig varma för de gröna kilarna. Jag betvivlar inte på något sätt ert engagemang – tvärtom. Men ni har ett problem.

För att ett parti ska kunna vara trovärdigt i en fråga krävs att det gröna bandet mellan olika nivåer hänger ihop. Men det gör det inte riktigt inom Miljöpartiet.

Kymlinge, som både Stella Fare och Lars Carlsson så förtjänstfullt nämnde tidigare, är Sundbybergs enda stora grönområde, och området ingår också i Järvakilen. Kymlinge är också ett av länets populäraste grönområden för både friluftsliv och rekreation, och dess betydelse kommer att öka än mer i framtiden.

Där vill just Miljöpartiet bygga ett stort kraftverk som kräver 40 långtradartransporter per dygn. Miljöpartiet har också lokalt, tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, i den nya översiktsplanen för Sundbyberg öppnat upp för att bygga en mur av kontorsbyggnader rakt igenom Järvakilen vid gränsen mot Järvafältet.

Jag konstaterar således att miljöpartisternas vackra och ibland stora ord här i landstingsfullmäktige om de gröna kilarna faller platt till marken i Sundbyberg, där Miljöpartiet i stället för att följa sitt vallöfte 2006 om att göra ett naturreservat av hela Kymlinge vill bygga både kraftverk och kontorsmur mitt i Järvakilen.

Anförande nr 129

Anna Kettner (S): Ibland måste man försvara sina kamrater.

Vad det handlar om – jag vet, för min kolonilott ligger nästan allra närmast det område du talar om – är att göra ett område som i dag är nästan oanvändbart på grund av buller bullerskyddat med hjälp av den här bullerskyddande muren.

Vi som bor precis intill vill väldigt gärna ha tillgång till grönområdet. Vi vill få en riktig grönkil – inte en som bara finns på kartan.

Anförande nr 130

Stefan Bergström (C): Det är intressant om man tror att man kan bygga massor med byggnader och dra in med 40 långtradartransporter per dygn och så vidare och menar att man då minskar bullret. Det tycker jag är väldigt intressant.

Lokalt har man också pratat om att detta är en partikelbarriär. Men en skog är en betydligt bättre partikelbarriär än byggnader.

Anförande nr 131

Anna Kettner (S): Jag vet inte om du någonsin har varit där. Jag är där nästan varje vecka under sommaren. Jag kan försäkra dig om att som det är nu är det ingen riktig grönkil. Det går inte att njuta av grönskan. Man kan möjligtvis se den på distans.

Anförande nr 132

Stefan Bergström (C): Jo då, Anna, jag är där väldigt ofta. Jag bor själv i kommunen. Kolonilotterna ligger för det första inte ens nära det nya vägbygget, och för det andra kommer det att bli mindre buller när man i framtiden har dragit om E18 och satsat på bra bullerskydd, vilket inte finns i dag. Men att man skulle kunna bygga byggnader för att skärma av mot buller och partiklar är rent nonsens!

Anförande nr 133

Curt Hansson (S): De allra flesta av oss stockholmare känner stolthet när vi vandrar över Skeppsbron och ser fritidsfiskarna stå där med sina spön. Man stannar gärna upp en stund, för vem vet när laxen hugger? Vi berättar också gärna för våra besöka om de gemensamma satsningar på miljön som har gjort regionen till kanske en av de mest miljövänliga i världen.

Vi berömmar vår kollektivtrafik som fungerar varje dag i hela länet. Den kan bli bättre, men i grunden är den bra. Och som cyklister eller rullskridskoåkare kan vi ge oss ut på ett fantastiskt cykelvägnät runt om i hela länet.

Våra gröna kilar finns, och det rörliga friluftslivet har stora försprång framför det som sker i våra grannländer och runt om i Europa.

Intresset för vår gemensamma miljö har en stark legitimitet bland våra befolkningsgrupper. Så har det inte alltid varit. Vår nutidshistoria är full av berättelser där miljön fått stå tillbaka för andra, främst ekonomiska, intressen, men i takt med en politiskt starkare opinion har till och med miljön fått gå före andra snöda intressen.

Själv är jag uppvuxen med cancersjuka gäddor på näthinnan. Mälaren, som vi lärde oss att simma i, var med dagens mått närmast att betrakta som en kloak. Det var det inte mycket att göra åt, fick vi lära oss. Men vi hade fel. Det gick att rätta till. Stora delar av de problem som fanns när vi växte upp har vi lyckats ta itu med.

För många år sedan hade jag ett samtal med dåvarande borgarrådet Thorsten Sundström, som när han var nyutträd berättade om hur svårt han hade att över huvud taget få till stånd ett resonemang om att rena avloppsvatten – den självklaraste sak för oss. En blick in i framtiden, där de stora klimathoten växthuseffekten och energibrist tornar upp sig, kan göra oss en smula dystra, men det är samma sak här: Miljöintresse och politik kan gå hand i hand för att lösa de stora frågorna. Här menar jag att Stockholmsregionen kan spela en huvudroll.

Vi har kanske världens mest miljöintresserade befolkning. Det är en bra utgångspunkt. Vi har en befolkning med mycket goda kunskaper som är van att ta till sig ny teknik. Stockholmsregionen är en testplats när man ska implementera nya tekniska lösningar och så vidare. Den vackra regionplanen med många fina ord kan faktiskt göra skillnad när vi ska övergå till konkret handling. Det är här som vi kan ligga i framkant för att pröva på, forska, utveckla, testa och implementera nya tekniska lösningar som världen omkring oss frågar efter.

Det är en spännande utveckling med den nya miljötekniken, och det kan också vara det paradigmskifte som vi anar framför oss, nämligen att den miljövänligare tekniken blir billigare att använda än den som har gått åt det motsatta hållet. När så sker måste framför allt politiker vara beredda att utmana de krafter som vill stå kvar och som inte vill gå på de nya lösningarna. På sikt finns här de nya jobben: i den gröna sektorn, som är den sektor som växer snabbast, globalt sett. Om vi i Stockholmsregionen inte tar oss an denna teknik, varför ska då omvärlden vara med och satsa på den? Då kommer man att se till att skaffa den från annat håll.

Vårt första barnbarn Ruben kommer inte att ha cancersjuka gäddor på näthinnan. Han kanske kommer att ha något annat: att vi tar höjd för två meters vattenhöjning eller något liknande.

Vi kan med hjälp av politik se till göra den stora skillnaden att när vi övergår från vackra ord och idéer till konkreta handlingsplaner och verkstad. Jag hoppas att det ska finnas en bred enighet om handlingsprogrammen att vi kan komma framåt.

Anförande nr 134

Landstingsrådet B a t l j a n (S): Om jag hade haft med mig några kompisar som sällan tar del av fullmäktigedebatter och som tycker att politik är någonting som några människor långt borta sysslar med skulle de nog ha fått sin bild stärkt i dag. Ibland undrar man vad vi verkligen vill göra. Gör vi något på lätsas?

Det har varit ytterligare en debatt om en hyllvärmare som har nästan ingen institutionell förankring. När jag läste dokumentet var jag överväldigad över miljömålen. Det finns till och med ett koldioxidmål. Problemet är bara att det bara är ytterligare ett papper. Det finns inget bindande i koldioxidmålet.

Faktum är att vi i Stockholmsregionen har 26 kommuner och ett landsting. Det finns ingen sammanhållning i form av en region, en institutionell aktör som kan vara en bindande företrädare för sina utfästelser.

Byråkratin har vunnit ytterligare en seger och skapat en bild av att vi har en bra bas, men den har tyvärr inte den institutionella förankringen. Detta kan man vidare koppla till den senaste rapporten från OECD, som var en noggrann genomgång av Stockholms förutsättningar för utveckling, som man presenterade 2006. I samband med den genomgången konstaterades att Stockholmsområdets ekonomiska funktionssätt är beroende av hur de institutionella förutsättningarna ser ut. Man konstaterade också att en regionreform skulle ha en stark positiv effekt på sysselsättning och tillväxt – inte för en massa byråkrater utan för ekonomisk tillväxt, nya jobb och utvecklingsmöjligheter.

Jag ska återge vad man skrev i rapporten, för det var en fråga som man lyfte om och om igen: En förändring av styrelseformerna kommer att ha enorm inverkan på regionens förmåga att bättre utnyttja de ekonomiska skalfördelarna och utveckla en långsiktig strategi för ekonomisk utveckling. Jag skulle kunna lägga till att man också skulle kunna vara en aktör som gör tydliga utfästelser när det gäller miljömål och förutsättningar för arbetsmarknadsregioner och vara en aktör som kan säkerställa att vi får en bättre sammanhållning i infrastrukturfrågorna.

Jag tänker inte påminna om Dennisöverenskommelsen. Några av er har varit med och skjutit den i sank. Jag tänker inte påminna om Stockholmsförhandlingen. Några av er håller på att skjuta också den i sank. Jag skulle kunna fortsätta.

Det är som sagt tur att det inte är så många som tittar på fullmäktigesammanträdena. De skulle nog vara besvikna, för vi har haft en diskussion om en region i flera timmar, men vi har inte diskuterat hur vi ska skapa förutsättningarna för det som OECD kallade "förändring av styrelseformerna". Det är ett lite osexigt uttryck, men det ger kött och blod åt den mening som säger att en region som ger institutionella förutsättningar skulle kunna vara en faktor som bidrar till fler jobb, och det är vad vi behöver.

Anförande nr 135

Stella Fare (FP): Ordförande! Jag tycker att det var onödigt negativa omdömen som du, Ilja Batljan, fällde om regionplanen. De var väldigt orättvisa och tyder på att du har lust att svartmåla en verklighet som är mycket mer positiv än du tydligen har uppfattat.

Oavsett de institutionella ramarna pågår ett alltmer intensivt samarbete i regionen. Som flera har påpekat gäller det också för flera län som gränsar till vårt län. Där är man intresserad av att samarbeta med oss, och det gör vi på vattenområdet, på energiområdet och när det gäller återvinning och biogas. Där har kommunerna lyckats samarbeta på ett lyckosamt sätt. Det är därför vi har kommit så långt på miljöområdet.

Oberoende av vad du tror och andra kan önska pågår en ökad samverkan i vårt län.

Anförande nr 136

Landstingsrådet Batljan (S): Till skillnad från Stella Fare har jag faktiskt deltagit i denna samverkan, men det var inte det jag diskuterade i mitt inlägg. Jag diskuterade inte heller dina påståenden om att det byggs en halv miljon bostäder.

Jag tar inte upp detta för att raljera. Men som Lennart påpekade är problemet att det inte byggs tillräckligt med bostäder. Problemet är också att vi har förlorat mycket tid. Vi har ingen institutionell form som utöver kommunerna skulle kunna bidra till en dynamisk region.

Många har återkommit till regionfrågan i diskussionen. Jag tar upp detta inte av något så att säga byråkratiskt övervägande utan för att OECD säger att det skulle kunna leda till fler jobb. Om du har en annan bild av vad OECD menar får du gärna säga det. Jag lyssnar gärna på dina synpunkter, Stella Fare.

Anförande nr 137

Stella Fare (FP): Vad jag menar är att du, Ilja Batljan, motsäger den verklighet som vi befinner oss i. Du vill inte se den positiva utveckling som vi är mitt uppe i.

Som ett exempel kan jag ta Stockholms översiktsplan, som du kanske har läst. Den är ett dokument som är drivande för hela vår region. Där kan man verkligen märka hur samverkan med Regionplanenämnden och Regionplanekontoret har fungerat mycket bättre än tidigare. Detta är ett exempel på att denna samverkan har sin egen dynamik, oberoende av dina önskemål för framtiden. Jag vill bara att du inte förnekar detta.

Anförande nr 138

Landstingsrådet Batljan (S): Stella, jag har otroligt stor respekt för Stockholms översiktsplan, och jag vet att Stockholms stad tillsammans med ett flertal andra kommuner i vår region jobbar tillsammans för att förverkliga goda planer inför framtiden. Problemet är att många av dessa förutsättningar påverkas av avsaknaden av en institutionell ram.

Det som du säger här i dag, antingen det gäller koldioxidmål eller annat, finns det ingen institutionell bas för. Därmed är dina förutsättningar för att påverka små. Det finns många duktiga politiker som leder kommuner i Stockholm som jobbar i den andan. Men tyvärr är de som är motståndare till framtiden också de som har svårast att se hur verkligheten ser ut här och nu.

Anförande nr 139

Erik Langby (M): Fru ordförande! Jag kan inte låta bli att kommentera frågan hur vi klarar klimat- och miljömål. Skulle vi genom att byta namn på landstinget eller någon annan administrativ konstruktion få instrument för att leverera de resultat på miljöområdet som vi vill åstadkomma? Så enkelt är det knappast.

Vi har jobbat med en stor klimat- och energistudie i den här regionen. Där har vi jobbat tillsammans i kommunerna, landstinget, länsstyrelsen och de stora privata aktörerna. Det har varit enda sättet att få alla berörda aktörer att dra åt samma håll. Man har skapat en gemensam bild av vad man vill göra och kunnat se att det går att åstadkomma de förändringar som vi behöver göra för att klara vår del av Sveriges åtagande att minska klimatpåverkan.

Det vi nu håller på med är ett handlingsprogram med stöd av detta, och som framgår av RUFSS är detta med handlingsprogram ett sätt att arbeta där vi involverar alla berörda. Det håller vi på med just nu. Det är verktyget – inte att byta namn på någon organisation.

Anförande nr 140

Landstingsrådet Batljan (S): Det är därför som vi organiserar oss på olika nivåer – antingen det handlar om den lokala nivån, med kommunerna som är de som är närmast medborgarna, eller den statliga nivån. Det är för att vi tillsammans ska kunna göra saker, för att det ska finnas någon som är ansvarig för åtagandena och för att det ska finnas några som ska delta för att detta ska genomföras.

Här har vi ett dokument som egentligen är på låtsats, för det finns inga som helst institutionella förutsättningar för att genomföra detta. Det är klart att kommunerna i Stockholmsregionen kommer att göra ett fantastiskt jobb, men det är samtidigt synd att Erik Langby inte ser behovet av ett förstärkt institutionellt samarbete i Stockholmsregionen.

Anförande nr 141

Erik Langby (M): Fru ordförande, fullmäktige! Det här är inte på låtsas!

Dokumentet innehåller ju en beskrivning av det jag nyss sade, alltså att vi jobbar med handlingsprogram. Vi har jobbat med den stora energi- och klimatstudien som ett underlag för att veta vad vi ska göra. Alla måste vara med, och vi har också fått med både privata aktörer, länsstyrelsen, landstinget och kommunerna. Det är så vi måste göra det. Det går inte att hitta en administrativ konstruktion som fångar upp alla dessa aktörer, utan det intressanta är att vi faktiskt får handling.

Den uppföljning som vi gjorde av OECD-rapporten från 2006 här i regionen visade att vi hade klarat väldigt mycket av det vi borde göra. Mycket återstår förstås, och vi är hungriga på att komma vidare och lösa alla de faktiska frågorna, men det är inte nya skyltar som är lösningen. OECD är också väldigt imponerade av vad vi har gjort. Det är första gången en region gör en uppföljning av en sådan *territory review*.

Anförande nr 142

Landstingsrådet Batljan (S): Jag beklagar att Erik Langby kallar kommuner, Västra Götalandsregionen eller Region Skåne för skyltar. Det är skillnad mellan skyltar och en institution med egen kompetensram. Han pratar också hela tiden i termer om "vi". Vilka är vi som gör utfästelser, och vilka är vi som levererar?

Regionen kunde vara vi med en institutionell ram. Tyvärr har Erik Langbys eget parti bestämt att man inte ska diskutera regionfrågan, och då vågar man inte heller släppa diskussionen om hur vi utvecklar institutionella former för att öka sysselsättningen och förbättra förutsättningarna för utveckling i hela regionen, så att vi också kan klara miljömål.

Anförande nr 143

Landstingsrådet Andersson (C): Fru ordförande! Det är roligt att höra Ilja Batljan tala i regionfrågan. Han uttalar sig som en gammaldags centerpartist.

Det är ingen hemlighet att vi i olika partier har lite olika uppfattningar om hur de regionala institutionella nivåerna ska regleras på sikt. För närvarande sitter frågan fast på den nationell nivån, där den enligt utfästelser ska lösas efter valet.

En viktig komponent är frågan huruvida makten ska komma från staten eller bara från kommunerna. Det är min första fråga till Ilja Batljan. Menar du att det ska vara en region som får makt från staten eller bara en region som tar makt från kommunerna?

Min andra fråga är: Kommer en rödgrön regering att respektera ett regionalt självstyre? Den frågan aktualiseras ju av diskussionen om Förbifart Stockholm. Ska regeringen tvinga regionen att ha en folkomröstning?

Anförande nr 144

Landstingsrådet Batljan (S): Tack, Gustav, för ditt fina inlägg. Om du frågar gamla centerpartister i Nynäshamn kommer du att få höra att vi har ett väldigt bra umgänge mellan våra partier där. De har påverkat mig en del – det får jag villigt erkänna. De är folkrörelsemänniskor som också har drivit regionfrågan. Därför är jag glad över det jag uppfattar som ditt tydliga besked om att vi som börjat – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet

och Miljöpartiet – nu också har Centerpartiet med oss. Då är vi fyra partier som vill ha en region.

Jag ska vara tydlig: Vi har utfästelser från De rödgröna om att en rödgrön regering ska respektera en region. Jag är den förste att stå tillsammans med dig på barriaderna för att slåss för den respekten.

Anförande nr 145

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Det gläder mig. Det är möjligt att något nytt håller på att hända inom socialdemokratien. Ilja Batljans inflytande ska säkert inte underskattas i det sammanhanget.

Socialdemokraternas historia när det gäller kommunalt och regionalt självstyre är annars inte särskilt stark. De regionreformer som Centerpartiet drev fram under 1990-talet och som innebar att man tillät regioner på försök fick inte permanentas under den tid då Ilja Batljans parti regerade. Nu har de fått permanentas, och det är ett stort steg framåt för regionfrågan.

Det skulle vara en deprimerande början för det regionala självstyret om man skulle tvinga på en region en folkomröstning i en fråga där man vill ha ett snabbt beslut.

Ilja Batljan säger också att medborgarna skulle vara deprimerade av den debatt som föregår här i fullmäktige. Har du verkligen lyssnat på alla fullmäktigedebatterna under den här mandatperioden?

Anförande nr 146

Landstingsrådet **B a t l j a n (S)**: Nu menar Gustav att det faktum att jag är lite deprimerad över RUFs skulle bero på att jag har lyssnat på fullmäktigedebatter. Jag kan glädja dig, Gustav, med att jag tyvärr inte har haft förmånen att lyssna på alla fullmäktigedebatter.

Jag är glad över det stora engagemang som finns i fullmäktige, och jag tror att invånarna skulle bli glada över att höra det replikskifte som du och jag hade här på slutet: Vi behöver ju inte läsa oss i respektive block och skjuta på varandra, utan vi ska försöka se förutsättningar att komma framåt tillsammans. Utan att vilja övertolka dig väljer jag att förstå det som framkom i det replikskiftet som att det nu finns fyra tydliga röster för en region i Stockholms län. Nu får vi se hur vi klarar att genomföra detta.

Anförande nr 147

J a n O l o v S u n d s t r ö m (M): Fru ordförande! Det finns väl de som hävdar att vi redan har en region, Stockholmsregionen, och att det är den vi diskuterar i dag utifrån de spelregler vi har. Det är väl bara att konstatera att vi trots allt har sett en rätt framgångsrik utveckling i vår region, och det ser vi också framför oss när vi nu ska ta ställning till RUFs i dag.

Det som är dynamiken i vår region är samspelet mellan olika intressen och aktörer, både offentliga, privata, internationella och vi politiker. Det är som gör den här regionen så spännande och annorlunda. Den har ingen gigantisk överbyggnad av byråkratiskt snitt som en och annan tydlig eftersträvar.

De regionplaner vi har antagit tidigare är – jag har varit med här ett antal år – har i väldigt mycket handlat om fysisk planering. Det har handlat om var man ska bygga och inte och om var spår och vägar ska gå. I dag har vi en lite annan syn på hur en region utvecklas.

Jag har också suttit i Regionplanenämnden. Det var för rätt länge sedan. På den tiden ägnade vi oss åt att ta ställning för eller emot den ena detaljplanen efter den andra och det ena byggprojektet efter det andra. Ibland tyckte vi bra om dem, ibland inte. Ibland bifölls de, ibland avslogs de. I dag har vi en helt annan syn på hur ett samhälle utvecklas.

Jag utgår från att vi alla här i salen är intresserade av samhällsbyggnad, samhällsutveckling och hur vi skapar ett bättre samhälle. Det är ju det som är grunden för det dokument som vi i dag så småningom ska ta ställning till.

Jag ska ta upp en aspekt som inte ägnats så mycket uppmärksamhet i dag. Vi talar ofta om att bygga staden, att bygga den täta staden. Den ska vara miljövänlig och ha en massa andra kvaliteter. Men så ser Stockholmsregionen faktiskt inte ut. Det finns en mångfald i hur den är uppbyggd och hur den ser ut. Det finns både extrem glesbygd och extremt tätbebyggda delar av vår region, och det finns stora områden som ligger mitt emellan dessa ytterligheter, exempelvis det som i regionplanesammanhang kallas för yttre förorter. Där är villkoren lite annorlunda än i de tätbebyggda delarna.

Många människor har frivilligt valt att bosätta sig i dessa områden som inte är stad utan som ligger lite längre ut. Där finns det en miljö som man uppskattar och en bostad, ofta en bostad på marken, som man vill ha. Man kanske vill ha en annan miljö för sina barn än den som kan erbjudas i den täta staden.

Den region som vi har att ta ansvar för är egentligen mer mångfasetterad än man understundom beskriver den i högtidstal och ibland även här i salen. Då kommer vi naturligtvis in på frågan: Hur ser samhället ut? Hur tar man sig fram där? Hur tar man sig till jobbet, till förskolan eller till skolan i det samhället?

Bygger detta samhälle på att motorvägar tillhör forntiden eller på att Förbifart Stockholm inte ska byggas? Nej, jag tror inte det. Jag tycker att vi för en mycket enkelspårig debatt här i salen. Inte minst ett parti saknar helt förståelse för hur livsvillkoren ser ut för väldigt många vanliga människor i vår region.

Medvetet eller omedvetet ger vi människor dåligt samvete för deras sätt att leva och de val de har gjort. Ett sådant synsätt har i varje fall jag svårt att acceptera. Mot den bakgrunden tycker jag att det förslag som vi har att ta ställning till i dag är alldeles utomordentligt bra, och jag yrkar bifall till det.

Anförande nr 148

Landstingsrådet **B a t l j a n** (S): Efter att i mitt tidigare inlägg ha diskuterat de institutionella förutsättningarna vill jag försöka fånga upp en del av de saker som Jan Olov tar upp. Det är ingen tvekan om att det dokument vi nu har att ta ställning till är genomarbetat. Men det behövs en annan institutionell form som undanröjer hinder för att vi ska kunna leva, bo och arbeta. Det handlar om det som du säger, som Christer har sagt tidigare i dag och som Anna Kettner med flera har tagit upp. Det är ingen byråkratstruktur. Tvärtom blir det en byråkratstruktur om det inte finns en institutionell kompetens för att säkerställa att saker och ting blir gjorda och att hinder undanröjs. Men jag förstår att ni i Moderaterna har bestämt er för att regionfrågan är tabu.

Anförande nr 149

Jan Olov **S undström** (M): Jag har lite svårt att underlåta att påpeka att vi ändå har försökt att institutionalisera våra beslut. Ett rätt känt sådant tillfälle var Dennispaketet. Det var baserat på en överenskommelse mellan härvarande politiska partier – dock inte riktigt alla, som bekant – och vi kom efter en lång och svår resa fram till ett dokument som vi stod bakom i de partier som deltog. Men tyvärr var det som bekant ett parti på riksplaneln, ditt eget parti, **I l j a**, som sköt hela projektet i sank. Det är den bittra sanningen. Det fanns egentligen förutsättningar för ett bindande beslut, men ni vågade inte ta det.

Anförande nr 150

Landstingsrådet **B a t l j a n** (S): Jan Olov, du är en erfaren politiker. Du tar fram Dennisöverenskommelsen. Jag tycker att den är ett viktigt exempel. Det finns många

överenskommelser, men den stora bristen för dem alla har varit avsaknaden av institutionell legitimitet. Det är det som är min poäng.

Det finns en helt annan legitimitet i ett direktvalt regionparlament som kan stå för de beslut som man fattar, och det finns då helt annan legitimitet för överenskommelser. Det är institutionell legitimitet vi saknar. Det är detta som jag vill att du åtminstone reflekterar över.

Jag vet att ni har ett tabu när det gäller regionfrågan, men du får gärna fortsätta diskussionen om vikten av en institutionell bas när man ska fatta svåra beslut.

Anförande nr 151

Jan Olov Sundström (M): Det fanns ändå en rätt tillfredsställande bas vid det tillfället, och det råkade vara statsmakterna, som ju faktiskt hade gett oss i uppdrag att åstadkomma detta dokument, denna överenskommelse. Men statsmakterna själva svek det uppdrag som vi andra hade fått.

Anförande nr 152

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Det är en intressant retorik när Jan Olov Sundström talar om Miljöpartiet – för det är väl ändå oss du apostroferar, Jan Olov? – som inte vill bygga motorväg och att vi skulle stå för att det är en forntidslösning.

Detta med ringleder är inget modernt påfund. Det fanns långt innan Dennispaketet kom till. Den första ringleden fanns med i Generalplanen för Stockholm på 1880-talet. Jag är tacksam över att den fortfarande inte är byggd. Det intressanta är att Stockholm överlever, och Stockholm är fortfarande en väldigt attraktiv stad.

Det är viktigt att komma ihåg att det är framtiden som Miljöpartiet står för. Där vill vi bygga kollektivtrafik som skapar förutsättningar för att människor ska kunna förflytta sig på ett smart sätt med bland annat spårbilar.

Anförande nr 153

Jan Olov Sundström (M): Motorvägar eller inte – det jag försökte säga var att många medborgare i Stockholmsregionen lever under andra villkor än i centrala Stockholm och stenstaden. För de människorna gäller andra villkor. Det kan handla om annat än motorvägar, men det går inte med trovärdighet att påstå att det någonsin skulle gå att åstadkomma en kollektivtrafik i glesbygden som gör att de människor som bor där kan leva det liv som de faktiskt har valt. Det kommer aldrig att vara möjligt.

Förbifart Stockholm är också av största vikt för att den här typen av områden ska fungera och för att man ska binda ihop norr och söder.

Anförande nr 154

Yvonne Blombäck (MP): Tack, Jan Olov, för att du tog upp detta, som jag också hade tänkt komma in på. Jag vet inte om du minns de siffror som jag nämnde i mitt tidigare anförande. Det resande som ökar mest är det lokala och tvärregionala resandet utanför Stockholms innerstad. Jag är uppvuxen i Stockholm men jag bor inte längre i Stockholm utan jag har flyttat ut till Värmdö, och jag har ingen bil. Jag vet precis vad det innebär att förflytta sig i länet.

Sanningen är den att jag måste ägna minst dubbelt och ibland kanske tredubbelt så lång tid åt mina resor som du måste göra om du har tillgång till bil. Detta kan inte en förbifart råda bot på. Det kan inte ens en tunnelbana råda bot på. Det är precis därför som Miljöpartiet begriper att vi behöver en annan typ av kollektivtrafik som går att bygga i en nätstruktur. Det enda möjliga i det sammanhanget är spårbilar.

Anförande nr 155

Jan Olov Sundström (M): Jag har alltid tyckt att realism borde prägla det vi sysslar med som politiker, men var och en väljer förstås själv. Att man skulle kunna trafikförsörja det vi kallar den yttre förorten med spårtrafik av det slag som ni skissar på är något som tillhör sagornas värld. Att ni skulle lyckas övertyga medborgarna i dessa områden om att detta är en lösning för framtiden är helt otänkbart. Det är dömt att misslyckas.

Var realistiska och inse att bilen, i modifierad, framtida form, också fortsatt kommer att vara en utomordentligt viktig ingrediens i människornas sätt att leva.

Anförande nr 156

Erik Langby (M): Ordförande, fullmäktige! Jag kan inte låta bli att komma med några avslutande ord om hur vi fungerar som region. Jag tycker att det här med energi- och klimatfrågorna är ganska intressant som exempel på huruvida det spelar någon roll hur vi är organiserade, om det finns någon formell regionbildning à la Västra Götaland eller Skåne, eller om det passar att vi jobbar som vi gör nu.

Rimligen borde vi ju, eftersom vi inte har någon formell regionbildning, också ha ett sämre regionplanearbete och sämre regionalt arbete i största allmänhet. Vi skulle inte ha kommit lika långt i arbetet med att tillsammans med berörda aktörer identifiera vilka åtgärder vi måste vidta för att ta vår del av det nationella ansvaret för klimatutmaningen. Men tvärtom kan vi se att man i andra delar av Sverige är avundsjuk på oss för att vi har ett så välfungerande arbete i regionen.

Man är avundsjuk på det regionplaneringsarbete vi har. Man är avundsjuk på mycket annat som vi gör. Detta säger jag inte för att vi ska förhäva oss. Tvärtom är vi alltid mycket engagerade i att komma vidare, och trots det är det mesta fortfarande ogjort. Men det är ändå spännande att försöka göra en jämförelse med vad som har hänt på andra håll, där man har bytt namn på landsting och så vidare. Är det det som har varit det vinnande konceptet?

Ska man åstadkomma resultat när det gäller energi, klimat och miljö måste man jobba ihop. Den som tror att man kan flytta beslutskraften från kommunerna till en regional nivå och slippa involvera, som i vårt fall, 27 folkvalda organ, har fel. Det är inte på det sättet som man uppnår resultat. Ska vi ha resultat måste alla vara med. Jag tror att vi är många som minns devisen "Alla ska med". Den är bra, för det blir ingenting om inte alla är med.

Den energi- och klimatstudie som vi har genomfört och som ligger till grund för det vidare arbetet med handlingsprogrammet för klimat och energi i vår region är exempel på hur vi jobbar. Det är mödosamt, men man får resultat om man tar med allihop och inte tror att vi löser allt genom att lägga allt i ett enda organ.

Låt oss få jobba vidare med att involvera. Det är det som skapar resultat. Låt oss heller inte tappa bort att vi har en vision att vara Europas mest attraktiva storstadsregion. Vi har satt upp fyra mål och sex strategier. Låt oss inte tappa dem ur sikte. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 157

Erika Ullberg (S): Fru ordförande! Erik, det är viktigt att vara stolt, men det är också viktigt att inte vara nöjd när det inte funkar så bra som man skulle hoppas. Det stämmer inte att hela världen skulle vara avundsjuk på oss, för allt gör vi inte rätt.

Västra Götalandsregionen och Region Skåne har kommit väldigt långt i sitt klimatarbete. En av nycklarna är just att man har regionstruktur. Vi har faktiskt något att lära av andra delar av landet. Man har fått väldigt mycket infrastruktursatsningar. Det är också något som vi behöver mer av.

Vi har i dag fått debattera hur vi ser på RUFSS, men vi vill inte att det bara ska vara ord. Det ska vara handling och pengar också. Jag tror att det är viktigt att vi både kan vara stolta och samtidigt ha en hunger efter att göra bättre och mer. Då kommer den här regionen att kunna bli ännu starkare i framtiden.

Anförande nr 158

Erik Langby (M): Fru ordförande! Detta med hunger är precis vad jag pratar om. Där är Erika och jag helt överens.

I jämförelse med andra regioner kan vi ändå se att vi har kommit långt och kanske längst. Varför har Stockholm blivit Europas miljö huvudstad? Vi har kommit en bra bit på väg, men vi är inte nöjda.

Intressant är ändå analysen av varför vi inte alltid har kommit så långt som vi skulle vilja. Det handlar inte om att vi inte har haft en regionbildning à la Västra Götaland. Sedan kan det finnas för- och nackdelar med olika konstruktioner. Men man ska inte tro att det blir enklare att få till stånd de beslut som förändrar verkligheten genom att man flyttar upp besluten från kommunerna till en högre nivå. Och det är att förändra verkligheten som är det som räknas.

Titta på vårt underlag i energi- och klimatstudien och se hur vi faktiskt kan visa att vi kan leverera vår del av Sveriges ansvar i klimatfrågan. Det är faktiskt ganska stort. Vi ska se till att vi kan leverera det i verkligheten.

Anförande nr 159

Erika Ullberg (S): Fru ordförande! Jag tror att samordning är en nyckel. Erik Langby säger det också. Då måste vi också våga säga vilken struktur som möjliggör en ökad samordning. Det är ingen slump att man i Skåne och i Västra Götaland i vissa avseenden har kommit längre än vi har i den här regionen. Det är viktigt att se det.

Vi har inte ens lyckats samordna Trafikplan 2020 med vår egen RUFSS. Snacka om brist! Inte med ett enda ord har ni med flerkärnigheten när det gäller Trafikplan 2020. Vi har dessutom laddat med både ord och handling för att kunna bygga dessa projekt som är så viktiga för vår region.

Anförande nr 160

Erik Langby (M): Fru ordförande! Man kan alltid hålla på och slå varandra i huvudet med vem som har kommit längst. Vi vill nog hävda att vi har kommit längre än de flesta i Sverige och stora delar av världen i övrigt. Men vi är som sagt inte nöjda med det.

Vi kan väl se på den alliansöverenskommelse i trafikfrågan som vi tecknade den 5 maj förra året. Det satte fart på Västra Götaland. Vår region samlade sig tillsammans med statsmakterna för att se hur vi skulle klara 105-miljarderspaketet och få en bra samverkan som får allt att fungera. Det handlar om att involvera kommunerna, länsstyrelsen, landstinget, trafikverken och nationen i övrigt. Det klarade vi den 5 maj förra året. Det satte fart på Västra Götaland, och det är bara att gratulera att de hittade formen genom att se på vad vi gjorde. Vi är gärna inspiration för andra, på samma sätt som vi inspireras av vad andra gör.

Anförande nr 161

Björn Sigurdsson (MP): Vi har pratat om att peka ut de gröna kilarna som riksintresse och om regionstatus som ett sätt att stärka RUFSS.

RUFS behöver stärkas, Erik, för jag ser att till och med nämnden kör över den egna RUFS:en innan den ens är antagen. Vi hade ett ärende i Upplands Bro med en översiktsplan där man pekade ut ett område som gjorde intrång i den gröna kilen och bör utgå. Vi i oppositionen biträdde det förslaget.

När det kommer till skarpt läge samarbetar man på ett effektivt sätt mellan kommuner och region och kör över RUFS. Jag vill försöka undvika det genom att stärka RUFS och peka ut det som riksintresse. Regionfrågan kan också vara ett sätt att åstadkomma det vi säger att vi vill göra i RUFS, så att den inte körs över.

Anförande nr 162

Erik Langby (M): Vi slår verkligen vakt om de gröna kilarna i den här regionen. Det har vi genom åren också visat att vi gör. Det är därför som vi har de stora kvaliteterna som vi har. Sedan finns det alltid gränsfall i tolkningen. Får de gröna kilarna aldrig röras, eller finns det manöverutrymme att justera detaljerna?

I de fall som nämndes här gjorde nämnden bedömningen att kommunens vilja att skapa nya bostäder i ett attraktivt läge gick att kombinera med det som är syftet och innebörden av de gröna kilarna.

Hela regionplaneringen fungerar på så sätt att vi lyfter upp och får en ordentlig debatt och belysning av det hela. Kommunen och det regionala perspektivet möts, och vi försöker döma av vad som är det rimliga i det enskilda fallet. Men det är klart att vi i grunden står för ett kommunalt självstyre.

Anförande nr 163

Björn Sigurdsson (MP): Bit för bit naggas de gröna kilarna i kanterna. Vi i Regionplanenämnden måste givetvis stå upp för RUFS och visa på de möjligheter som finns att bygga i mer tätortsnära och kollektivtrafiknära lägen. Det finns rapporter framtagna som visar på stora ytor och stora möjligheter att bygga utan att knäpa på de gröna kilarna.

Anförande nr 164

Erik Langby (M): Fru ordförande! Den målsättningen har vi. Jag tycker också att vi visar att vi levererar det. Vi har en regionplan som visar hur vi kan bygga ganska mycket i den här regionen och samtidigt behålla det som är kvaliteterna. Sedan måste vi ha respekt för att det i enskilda fall kan finnas olika tolkning av hur man ska hantera innebörden av de gröna kilarna. Innebär det en död hand i alla avseenden, eller innebär det att det går att göra vissa typer av kompletteringar som behåller syftet med dem? Jag har respekt för att det kan finnas olika meningar i de avseendena, men vårt arbete säkerställer att det blir en bra debatt om det hela.

Anförande nr 165

Åke Askén (MP): Ordförande, ledamöter! Frågan har ställts varför Stockholm blev Europas miljöhuvudstad. Svaret har visat sig vara att man hade en mycket välskriven ansökan. Den tämligen dystra sanningen är att Stockholm inte klarar ett flertal av EU:s miljömål.

Det är i alla fall glädjande att så många har intresserat sig för förslaget till regionplan och att så många har avgett svar. Jag ska citera ur ett av svaren. Alternativ Stad tycker att det är märkligt att resonemanget om Stockholmsregionen som en enda arbetsmarknad är överordnat alla andra mål, inklusive klimatmålet. Man skriver: Det är detta mål som legitimerar alla motorvägar som sedan krossar alla andra mål. Men arbetspendling kan inte ses som något positivt i sig. Det skulle ha varit bättre om RUFS 2010 hade föreslagit några sätt att förse det underförsörjda Södertörn med fler arbetsplatser i stället för att upprätta dyra, klimatförstörande redskap för att förflytta folk långa sträckor morgon och kväll.

Alternativ Stad pekar alltså på ett systemfel. Att man dag ut och dag in åker bil mil efter mil långa sträckor mellan arbetet och där man bor är ett systemfel. Det måste vi ändra på. Då är problemet att Alliansen vill bygga en motorväg för 28 miljarder för att underlätta detta bilresande och dessutom bygga en miljösadlig tunnel där det inte ens går att ha några busskörfalt. Detta är mycket sorgligt, och det visar på en ohållbar planering.

Anförande nr 166

Hans Lindqvist (C): Fru ordförande! Jag har lyssnat noga och påminner mig debatterna på 1970-talet om regionplanerna 1970 och 1973. Jag tackar för de smickrande beskrivningarna av gamla centerpartister, och jag hoppas att den som sade inte bara tänkte på åldern. Jag har varit med och drivit de här frågorna länge nu – så länge att jag inte vet hur man ändrar sig. Men det kanske man kan förlåta.

Det jag funderar över och som jag finner lite ovanligt är att de debatterna handlade om hur mycket Stockholm ska växa. På den tiden diskuterade man om man skulle acceptera att Stockholm växte med ett par hundra tusen på tio år. Nu är det frågan om helt andra siffror.

Det förvånar mig att ingen har tagit upp befolkningstillväxten mer än att man har noterat att statistikerna säger att det blir så och så många fler miljoner invånare år 2030. I min kommun har vi en jättedebatt om hur mycket vi ska växa och hur mycket vi ska acceptera att vi växer. Det är en kritik mot båda blocken för att man inte tar upp den här frågan. Jag skulle kanske ha gjort det om jag hade haft chansen att jobba mer internt med denna fråga.

Jag tycker att det är en fantastiskt bred demokratisk process som har pågått. Vi har haft folk från Regionplanenämnden hos oss ute i Värmdö. Både Gustav Andersson, Lasse Carlsson och Stefan Bergström har bra beskrivit vad som är Centerns profil när det gäller just processen – kontakten med medborgare, kommuner och näringsliv. Det är jätteviktigt och den har varit bra.

Man måste också säga att den här regionplanen har en grön profil. Den handlar mycket om klimat. Det gjorde de inte förr. Det måste handla om det nu om vi ska vara trovärdiga.

Det ska definitivt handla om modern miljövänlig transportteknik. Däri ingår sjöbussar, spårbilar och naturligtvis att man tar sig fram för egen maskin på cykelvägar. Däri ingår också att man ger jobb åt de nya sektorerna som kommer att behöva utvecklas för att klara en framtida klimatsatsning. Det vet alla. Det tycker jag är bra, och jag tycker också att kravet på 50 procents CO₂-minskning på 20 år är ett bra och tydligt besked.

Det är också bra att man beskriver Slussen och Knutpunkten och Vaxholmsbolagets möjligheter att ta emot modern och miljövänlig pendlingstrafik in till Stockholm med båt och att man bygger Slussen så att man kan hantera detta. Det handlar om Nacka, Lidingö, Värmdö och andra kommuner som har möjlighet att på ett annat sätt än i dag använda vattnet, som det faktiskt inte kostar något att bygga. Inte en enda tunnel behöver sprängas för att man ska kunna ta sig fram via vattnet.

Lasse Carlsson har pratat om Roslagsbanan, Rimbo, Arlanda och Centralen. Det påminner om Centerns dagar när vi drev kampen för de spårförbindelser som då fanns och som fortfarande finns. Det gäller också Tvärbanan, som vi jobbade för att få in och som nu utvecklas i Stockholmssatsningen.

RUFS är en imponerande medborgardialog, och det ska vi sätta värde på. Sedan kommer inte alla medborgare att alltid tycka likadant som vi i alla fall. Men detta är ett bra sätt att förankra ett viktigt förslag. Jag ställer mig bakom RUFS, men jag motsätter mig byggandet av nya stora motorleder som Förbifart Stockholm, och det beror som sagt på att jag inte vet hur man ändrar sig. Jag kommer att skriva ett särskilt yttrande om detta. I övrigt står jag bakom förslaget.

Anförande nr 167

J a n S t r ö m d a h l (V): Hans Lindqvist, vi träffades nog också för 20 år sedan. Jag blir väldigt glad när du tar upp frågan om den heliga tillväxten, både ekonomiskt och geografiskt. Den borde också diskuteras som grund för RUFSS.

Vi har ingen nationell planering i det här landet som skulle kunna slå fast att Stockholmsregionen inte ska växa mer än landet i övrigt. Det kunde annars vara en mycket bra grund för en region, men nu finns inte det. Vi har kapitulerat för de ekonomiska krafterna i det system vi har. Det kan du och jag vara överens om och beklaga.

Anförande nr 168

Björn Sigurdsson (MP): Tack, Hans Lindqvist, för ditt civillurage!

Vi gröna tror på människans förmåga att förändra och skapa nya förutsättningar för våra liv. Vi tror att det kan förverkligas om vi tänker globalt och handlar lokalt. Vi vill vända klimathotet till möjligheter. Vi tror och vet att det finns många företag som har många bra idéer och som kokar av miljöteknikidéer. Men landstinget och regionen behöver ge stöd till hela kommersialiseringsprocessen och finansieringsprocessen. Det duger inte med riskkapital – vi behöver industriellt kapital. Vi behöver ett samlat program för att utveckla miljötekniken och näringslivsutveckling i samband med klimatfrågan. Det gör vi för Stockholm, för klimatet men också för att få fler jobb och företagsutveckling. Spårbilar, som Hans nämnde, är en sådan sak, en av Miljöpartiets gamla käpphästar, som nu finns med i RUFSS.

Jag har flera gånger föreslagit Regionplanenämnden att ta fram ett stöd för miljö- och energiteknikbranschen, men jag har inte fått stöd för det i nämnden. Nu föreslår vi det här i fullmäktige, och jag hoppas att den delen av Miljöpartiets förslag vinner gehör. Annars säger ni ju att ni är emot ett sådant program.

Men det är inte bara så att vi måste satsa på särskild miljöteknik, utan i princip hela näringslivet såväl som den offentliga sektorn måste ställa om. Då handlar det om att bedriva klimatdriven affärsutveckling. Det handlar om att tänka ut nya affärskoncept, men också om att ompröva de nuvarande affärskoncepten så att de är i linje med en mer klimat positiv utveckling.

Jag tror att de företag som lyckas med det är vinnare i framtiden. De kommer att ha en marknad, men de kommer också att ha arbetstagare. 70 procent av stockholmarna är oroliga för klimatfrågan. De vill arbeta i företag som satsar på klimatlösningar.

Jag är förvånad över att majoriteten naturligtvis kommer att avslå det förslaget fastän regeringen satsar stort på miljöteknik som exportbransch. Jag tror att det är så att majoriteten på det här sättet visar att man inte förstår klimatfrågornas dignitet och inte heller ser dess möjligheter fullt ut.

Anförande nr 169

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Ordförande! Vi har nu pratat tillväxt den sista stunden, och det är en viktig del. Björn Sigurdsson var också inne på frågan om vad det är för tillväxt som Stockholmsregionen behöver. Hittills har ju ekonomisk tillväxt varit ett rådande paradigm. Med anledning av att det, som jag har sagt tidigare, har visat sig att man inte har lyckats lösa de problem som vi står inför genom att bara titta på ekonomin. Hållbar utveckling måste innehålla ekonomi, ekologi och sociologiska faktorer för att det ska fungera.

Miljöpartiet tror faktiskt på en Stockholmsregion där jobben skapas genom grön teknik, genom miljöteknik. Och det är faktiskt så att det är den sektor som växer snabbast i dag.

Hur många jobb skulle skapas av en 28-miljarderssatsning på kollektivtrafik jämfört med en 28-miljarderssatsning på motorvägen Förbifart Stockholm – som faktiskt inte ens har ett reellt resbehov där den projekteras?

När det gäller kollektivtrafik är det så att vi i dag har pendeltåg, tunnelbanor, lokalbanor och spårvägar, och vi har dessutom en väldig massa vägar. Det som saknas är något system som binder samman de här spindelarmarna, som skapar möjligheter för människor som bor långt ute i regionen och inne i det halvcentrala bandet, som i dag måste sitta och åka långa omvägar för att kunna ta sig dit man är på väg.

Att satsa på klimatsmart kollektivtrafik för tvärregionala och lokala resor löser reella behov, det ökar jämställdheten och det kan – om vi satsar på spårbilar – också ge Stockholmsregionen en klang långt utanför landets gränser. I dag byggs bland annat en spårbilsbana i Korea, och det är faktiskt svenska experter som körs dit för att bidra med sin kunskap. Det är en möjlighet för Stockholmsregionen att våga gå i bräschen, att våga stå i frontlinjen – eller så kan vi förlora den möjligheten. Det väljer vi. Att satsa skapar möjligheter för kommande generationer.

I dag trycker du, kära ledamot, på knappen för en fortsatt negativ utveckling av kollektivtrafikandelar och andra klimathot och annat som vi ser framför oss i detta utvecklingsförslag i Rufs, eller så trycker du på knappen för stigfinnande lösningar, som Rufsen kan innebära med Miljöpartiets förslag.

Anförande nr 170

L a r s C a r l s s o n (C): Det är perfekt att vi tävlar om vem som är mest positivt inställd till spårbilar!

Men de 28 miljarder kronor som man talar om att man kan spara genom att inte bygga Förbifarten exempelvis är en annan sak. Det kommer att bo nästan en halv miljon nya stockholmare i den här regionen när Förbifarten är färdigbyggd. Miljöpartiet får det att låta som om det är dagens fossila bilar som ska trafikera Förbifarten, men så kommer det inte att bli. Vi ska ha ställt om bilparken till fossilfritt vid den tiden, och då är det klart. Det är inte dagens fossilbilar som kommer att åka i Förbifarten. Jag tror att problemet är löst.

Anförande nr 171

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Det är underbart med positiva människor!

Ja, att vi tävlar om spårbilar är väl bra. Jag tycker det är jättekul att Centern är tillbaka på banan, det vill jag verkligen säga. Jag vet att Hasse Lindqvist och jag är på samma bana i vår kommun och i andra sammanhang. Men i det här organet, och framför allt i det organ som beslutar om kollektivtrafiken, röstar faktiskt Centern nej till vartenda förslag, och det är tråkigt. Där har ni en hemläxa att göra.

När det gäller de 28 miljarderna är det så himla spännande. Centern pratar bara om elbilar, som om det skulle lösa problemet. Nu vet jag, för jag har ganska mycket kontakt med ett stort antal trafikforskare, att elbilen tyvärr är långt borta. Det finns i dag ingen batteriteknik som kan lösa de problem som man behöver lösa. Det finns mycket i det som vi kan gå in på i ett annat sammanhang än just här, men jag vill betona att det inte handlar bara om bränslet. Det handlar lika mycket om buller, partiklar och utrymme på marken.

Anförande nr 172

L a r s C a r l s s o n (C): Ja, visst gör det det. Men om man inte vill, kommer det inte heller att bli några elbilar. Vill vi, och visar vi det, då kommer det att bli bättre ackumulatörer. Då kommer det att finnas batterier med bättre kapacitet, kanske solcellskomponenter för att stödladda medan man kör bilarna när det är soligt och så vidare.

Jag tror att om man har en så oerhört defensiv, negativ inställning till ny, modern elteknik till exempel, då kommer man ingen vart. Men vi tycker att vi ska vara positiva och tror att man på en tio tolv års sikt kan göra den här omställningen – om vi bara vill!

Anförande nr 173

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Jag ska vara jättetydlig: Jag vill! Jag vill, absolut, jättegärna! Jag skulle säga att jag är en av dem som är mest besvikna över att det går så sakta. Så har jag klargjort det.

Men när det gäller trängsel skapar bilen faktiskt stora samhällsekonomiska förluster varenda dag, genom att folk sitter fast och företag sitter fast. Det löser inte transportproblemen, och det är någonting som Centerpartiet glömmet. Trängseln i Stockholmsregionen kommer att vara ännu mycket värre än vad den är i dag när Förbifarten står klar. Det säger varenda utredning. Det finns ingenting som ni har kunnat visa som säger motsatsen. Det här är en viktig faktor. Vi kan inte bara prata om bränslen.

När det gäller buller, när det gäller intrånget i de gröna kilarna, när det gäller alla andra saker som ni inte pratar om – Förbifarten löser inte detta. Glöm inte bort att ni bara pratar om en enda faktor.

Anförande nr 174

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Yvonne Blombäck är verkligen politikens dysterkvist! Tänk att det finns inget problem som inte är tillräckligt stort för att hon inte ska kunna hitta ett nytt! Vi visste ju, att när ni har tjatat om att det var bränslet och utsläppen som var problemen, så skulle det bli trängseln som blev problemet. Då kommer inte varorna fram, för det är så mycket trängsel att lastbilarna inte kan transportera varorna, och då kan de ju lika gärna låta bli att transportera varorna.

Då är du i ditt idealsamhälle: ett samhälle utan tillväxt, ett samhälle utan hopp, ett samhälle utan resurser att fördela för att det ska bli bättre för den som inte har det lika bra som du och jag, eller för den som inte har samma chanser.

Det är rätt fantastiskt hur ni blir avslöjade. Du är emot tillväxt. Du tror inte på tillväxt. Säg då det rent ut, och skaffa inte nya argument hela tiden.

Vi behöver Förbifarten, vi kommer att pröva spårbilar i den här regionen, och vi ska se till att det blir så – men det kommer inte att vara du som gör det, utan det kommer att vara vi som gör det.

Anförande nr 175

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Förlåt att jag skrattar, fru ordförande! Du är underbar, Christer Wennerholm! Jag brukar säga till dig ibland att du inte lyssnar när jag pratar. Ditt inlägg just nu var ett lysande exempel på precis just detta. Du har förmodligen inte hört ett enda ord av det jag sade i mitt inlägg, som handlade väldigt mycket om tillväxt.

Jag har i fyra år, de fyra år som jag har funnits i det här organet, pratat mycket om alla de här faktorerna när det gäller just Förbifarten. Det är Centern som bara pratar om en enda lösning, och jag säger att det är inte någon lösning utan det är ett av delproblemen.

Trängsel har jag pratat mycket om. Jag var tillsammans med Raymond Wigg ute redan 2005 och träffade ett antal stora transportföretag i länet, och alla sade samma sak. Då var det trängselavgifter som var på agendan, om du kommer ihåg, och då sade de till oss: Vi begriper inte varför ni inte sätter in trängselavgifter på Essingeleden i dag – vi kommer ju för f-n inte fram! Ursäkta, nu svor jag – men det var ett citat från dem.

Det är inget nytt, Christer Wennerholm. Börja lyssna på mina inlägg från början, så ska vi ha en bättre debatt.

Anförande nr 176

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Problemet är, fru ordförande och fullmäktigeledamöter, att jag lyssnar hela tiden, och jag blir så trött! Precis de som du nu pratar om, igen, är de som kan ta för sig. Men de som inte kan ta för sig, vart ska de ta vägen i ditt samhälle? Var någonstans ska vi skapa resurser och tillväxt för att se till att vi har någonting att fördela?

Jag har också hört att vi ska göra det ena och vi ska inte göra det andra, man kan ha avgifter och man kan stänga av Essingeleden. Det är ju en briljant lösning! Och det är precis vad som kommer att hända med ditt upplägg, för den har inte kapacitet för att ta emot det antal fordon som den gör i dag. Det kommer snart att visa sig att den kollapsar, om vi fortsätter att ha de här trafikströmmarna där.

Men det är ju ditt idealtillstånd, för då kan du stoppa, hindra och förbjuda! Och då får den som inte har råd och inte kan ta för sig sitta hemma, medan några andra får vara ute och åka på den yta som är kvar.

Anförande nr 177

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Christer Wennerholm, du får gärna säga du till mig i det här sammanhanget, för jag har inte råd att ha någon bil – jag har inte råd att ta för mig på det sättet, så jag åker med kollektivtrafiken. Jag ägnar dubbelt så mycket tid åt att förflytta mig, minst, varje dag.

Det du glömmer bort är dina bompengar för alla de vägar som du vill bygga, som faktiskt inte behövs. Hur mycket kommer det att kosta för den som faktiskt inte har råd? Det kommer att öka klyftorna.

Jag brukar ta exemplet utifrån mig. Du vill ha bompeng på en ny Skurubro, som inte behövs. Sedan vill du ha bompeng på en Södertörnsled som du också vill bygga. Sedan vill du ha bompeng på Förbifarten – plus att du vill ha trängselavgifterna också! Hur mycket kommer det att kosta? Jag stannar där. Jag ställer frågan öppen.

Anförande nr 178

A n n a K e t t n e r (S): Hörni, det drar ihop sig. Det är dags att sammanfatta debatten snart, och jag vill sluta där jag började. Det här är en bra regionplan, och jag vill väldigt tydligt säga tack till de tjänstemän som har slitit med den och varit väldigt processinriktade, som man brukar säga. Jag vill också tacka alla andra som har bidragit med tusentals remissvar, många av dem från enskilda människor och folkrörelser.

Men jag vill också säga att jag känner en så enorm glädje och stolthet att tillhöra ett parti där det inte är en eller några få som talar för alla. Vi är många, och vi lägger våra tankar och drömmar om framtiden som en mosaik. Ni har hört oss prata om sådant vi brinner för: spår, kultur, regionfrågan, den sociala sammanhållningen och miljöteknik. Det som håller våra tankar ihop är just frågan: Vilka är det vi menar när vi säger "vi"?

Vi har hört några exempel från den andra sidan om "alla ska med". Jag tyckte inte det var vårt partis bästa slogan, kan jag säga, för det lät lite överhetsmässigt: alla ska med dit vi bestämmer. Berätta inte det för någon! Någon har tydligen snappat upp den, och då är det alla KSO i hela länet som får vara med och tycka. Jag kan säga att det är inte vad jag menar när jag säger "alla" eller "vi", utan jag menar verkligen alla, vi som bor och lever här.

Och jag känner mig alldeles trygg i att jag är bäst tillsammans, vi är var och en bäst tillsammans. Ett samhälle som räknar med alla människor är bäst för alla. Det är vad jag vill för det som har blivit min hembygd, Stockholms län. Jag vill att vår region alltmer ska utvecklas till en plats där det finns mycket asfalt att rita hagar på, och mycket gräs att vifta med tårna i – för alla våra barn, för de unga som är vår regions unika möjlighet och rikedom, de som, med alla möjliga färger på utsidan och alldeles likvärdiga på insidan, gör att vår region har en unik möjlighet för framtiden om 20 år, de som skiljer oss från nästan alla storstadsregioner i Europa och som gör att vår befolkning inte kommer att genomsnittligt åldras. Det är för dem vi bygger nu. Det är dem vi måste tänka på hela tiden. Och trots att vi kallar oss en storstad, vet ni ju att Sveriges klassiska problem som nation är att vi är för få, ända sedan Gustav II Adolf köpte knektar i Tyskland. Vi behöver dem allihop, och vi har tur att vi tillsammans alla är här.

Allas möjligheter ska tas till vara!

Bifall till Socialdemokraternas reservation i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 179

T a g e G r i p e n s t a m (C): Ordförande, fullmäktige! Det är roligt att som femte ledamot av sex i Centerpartiet få gå upp och delta i den här debatten. Mina företrädare har gjort det på ett alldeles utmärkt sätt, tillsammans med våra allianskamrater.

Jag tänkte egentligen inte säga så många olika saker, men jag kan inte låta bli att kommentera några saker. Först vill jag dock säga att det som jag tycker är extra glädjande med den här Rufsen, som vi inte har debatterat så mycket vilket kanske beror på att vi är så överens om det, är den delen som handlar om de sociala frågorna: om integration, om att Stockholmsregionen har internationaliserats på det sätt som har skett och om att vi nu försöker ta tag i det gemensamt mellan landstinget och alla kommuner i länet genom den här Rufsen under stycket som heter Frigör livschanser. Det är en viktig del av vår samhällsplanering. Det är en viktig del av förutsättningarna för att regionen ska kunna växa och utvecklas över tid.

Sedan vill jag gärna kommentera det Björn Sigurdsson säger. Ja, det är alldeles sant att vi är ett parti som i mycket hög utsträckning förlitar oss på miljöteknik, på nya branscher och på att en tillväxt är nödvändig för Sverige och för vår utveckling, men också för att vi ska ha en framgångsrik Stockholmsregion. I de delar där landstinget har det ansvaret försöker vi jobba för det, och i de delar som kommunerna har det ansvaret gör vi det där. Vi försöker att samla oss i ett nationellt perspektiv, och vi gör det allra bäst med en alliansregering.

Problemet för er – jag har sagt det tidigare till Raymond Wigg, men jag fick inget svar då och jag lär inte få några svar nu heller – är att man löser inte Stockholms transportproblem genom att skrika högst, genom att måla någon på väggen som Christer var inne på. Det är så att 80 procent av allt transportarbete i Stockholmsregionen – det som kommer in till Stockholm, det som kommer in på den ena sidan och ska till den andra, och det som ska röra sig inom Stockholm – sker på väg. Ska vi klara både den ökande andelen i kollektivtrafiken och det övriga samlade trafikarbetet, då behöver vi båda förbifarterna – både Citybanan och Förbifart Stockholm.

Det finns en liten del i det här som jag har haft lite svårigheter med när jag har läst igenom det slutliga förslaget, och det är det som gäller allmänflygplatser. Där kommer jag att lägga ett särskilt uttalande som uttrycker en stor tveksamhet till de reservat som man har lagt in för allmänflygplatser vid Krummeltorp i Södertälje och Ormsta i Haninge.

Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 180

Kjell Tresslow (M): Fru ordförande, landstingsfullmäktige! Så här i slutet på debatten är man lite tveksam om man över huvud taget ska begära ordet för att inte förlänga debatten eller eventuellt få upp en och annan i replik. Men det var faktiskt Hans Lindqvist som föranledde mig att begära ordet, och anledningen var att han frågade varför man inte har diskuterat befolkningsutvecklingen och tillströmningen av befolkning.

Jag tillhör liksom Hans en kommun där man länge hade ambitionen att försöka begränsa befolkningstalet, men det är rätt naturligt att man inte längre pratar om detta. Något av det svåraste man kan ge sig på är att försöka styra detta. Inte ens i ett socialistiskt land bara 125–150 mil österut från Stockholm hade man ju en mycket hård lagstiftning mot att flytta in i storstaden. Det var förenat med stränga straff och deportation ännu längre österut för den som försökte, och ändå var det en stark befolkningstillväxt i denna del av det landet. Så kan man alltså inte arbeta.

Där jag de senaste 20–25 åren har varit aktiv har vi nu kommit ifrån att diskutera hur mycket befolkning som egentligen ska bo i kommunen, utan det blir en följd av andra åtgärder. Det vi ska satsa på, och det är precis vad regionplanen gör, är att försöka åstadkomma så bra förhållanden som möjligt för dem som flyttar in.

Som Per Anders Fogelström i sin Mina drömmars stad så väl har beskrivit, ville alla redan på 1800-talet komma till storstadsregionerna. Vi är hela landets storstadsregion, vi ska vara attraktiva för resten av befolkningen, vi ska se till att regionen fungerar för hela Sverige, och det ska vi göra i konkurrens med inte bara resten av Sverige utan en del anser till och med att den här regionen är hela Skandinavien huvudstad. Vi ska göra det i konkurrens med Hamburg, London och andra stora städer, och då är vi en liten region.

I det sammanhanget är vi konkurrenskraftiga därför att vi är så bra på många sätt, med den balans som vi ändock har skaffat. Vi har småskaligheten, vi har väl fungerande trafiksystem än så länge, och vi måste se till att de fungerar också för framtiden. Vi ska ha huvudkontor för många av världskoncernerna kvar i Stockholm. Då måste arbetsplatserna fungera, då måste kollektivtrafiken fungera, då måste flygtrafiken till och från regionen fungera, och också arbetsresorna inom regionen. Det ska också vara möjligt för folk att leva och bo i andra delar av landet än vår region.

Då är det ju väldigt konstigt, vill jag avrunda med att konstatera, att det är, som någon har sagt, med precision som man gör det allt svårare om de rödgröna förslagen både på riksnivå och här skulle genomföras, att leva i andra delar av Sverige och gör det svårare att transportera gods och att ta sig mellan olika orter. Det skulle då leda till att vi får ett ännu större tryck på Stockholmsregionen, för då blir det ju svårt att arbeta, leva och verka i resten av Sverige. Då ökar pressen på den här regionen.

Därför är det rätt intressant att konstatera att med alla de förslag som de rödgröna har lagt fram, både när det gäller skattepolitik, när det gäller olika former av insatser för miljöbevarande och så vidare, försvårar man inte bara för dessa människor att leva kvar ute i landet utan gör också att när man kommer hit får man en sämre miljö att arbeta i, därför att då kommer det att ta längre tid att förflytta sig inom regionen, vi försvårar tillväxten här och vi kommer inte att få tillräckligt med bostäder, tillräckligt med trafik och tillräckligt med möjligheter att förflytta sig inom regionen. Det är vad som blir resultatet om man till exempel låter bli att bygga de vägar, järnvägar och annat som vi från majoritetens sida är överens om.

Sammanfattningsvis tycker jag det är bra att vi inte har pratat så mycket om befolkningstillväxten, utan vi ska se till att den här regionplanen kommer till stånd och att vi då får en bra region framöver. Jag yrkar bifall till detta förslag.

Anförande nr 181

Landstingsrådet **B a t l j a n** (S): Kjell var snabb att peka ut det rödgröna alternativet som ett problem för dem som bor utanför Stockholm. Jag vet inte om det ingår i den tråd som du började med, att ni i din kommun ville begränsa inflyttningen, eller om det bara är en allmänpolitisk debatt.

Jag tänker inte ge mig på den punkten när det gäller den nationella scenen, utan jag vill konstatera att den fråga som du lyfter upp, att också andra utanför Stockholms län ska kunna växa och utvecklas, är också beroende av att vi har ett samarbete inom Mälardalen. Det är också därför som en Stockholmsregion skulle kunna vara en viktig nationell förutsättning för att bidra till utvecklingen också utanför Stockholms län.

Till sist vill jag säga att jag tidigare glömde nämna att en av de varmaste förespråkarna av en regionbildning i Stockholmsregionen är Maria Wallhager från Folkpartiet, och hon ska ha kredit för det. Så jag lägger till min lista Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Centern som vi hörde tidigare, och Folkpartiet.

Anförande nr 182

B j ö r n S i g u r d s s o n (MP): Jag tycker att det är bra att frågan tas upp om hur, på vilka villkor och på vems bekostnad som Stockholm växer. Vi menar att det inte får ske på bekostnad av andra städer och andra delar av landet. De blir mindre energieffektiva och ökar på sin klimatskuld. Därför kan man inte lägga 30–50 miljarder på en liten lokalväg på bekostnad av att bygga järnvägar ut till och från Stockholm och övriga landet.

Skattehöjningar och kostnader, säger du. Ja, vi är tydliga med att vi vill ha en trängselavgift nu, bland annat för att yrkestrafiken ska komma fram. Ni mörkar det – men för att klara klimatmålen i er regionala utvecklingsplan kommer det att kosta 250 kronor mer per dag att köra bil. Det hör vi ingenting om från den sidan!

Anförande nr 183

Landstingsrådet **W i g g** (MP): Tack så mycket, fru ordförande, och tack till er alla som har deltagit i debatten i dag! Miljöpartiets grundläggande hållning har vi dragit ett antal gånger nu, och jag tänker inte upprepa allt som har sagts. Men vi kan ju konstatera att vi har ett väldigt fylligt dokument, ett väldigt bra underlag.

Sedan kan vi säga att för att den här regionala utvecklingsplanen också ska bli realistisk och genomförbar krävs det inte bara att vi bildar en region för att få verktygen, utan det krävs också att alla de tre benen – de sociala, de kulturella, de ekologiska och de ekonomiska – måste hänga ihop, annars tappar vi balansen.

Det ben som vi ser som ett av de mest grundläggande är det ekologiska. Vi har varit mycket inne på grönstrukturen och transportsystemet. Man brukar säga till oss: Hur ska ni ha råd att bygga ut kollektivtrafiken på det sättet att vi klarar både klimatfrågan och transportfrågan, att röra oss? Då tänker jag: Men ni vill ju bygga *både* kollektivtrafiken och Förbifarten och andra motorvägar – hur går den ekonomiska biten ihop? Ni kritiserar oss för att inte ha pengar – var får ni pengar till att göra både och? Det tycker jag är en intressant fråga.

Tage Gripenstam, du påstår att du inte har fått något svar. Jag lämnade över en ganska tjock bok till dig och Centerpartiet för ett tag sedan, där vi pekar på ett antal saker som vi menar måste till för att klara av ett hållbart transportsystem som understödjer en ny regional utvecklingsplan. Där säger vi inte bara kollektivtrafik, vi säger inte bara trängselavgifter, utan vi säger också att vi självklart måste titta på nya bränslen och logistikplanering för att företagen ska komma fram med sina varor, för att de inte ska köra med 80 procent tomrum i lastbilarna i Stockholms innerstad.

Det är många saker som krävs för att vi ska klara av det framtida samhället. Då går det inte att lägga 28 miljarder – och det är utan ränteutgifterna; jag visste inte att Alliansen var för ett räntefritt samhälle, men i det här fallet pratar man konstigt nog inte om räntor på de lån som ska tas upp – som vi vill lägga på en hållbar utveckling för ett hållbart transportsystem, allt i en korg, som ni vill, i en tunnel under Ekerö.

Bifall till Miljöpartiets förslag!

O r d f ö r a n d e n: Nu har replik begärts av Gustav Andersson och Tage Gripenstam. Tage Gripenstam var apostroferad med namn, så därför låter jag på samma sätt som tidigare två från samma parti få replik, men det är ju inte så vi brukar jobba. Jag gjorde ett misstag förut. Gustav Andersson får nu en replik på Centerpartiets vägnar.

Gustav Andersson begär ordet i stället. Vilken bra idé! Mycket smidigt.

Anförande nr 184

T a g e G r i p e n s t a m (C): Raymond, jag fick den där skriften av er, och den är jättebra. Ni har många goda idéer, och det säger vi inte så mycket om. Problemet är att ni fortfarande inte har lösningen på huvudproblemet, och det är att klara hela transportarbetet i den här regionen inom i alla fall överskådlig tid. Därför behövs båda förbifarterna, för att klara det arbetet. Det är där ni har fel. Ni har ingen lösning.

Anförande nr 185

Landstingsrådet W i g g (MP): Tage! Mindre än 1 procent av det totala transportarbetet med bilar kommer, enligt Vägverkets beräkningar, att gå förbi Stockholm. Ska vi lägga 28 miljarder på att 1 procent går förbi Stockholm?

Du säger att vi inte har lösningarna. Men var får du pengarna ifrån till att bygga ut både kollektivtrafiken och Förbifart Stockholm?

Anförande nr 186

T a g e G r i p e n s t a m (C): De satsningar som nu är planerade är faktiskt finansierade. Jag förstår själva frågan, men inte resten.

Anförande nr 187

Landstingsrådet W i g g (MP): Det var ju synd att du missade i din sista replik. I det paket som ni har, har ni ju inte Mälarbanan, där har ni inte Spårväg Syd och där har ni inte en spårlösning mellan Karolinska och Odenplan – bland annat. Då menar jag att vi ändå har mer pengar, innan ens folkomröstningen om Förbifarten är avgjord. Och när den är avgjord och kommer att säga att vi kommer att kunna använda 28 miljarder till för att bygga kollektivtrafik, då har vi väldigt mycket utrymme för att bygga både spårbilsringar, kollektivtrafik på vattnet, automatbanor och så vidare.

Anförande nr 188

E r i k a U l l b e r g (S): Fru ordförande! Jag vill bara uppmana gruppledarna att fortsätta sin diskussion om replikskiften efter debatten och dagens sammanträde. Det blir lite märkligt att man eventuellt förlänger debatten genom att begära ordet i stället för att få den replik som man uppenbarligen känner att man vill ta. Man kan också ifrågasätta varför vi är 149 ledamöter här inne, om det är så att bara en person från varje parti ska få ta den repliken.

Nu åter till det som Kjell sade för en liten stund sedan om befolkningstillväxten. Vi talar gärna om befolkningstillväxt. Jag tror att det kommer människor till vår region från Hälsingland och betydligt längre bort, som vill leva och verka här. Prognosen är ju att regionen växer med ungefär ett Göteborg fram till 2030, och det är klart att vi måste bygga ut kollektivtrafiken för detta nytillkommande Göteborg. Det är just därför vi i det rödgröna laget tillskjuter 10 miljarder mer, för att kunna bygga Spårväg Syd, tunnelbana till Nya Karolinska, Mäljarbanan, etapp 2 av Roslagsbanan och dubbelspåret till Nynäshamn.

Vi talar gärna om befolkningstillväxt, och det är också därför vi satsar på kollektivtrafiken – inte bara i ord utan också i finansiering.

Ordföranden: Eftersom du tog upp frågan om repliker i ditt anförande vill jag säga att replik inte är någon absolut rätt för en ledamot att få, utan det avgörs helt och hållet av ordföranden. Vi har den överenskommelsen med gruppledarna, att när det gäller en allmän replik som ett parti kan känna anledning att ta är det en från varje parti som tar den. Är man apostroferad får man också replik, normalt.

Naturligtvis kan vi ta upp en ny diskussion, vi träffas ju med en viss regelbundenhet.

Anförande nr 189

Kjell Tresslow (M): Fru ordförande! Jag vill bara mycket kort säga att jag har ingenting emot befolkningstillväxt.

Anförande nr 190

Landstingsrådet Andersson (C): Fru ordförande! Jag vill först säga att skälet till att jag bad om ordet i stället för replik egentligen var att jag tyckte att det fanns skäl att kommentera några saker som Raymond sade, men det fanns också andra saker i debatten som jag nog ändå var lite sugen på att kommentera, så det passade ganska bra att begära ordet.

Men tack ändå, Erika. Jag tycker att det är viktigt att vi diskuterar replikfrågan framöver, för det har blivit lite udda replikvanor på senare tid, måste jag nog säga.

Jo, frågan om regionens utveckling. Hans Lindqvist talade ju tidigare om detta, och från Miljöpartiet har också det framförts. Jag har stor respekt för uppfattningen att det inte är självklart att vi ska härbärgera i Stockholmsregionen alla personer som vill bo här. Personligen tycker jag att vi ska anstränga oss för att så många som vill bo här ska få göra det. Men det är definitivt inte upp till oss att ha synpunkter på om människor vill flytta från andra ställen för att komma till Stockholmsregionen.

Min inställning – och här tror jag att jag generellt sett har Centerpartiet med mig – är att människor måste få välja var de vill bo, i Sverige och egentligen även internationellt i en förlängning.

Den stora skillnaden mot 60- och 70-talet, när Centerpartiet var starka kritiker till en väldigt snabb befolkningsökning i Stockholm och en väldigt snabb befolkningsminskning i stora delar av landet, är att på den tiden var det en aktiv politik, framdriven av Socialdemokraterna och LO med den solidariska lönepolitiken och strukturrationaliseringen, som faktiskt tvingade människor att flytta för att man tvingade fram nedläggningar av den småskaliga industrin i Norrland bland annat.

Här finns en stor skillnad. I dag är det min övertygelse att Stockholms befolkningstillväxt drivs av människors drömmar att bo i Stockholmsområdet. Den största delen av befolkningstillskottet kommer faktiskt från andra länder, och jag tycker det är väldigt viktigt att vi ställer oss välkomnande till den inflyttningen.

Jag tror definitivt att även om vi i dag inte fullt ut har realiserat miljöpotentialen i storstaden och storstadsregionen, så finns det stora möjligheter att få en ekologiskt effektiv och energieffektiv storstadsregion.

Så tillbaka till frågan som Raymond tog upp, om både och. Ja, det är uppenbart att vi har lyckats prestera det som ni aldrig lyckades prestera tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet: ett trafikpaket om 100 miljarder kronor, varav nästan 50 miljarder går till spårsatsningar. Det är det uppenbara svaret. Vi kan både och. Det ni talar om är fortfarande bara något på ett papper, men vi har fattat besluten.

En sak till. Miljöbilar, elbilar, kan i vissa lägen vara mer energieffektiva än viss kollektivtrafik i delar av landet. Det är värt att fundera på. Vägnätet kommer att behövas.

Anförande nr 191

Landstingsrådet W i g g (MP): Du säger, Gustav, att ni har lyckats med det indiska reptricket, både och. Samtidigt anklagar ni oss för att vi inte har finansieringen och för att vi bara vill göra det ena. Det indiska reptricket löser ni på det sättet, att dels har ni inte finansiering för spåren, det är helt klart. Spårväg Syd, Mälarbanan och kollektivtrafiken till Karolinska är inte löst. Dels är det ju så att ni finansierar Förbifarten med intäkter från trängselavgifterna, och den finansieringslösningen är så fiffigt konstruerad att det krävs en trafikökning varje år bara för att betala räntorna. Klarar man inte av det, kommer landstinget – om det nu blir så att landstinget skriver sig som garant för detta lån – att behöva ta av skattemedel för att finansiera Förbifarten. Det kan bli en Ebberöds bank, som tränger ut både sjukvård, kultur och andra viktiga kollektivtrafiksatsningar.

Anförande nr 192

Landstingsrådet A n d e r s s o n (C): Det är inte landstinget som står som garant i det fallet. Jag skulle nog vilja se de där siffrorna innan jag tar en debatt om dem. Jag tror inte att de är riktiga. De stämmer inte med min bild.

Jag tror att den stora skillnaden här, det som jag ville lyfta fram med replikskiftet, är det faktum att i Miljöpartiet – som ofta framställer sig som ett liberalt mittenparti numera – finns det starka strömningar om att Stockholmsregionen inte ska växa, och man har synpunkter om att det inte får ske på bekostnad av andra delar av landet.

Det är också så att man inte har en syn som bygger på att även vägnätet kommer att vara väldigt viktigt för att få en fungerande, ekologiskt hållbar trafikapparat. I vissa lägen är, som jag sade tidigare, biltrafik mer energieffektivt. Nu gäller det att få bort avgaserna.

Anförande nr 193

Landstingsrådet W i g g (MP): Det var inget svar på frågan. Du säger att du vill se underlaget. Jag kan bifoga underlaget och visa hur Förbifarten inte är finansierad. Men du har inte heller någon finansiering för den spårtrafik som är ett absolut minimum. Där är du fortfarande svaret skyldig.

Dessutom pratar ni om att lösa det i närtid. När är Förbifart Stockholm klar, tidigast? Flera har sagt att man måste ha lösningar i närtid, och det kräver faktiskt trängselavgift på Essingeleden i morgon dag. Annars knakar det ihop, precis som Christer tog upp förut. Här måste vi ha trängselavgifter snabbt, men Förbifarten är inte klar förrän tidigast 2020.

Så det återstår en hel del frågor att ta hand om.

Nu är min repliktid snart slut, och jag har väl bara en minut kvar på talartiden. Men svara gärna på: Var får ni pengarna ifrån, hur ska ni lösa Förbifartsekonomin och varför har ni ingen finansiering till spåren?

Anförande nr 194

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Vi har ett paket om 100 miljarder kronor fram till 2019, 2020. Det här är en satsning som är av den omfattningen att man faktiskt skulle kunna ifrågasätta om det går att göra särskilt mycket mer under den perioden när det gäller fasta infrastruktursatsningar.

Jag tror att vi kommer att, under de decennier som vi har framför oss, steg för steg bygga ut infrastrukturen. Vi kommer hela tiden att göra det lite snabbare än vad vi har beräknat, därför att det kommer utvecklingen att fordra av oss.

Den plan som vi har för de här 100 miljarderna är nog ungefär vad vi klarar av under den period som planen omfattar. Rufsens, som vi i dag ska fatta beslut om, pekar ut en del utvecklingslinjer längre fram.

Jag är väldigt stolt över att Alliansen har gjort det som de rödgröna aldrig lyckades med, nämligen att verkligen storsatsa på en utbyggnad av kollektivtrafiken.

Anförande nr 195

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Det här med ekonomi och bankaffärer är intressant. Jag förmodar att Miljöpartiet väl ska använda någon del av intäkterna från trängselskatten? Det är inte så att man då tänker låna upp några pengar för att investera i kollektivtrafiken? Och det är väl inte så att det är några räntekostnader på de lånen? Eller?

Det argumentet kanske inte var så gränslöst smart. Jag förmodar att ni inte tänker betala varje meter vartefter ni har fått in trängselskatten, utan ni kanske ska låna en del pengar och sedan använda dem för att finansiera – annars lär nog tidtabellen se något annorlunda ut.

”En liten lokalgata” var det någon som kallade Förbifarten. Om man inte förstår att de stora systemen i Stockholm vad det gäller spår och vägar betyder mycket för hela landet, ja då är man rätt långt från verkligheten. När Citybanan är klar och getingmidjan är borta, kommer tågtrafiken i Sundsvall, Karlstad, Göteborg och Malmö också att fungera bättre. Det gäller även distribution av varor och människor som ska utföras på vägar, fru ordförande. Därför behövs Förbifarten.

Sedan är det intressant att se hur de här Joe Labero-tricken ska betalas med Monopolpengar. Ni kan ju fortsätta hävda att ni har räknat på de riktiga kostnaderna, men Yvonne Blombäck kan gå till SL:s förvaltning och fråga vad den verkliga kostnaden är på era investeringar. Då säger de att ni bara betalar dem till 50 procent.

Det går alltid bra att sitta och fabulera på partikanslier, men det är bättre om man har med sig någon form av riktiga kalkyler i bakfickan. Som sagt, Monopolpengar till Joe Laberotricken blir det, Spårväg Syd kommer bara att bli klart till hälften och det finns inte så mycket att finansiera med. Det är väl trist det, fru ordförande?

Avslutningsvis skulle jag också vilja sälla mig till dem som riktat ett stort tack till vårt kontor, som har gjort ett väldigt bra arbete. Stort tack till alla de remissinstanser som har varit med och lagt synpunkter för att förädla planen så den har blivit så bra som den är! Vi får väl också rikta ett tack till nämnden, som har levererat den här produkten till landstingsstyrelsen och i dag till fullmäktige. Därmed, fru ordförande, yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till Rufs.

O r d f ö r a n d e n: Då ger jag, enligt de principer som jag kort redogjorde för, replik både till Yvonne Blombäck och till Raymond Wigg.

Anförande nr 196

Landstingsrådet **W i g g (MP)**: Jag ska försöka hålla en god debattnivå ända intill slutet.

Den länstrafikplan som ändå utgör en viktig grund i den regionala utvecklingsplanen ger en minskad kollektivtrafikandel 2020, om tio år. De fåtaliga investeringar som Christer har måttat med kommer att ge minskad kollektivtrafikandel och ökade koldioxidutsläpp.

Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet de här 100 miljarderna, plus 10 miljarder som en Stockholmsvänlig rödgrön regering kommer att ge oss för att investera i kollektivtrafiken. Vi har dessutom 28 miljarder till – och då räknar jag inte in räntorna – som vi kan investera i god kollektivtrafik.

Men det kräver mycket planering och styrning, och det kräver också, Christer, att vi är ärliga om det här med trängselavgifter. Du tänker inte införa trängselavgifter på Essingeleden?

Anförande nr 197

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är ju rörande att höra om den Stockholmsvänliga rödgröna politiken! Jag tycker ni ska läsa dagstidningarna. Den brandskattning som era förslag totalt sett innebär av enskilda individer i den här regionen är ju fullständigt fantastisk. Läs Dagens Nyheter i dag, så kanske ni kan komma till sans kring vad det betyder för den här regionen om er politik får genomslag!

Anförande nr 198

Landstingsrådet **W i g g (MP)**: Vi får 10 miljarder till för inventeringar i kollektivtrafik från dag ett när vi har vunnit valet.

Svara mig på frågan nu, Christer: Tänker Moderaterna införa trängselavgifter på Essingeleden? Eller tänker ni mörka den frågan till efter valet?

Anförande nr 199

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är ju intressant att det uppenbarligen finns en företrädare för Miljöpartiet som inte hänger med i debatten.

Det finns en uppgörelse, i det stora 100-miljarderspaketet, om när detta ska ske. Det kommer att införas när Förbifarten är färdigbyggd. Men det kanske du inte har tillgodogjort dig?

Anförande nr 200

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Tack, ordförande! Ja, det är intressant med ekonomin och hur man brottas med den, Christer Wennerholm. Precis som Raymond Wigg säger är det så att vi får 10 miljarder mer, i första vändan, att lägga på kollektivtrafik. Sedan kommer verklighetens folk att få vara med och bestämma, om vi ska satsa ytterligare 28 miljarder på kollektivtrafik eller om vi ska lägga de pengarna på Förbifart Stockholm.

Det är väl egentligen det som är klon i det hela, precis detta att vet att ert paket leder till minskad kollektivtrafikandel. Det skapar alltså inte en lösning.

Dessutom är det så, precis som Christer Wennerholm också säger, att trängselavgifterna på Essingeleden inte kommer förrän om tio år. Hur ska ni lösa Stockholms problem fram till dess? Det kommer ju att vara ännu värre kaos.

Anförande nr 201

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är intressant att en oppositionsföreträdare inte har läst sina egna förslag på riksnivån! Du får inga pengar. Du *lånar* pengarna. Och vet du vad man tar upp på lån? En ränta! Kan du garantera hur den utvecklingen ser ut i dag? Inte ett skvatt!

Däremot kan jag tala om för dig att ni har underskattat kostnaderna för era investeringar med 50 procent, så redan där är hälften borta.

Det är så att ni har byggt ett luftslott, och ni ska betala luftslottet med Monopolpengar. Jag gratulerar er till att gå till val på en sådan politik!

Anförande nr 202

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Tack för den gratulationen, Christer Wennerholm. Jag går gärna till val på den politik som vi för, för jag känner mig trygg i den.

Staten lånar upp pengar otroligt mycket billigare än vad andra låneaktörer kan göra. Kollektivtrafikinvesteringar i form av spår står sig länge. Därmed är det också försvarbart att ta lån för sådana investeringar. Det står jag för till fullo.

Ert paket däremot innebär faktiskt att ni brandskattar bilisterna. Det måste du vara tydlig och säga, Christer Wennerholm. Bompengar precis överallt, plus trängselavgiftspengar som ska bekosta Förbifart Stockholm – och det bygger på att det blir ännu fler som tar bilen i ert samhälle. Vad kommer det att kosta? Det är precis som Björn Sigurdsson sade, ska ni klara klimatmålen, ska ni klara era fina mål så behöver det kosta typ 250 kronor per dag till – och dessutom kommer förmodligen oljepriset att stiga ändå, utan att vi gör någonting här.

Snacka inte om att vi brandskattar folk.

Anförande nr 203

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Nu var det till att vara påläst igen. Vad innehåller ert ekonomiska paket på riksplanet? Gå ut och berätta det för väljarna i Stockholm! Vad innebär det för en enskild familj, för en enskild bilist i den här regionen?

Yvonne Blombäck, du får väl ändå ge dig nu! Det är ju du som brandskattar bilisterna, inte jag. Jag ser till att pengarna går till investeringar i Stockholm. Du ser till att pengarna som vanligt tas härifrån och skickas någon annanstans.

Anförande nr 204

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Jag har en minut kvar.

Vi kommer att få diskutera de här frågorna i valrörelsen, Christer Wennerholm, men det är så att Miljöpartiet tar pengar på ena sidan och ger pengar på den andra sidan. Det är väldigt tydligt i den ekonomiska uppgörelse som finns.

Vi kommer säkert tillbaka till exakt vad bilisterna tjänar å ena sidan och vad de förlorar å den andra sidan, med både din politik och min politik. Jag känner mig väldigt trygg i det, Christer Wennerholm. Väldigt trygg.

§ 103 Frågestund

Fråga 1

Anförande nr 205

Johan Sjölander (S): Herr ordförande, fullmäktige! Jag har en liten fråga till trafiklandstingsrådet Christer Wennerholm. Spårväg City, som just nu byggs, är lite speciell så till vida att objektet byggs utan att vi är på det klara med vare sig förutsättningarna för eller kostnaderna för den nödvändiga fortsättningen uppför Hamngatan vidare till Sergels torg i ett första led. Vad som däremot är klart är relationen mot staden, vem som tar kostnaden för de tidigareläggningar och förstärkningsarbeten och liknande som kommer att behövas för att göra den här spårvägsdragningen möjlig.

Med anledning av detta vill jag ställa följande fråga till landstingsrådet: Anser du att det är rimligt att SL står för notan för de omfattande förstärkningsarbeten som behövs när Spårväg City ska dras vidare från Hamngatan?

Anförande nr 206

Landstingsrådet Wennerholm (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Mitt svar på den frågan är att jag från början vill ge fullmäktige den kunskapen, om ni inte redan har den, att en spårvagn har mindre tryck mot vägbanan än en buss eftersom rälsen fördelar vikten över större yta. Det är väl en kunskap som många skulle behöva ha med sig när man diskuterar bärigheten på konstruktioner som Sergels torg och brospann.

Varken frågeställaren eller jag vet i dag om det kommer att krävas några omfattande förstärkningsarbeten. Därmed finns det ingen möjlighet att svara på frågan. Det troligaste är dock, utgående från just att trycket från spårvagnen är lägre än från en buss, att det inte borde behövas förstärkningsarbeten, för då skulle vi på många ställen där vi kör bussar i dag, och kör våra längre bussar, så kallade boggibussar, ha betydande problem vilket vi inte har.

Anförande nr 207

Johan Sjölander (S): Christer Wennerholm har helt rätt. Vi vet ju inte. Spårvägen byggs i dag och vi vet inte vilka kostnader som är förknippade med förlängningen uppför Hamngatan och Sergels torg. Därför tittar vi på detta nu och har räknat på det. Det finns också avtal och skrivningar som klart och tydligt slår fast att de tidigareläggningar som behövs, de merkostnader som behövs belastar landstinget. Dem ska SL betala med sin investeringsbudget under posten Anna kollektivtrafik.

Christer Wennerholm, du satt ju med i Stockholmsförhandlingen. Du såg ju hur kommuner, lokala företrädare, stod i kö för att få förskottera och satsa på angelägna infrastruktursatsningar i deras kommuner och områden. Här är det precis tvärtom. Här är det du som får lov att förskottera och investera för att få detta till stånd. Säger inte det någonting?

Det är också så att de kostnader det gäller handlar om tidigareläggningar av saker som ändå måste göras i staden. Det är alltså din tidsplan, dessutom, som medför merkostnader som hamnar på SL:s budget, som drar undan utrymme för andra nödvändiga infrastruktursatsningar. Är det verkligen rimligt?

Anförande nr 208

Landstingsrådet Wennerholm (M): Nu pratar ju frågeställaren mot bättre vetande. Det är hela tiden på det sättet att vi förskotterar pengar, det gör vi till exempel till staten i form av Banverket. Vi har gjort det vid ett flertal tillfällen. Det är därför som vi i dag har fått till stånd dubbelspårutbyggnaden på Nynäsbanan. Det är därför det till exempel kommer att börja byggas dubbelspår mellan Södertälje hamn och centrala Södertälje. Det är ett vanligt

och ofta återkommande beslut som vi fattar, till exempel också vid ett vägbygge i de västra delarna av staden där vi också gör på detta sätt för att sedan inte, i ett senare skede när vägen väl är byggd, tvingas gräva upp den och dra fram spårvägens förlängning från Alvik norrut. Det tror jag att alla tycker är en bra åtgärd.

Sedan kan man konstatera att med det sätt som ledamoten av SL:s styrelse drar detta till sin spets så skulle vi väl inte göra någonting vid sidan om, det som vi inte har fördelat genom statsbidrag, men sådan ser inte verkligheten ut.

Anförande nr 209

Johan Sjölander (S): Så här står det i den avsiktsförklaringen, samverkansavtalet: SL är medvetet om att tätskikten under Hamngatan, Sergels torg och Klarabergsgatan måste renoveras innan spårvägen kan dras fram på dessa gator. SL ska på egen bekostnad ansvara för projektering och erforderlig ombyggnad av berörda gator och annan mark och SL är införstått med att spårvägsprojektet enligt gällande tidsplan innebär att en renovering av tätskikten under Hamngatan, Sergels torg och Klarabergsgatan tidigareläggs. SL ska stå för samtliga merkostnader som tidigareläggningen av dessa arbeten medför för staden.

Det handlar inte om behovet av spårvägar i Stockholms innerstad, det handlar inte ens om projektet som sådant. Det handlar om slöseri med skattepengar på grund av en forcerad tidsplan och på grund av obefintligt förankringsarbete där förankring för Christer Wennerholms spårvägsbygge är något som tvingats fram i efterhand i stället för att jobba tillsammans med kommuner i enlighet med de tidsplaner som redan finns. Det är den frågan som det handlar om, Christer Wennerholm. Försök inte hävda att detta är en icke-fråga, för det är en fråga och det vet både du och jag.

Anförande nr 210

Landstingsrådet Wennerholm (M): Herr ordförande! Det är ju mycket intressant att se att förstärkningsarbeten nu helt plötsligt har blivit tätningsskikt.

Jag tycker att frågeställaren ska återgå till den ursprungliga frågan eller ställa en ny fråga vid nästa tillfälle. Du talar om två helt olika saker.

Fråga 2

Anförande nr 211

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Jag tror att många partier nu har varit ute och träffat patientorganisationer, intresseorganisationer och handikapporganisationer. När vi i det rödgröna gänget träffade DHR:s företrädare så berättade många kvinnor där att de inte hade genomgått någon gynekologisk undersökning på flera år för de kommer inte upp i den gynekologiska stolen på grund av att det saknas liftar.

Därför skulle jag vilja fråga ansvarigt landstingsrådet om kvinnor över 23 år – fram till dess kan man vända sig till Skärholmens ungdomsmottagning som har lift – genomföra gynekologisk undersökning i Stockholms läns landsting om de är rullstolsanvändare?

Anförande nr 212

Landstingsrådet Nyman (KD): Svaret är ja, det kan man men inte överallt. Det återstår en hel del att göra. Det har varit brister under alldeles för lång tid, naturligtvis.

Problemet är ju inte nytt, som det påtalas i Håkans fråga. Vid möten som jag har haft med organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning har det också tagits upp att detta är en jättebrist på alldeles för många håll. Det saknas liftar och andra möjligheter för att kunna genomföra såväl gynundersökningar som en hel del annat inom hälso- och sjukvården, vilket naturligtvis inte är bra.

Vid ett fullmäktigemöte för någon tid sedan antog vi det nya handikappolitiska programmet, som det heter. Det gäller inte bara trösklar, utan många tillgänglighetsfrågor belyses på ett alldeles utomordentligt sätt.

Nu ska ju det här omsättas i praktiken, vi går från ord till handling. Det är så att från och med hösten måste arbetet intensifieras hos alla vårdgivare, oavsett karaktär, vare sig det är primärvård, sjukhusvård eller något annat. Man måste åstadkomma ökad tillgänglighet så att alla oavsett funktionsnedsättning ska kunna komma till och få den vård och de undersökningar som behövs.

Det är också angeläget att vi uppmärksammar det här på det sättet att man lättillgängligt, via Vårdguiden till exempel, kan få veta var det finns fungerande liftanordningar och annat för att kunna genomföra såväl gynundersökningar som annat som patienter i eller utanför rullstol behöver.

Anförande nr 213

Håkan Jörnehed (V): Tack, Stig! Du säger att man kan få en gynundersökning genomförd. Min upplevelse vid det här mötet var att de här kvinnorna verkligen hade sökt efter en gynekologisk mottagning som de skulle kunna komma till och där det finns en lift. De berättade exempelvis om hur en åttioårig mamma fick hjälpa till och släpa över dottern till den gynekologiska stolen. Hon menar dels att mamman börjar bli gammal, dels att det är integritetskränkande.

Jag tar upp den här frågan om gynekologisk undersökning just för att jag tror att det ibland kan vara en lite jobbig undersökning, då man kan känna sig lite utlämnad. Man kan vara rädd för vilket besked man kan få eller cancerprov.

Du sade nu att det går att få en sådan här undersökning genomförd på några ställen. Kan du berätta för oss var, så att kan jag vidarebefordra detta till DHR och dessa kvinnor var det ändå fungerar. Sedan ska vi bli mycket bättre med det som du också nämnde.

Anförande nr 214

Landstingsrådet Nymann (KD): Svaret fick vi från några personer med funktionsnedsättning som var i behov av att använda rullstol för att ta sig fram, vid det tillfälle då jag träffade DHR. Om det skedde i det offentliga samtalet eller eljest kommer jag inte ihåg nu.

Danderyds sjukhus och Karolinska Universitetssjukhuset har de här möjligheterna. Det är ju för lite, det är vi överens om, och vi ska väl inte behöva käbbla politiskt om varför ni inte gjorde något när ni satt i majoritet, för det hör inte hit.

Situationen är den den är, och den måste bli bättre. Det fina, Håkan, är ju att det går att fixa.

Anförande nr 215

Håkan Jörnehed (V): Ja, och du vet också, Stig, att när du och jag, som båda sitter i landstingsstyrelsens samverkansråd med handikapporganisationer, att jag frågade just när vi fick den här genomgången om det ligger på Locum eller på vårdgivaren att åstadkomma de förutsättningar som krävs.

Jag känner inte heller att ni i majoriteten har drivit på vårdgivarna att över huvud taget förbättra tillgängligheten. Faktum är ju att det är mer otillgänglig vård 2010 än då ni började er mandatperiod. Så ser det ut. Därför tycker jag att ni ska lägga på ett extra kol just när det gäller liftar till gynekologisk undersökning.

Precis som du säger, Stig, går det att genomföra undersökningarna på sjukhus. Men varför ska man som rullstolsanvändare inte kunna använda de gynekologiska mottagningar som finns på stan? Varför ska man behöva gå till ett sjukhus, vilket du sade i ditt svar?

Anförande nr 216

Landstingsrådet N y m a n (KD): Svaret är enkelt: därför att det inte finns någon annanstans. Behovet måste tillgodoses där nu, men det här måste alltså bli bättre.

Jag tror att du är medveten om, Håkan, att det inte har fattats något politiskt beslut om att ta bort några liftar. Mig veterligen har produktionsutskottet till exempel inte fattat något sådant beslut, och de hanterar ju våra egna enheter.

Det här är ju en sak som är uppmärksammas i och med detta, och vi får naturligtvis som du säger, lägga på ett kol för att få till stånd detta. Det här är ju en allmän tillgänglighetsfråga. Det handlar om många fler än personer med funktionsnedsättning som kräver rullstol för att ta sig fram. Problemet är likartat för rätt många andra också.

Det är bara att se till att det åtagande som vi har enligt det handikappolitiska programmet som antogs för någon månad sedan verkställs. Därmed, herr ordförande, har frågan fått ett fullödigt svar.

Fråga 3

Anförande nr 217

Erika Ullberg (S): Herr ordförande! Tunnelbanan till Nya Karolinska Solna är väl att jämföra med ett kinderägg. Det är tre önskningar i en – det blir fler resenärer, mindre framkomlighetsproblem och kortare restid. Dessutom kostar det här kinderägget mycket mindre än en spårväg. Därför är min fråga till dig denna: Är det den borgerliga majoritetens uppfattning att spårväg är den bästa lösningen för att trafikförsörja Nya Karolinska och Norra stationsområdet?

Anförande nr 218

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag ska ju inte börja med en motfråga även om jag skulle kunna göra det. Jag ska försöka svara med utgångspunkt från den fråga som jag såg i den skriftliga frågan.

Huvudinriktningen är att Nya Karolinska och Norra stationsområdet ska trafikeras och försörjas med spårvagn och kompletteras med bussar. Därför utreder SL nu en spårvägsstrategi för Stockholm. När utredningen är klar och Stockholms och Solna städer och landstingets planer för området är klara kommer vi att ta ställning till den exakta trafikförsörjningen.

I sammanhanget finns det dock anledning att upplysa fullmäktige om att förberedelsearbeten genomförs vid Odenplan för att i framtiden möjliggöra utbyggnad av en tunnelbana när vi ändå gör stationssystemen.

Sedan kan man väl då fråga frågeställaren vad det nu är vi ska åstadkomma. Är det en avgrening av det befintliga tunnelbanesystemet eller är det en skyttel, så att vi kan fortsätta debatten om på vilken kostnadsnivå det i så fall ligger.

Anförande nr 219

Erika Ullberg (S): Tack för det, Christer! Vad bra att ni i alla fall inte har stängt dörren helt för en tunnelbanelösning eftersom det är den bästa lösningen.

Din partivän Lars-Erik Salminen, som är kommunstyrelsens ordförande i Solna, säger på deras hemsida att en tunnelbanelinje till Karolinska verkligen är rätt medicin för det här området. En utbyggd tunnelbana till Karolinska skulle bli jackpot för solnaborna. Han har också skrivit ett debattinlägg tillsammans med sina borgerliga kamrater från KD och Folkpartiet om att ni har arbetat länge i den borgerliga majoriteten för att tunnelbanan ska förlängas till Nya Karolinska Sjukhuset. Jag kan fortsätta med att berätta att det är många i båda blocken som anser att det bör vara en tunnelbanelösning till Nya Karolinska Solna. Det visar också alla utredningar som redan har genomförts.

Det är lite lustigt att påstå att man vill utreda först. Men jag har ju tittat på utredningar som genomförts. Det blir tydligt när man använder liknelsen med kinderägget vad som är det bästa, i alla fall för skattebetalarna. Du borde kanske lyssna till Salminen.

Min fråga är: Varför delar du inte hans uppfattning?

Anförande nr 220

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Jag kan förstå att man kan ha önskemål om en tunnelbana till Nya Karolinska som lösning. Men eftersom du inte vill svara på min fråga om vad du vill åstadkomma kan jag säga att det inte är ett kinderägg, det är ett gökägg som läggs i boet! Om det är en avgrening du menar så kommer nämligen möjligheten för 160 000 resenärer att resa på en annan del av den gröna linjen att försvinna.

Menar du inte en avgrening av den befintliga banan då ska du i stället berätta för mig var du tar de extra kostnaderna för ny depå, för nya vagnar och för hela det system som en skyttel innebär. Då handlar det inte om de kostnader som ni redovisar, då handlar det om ett helt nytt system. Så något kinderägg är det inte. Det är ett gökägg om man ska se till hela...

(Ordföranden: Christer, svara på frågorna i stället för att ställa nya frågor!)

Eftersom båda de två socialdemokratiska frågeställarna glider i sina frågeställningar kan det vara intressant att ändå veta vad man debatterar.

Anförande nr 221

Erika Ullberg (S): Det är också viktigt för väljarna att den 19 september veta om det är Salminens ord som gäller eller om det är ditt ord som gäller. Kan ni tänka er en tunnelbana? Är det till och med det som ni arbetar för eller är det en spårväg som du gärna framhåller.

Vi har sagt att vi vill ha ett tunnelbanealternativ, och vi i det rödgröna alternativet har finansiering för att bygga en sådan till Nya Karolinska Solna. Om det sedan kommer att handla om en tunnelbana som är ett skyttelalternativ eller ett vändspår eller en avgrening återstår att se. Det är en detalj som jag kan vara öppen med att jag inte har svaret på i dag.

Vi är tydliga med att det ska bli en tunnelbanelösning till Nya Karolinska Solna och vi har finansiering för det.

Vill man som väljare ha det så måste man rösta på oss, för inom den borgerliga alliansen kan man se en djup splittring i den här frågan. Jag väljer kinderägget, det verkar smart.

(Ordföranden: Det gäller frågan och inte någon partireklam.)
Jag uppskattar att du ser till att vi håller oss till dagordningen, men frågan är ju...

(Ordföranden: Nu är din talartid slut.)

Nu tog du 5 sekunder av mig, så jag tar tillbaka dem.

Alltså: Är ni överens om att spårväg är den bästa lösningen? Jag uppfattade att svaret på den frågan är nej. Vill du förtydliga det nej?

Anförande nr 222

Landstingsrådet *Wennerholm* (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det intressanta är att den som sitter vid ordförandeklubban i SL:s styrelse måste ta ett helhetsansvar. Är man i opposition så kan man slå röda dunster i ögonen på väljarna hur mycket som helst.

Det vi får avväga är om man vill göra en avgrening av det befintliga systemet och då blir det billigare, men då försvinner varje dygn 160 000 resandemöjligheter längre västerut än Odenplan. Om man vill ha ett annat system som inte får den negativa konsekvensen, då är kostnaderna helt andra än dem som har redovisats av det rödgröna alternativet. I väntan på att vi har den totala bilden har vi sett till att det finns förberedelser gjorda för att möjliggöra en tunnelbaneutbyggnad i framtiden.

Mitt svar är att det just nu är mest troligt att det blir spårvagn.

Fråga 4

Anförande nr 223

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande, fullmäktige! I regelboken för husläkarverksamheten anges att en årlig läkemedelsgenomgång ska genomföras för samtliga patienter som är inskrivna i hemsjukvården. I länet var det under år 2009 cirka 17 400 patienter inskrivna i den basala hemsjukvården, men bara 1 230 av dem fick läkemedelsgenomgångar utförda som registrerades och fakturerades. Jag vill fråga *Pia Lidwall* om hon är nöjd med att endast 13 procent av samtliga patienter fick en läkemedelsgenomgång.

Anförande nr 224

Pia Lidwall (KD): Herr ordförande och *Juan Carlos*! Självklart är jag inte nöjd! Men det går åt rätt håll. Det här är en helt ny arbetsmetod.

Förra mandatperioden ingick inte alls i vare sig krav eller beskrivningar att man skulle göra det här. Det stod i några texter men det hade inte bestämts någon ersättning för det.

Det som hände med det nya vårdvalet är naturligtvis ett tankeskifte. Man måste göra lite annorlunda än tidigare. Det tar ju tid, nya arbetsmetoder tar tid att etablera.

Det vi också ville med det nya vårdvalet var att betona den basala hemsjukvården, för den är viktig. Det är viktigt för människor som är gamla att de ska kunna bo kvar i sina hem länge. Det har vi alla varit överens om, och för att de ska kunna göra det behöver de få den basala hemsjukvården. De gör ju rätt, de följer precis det uttryck som *Gunnar Sträng* en gång myntade – kvarboprincipen.

Till det skulle då läggas läkemedelsgenomgångarna, och vi bestämde en ersättning i pengar för att man skulle göra det. Det är nämligen viktigt för människor att få en korrekt lista över de läkemedel som de får.

Nej, jag är inte nöjd, men jag menar ändå att vi är på väldigt god väg. Det som kommer att hända nu är att vi har utvidgat hela det här med läkemedelsgenomgångar för det är en viktig princip som ska gälla för alla, till och med för dem som är 65+ och har många läkemedel.

Vi har också bestämt oss för att förvaltningen ska ta upp de här diskussionerna med alla vårdgivare där man ser att man i dag uppvisar brister, där man inte har de här läkemedelsgenomgångarna. Vi har skruvat åt kraven när vi har sett att det inte har fungerat fullt ut.

Anförande nr 225

Juan Carlos Cebrian (S): Tack, Pia! På rätt väg, säger du. 17 procent är ju bättre än 0 procent, men det återstår 83 procent att genomföra. Åter en gång: det står i regelboken att vårdcentralen ska erbjuda och utföra läkemedelsgenomgångar för de äldre som är listade i den basala hemsjukvården.

17 procent. Du säger själv att det här är väldigt viktigt. Hur tolkar ni då det, för det är det som är viktigast? Enligt regelboken är vårdcentralerna ålagda att genomföra dem. 17 procent genomför dem, 83 procent gör dem inte. Varför det, Pia?

Anförande nr 226

Pia Lidwall (KD): Det finns säkert väldigt många orsaker till att man inte lever upp till det som står i regelboken. Åter en gång säger jag att detta är en helt ny arbetsmetod, och det handlar om att få med sig läkarna på tanken att det här är något som är viktigt att göra.

Det vi har förstått under resans gång är att man har väldigt många olika definitioner på vad läkemedelsgenomgångar är. En del läkare tycker att de har det varje gång de träffar en patient, medan andra tycker att det är ett strukturerat samtal.

Det vi har sagt i regelboken är att det ska vara ett strukturerat samtal och det ska journalföras. Då får man också ersättningen.

Det handlar också om att en väldigt stor andel av tiden förra året gick åt till vaccineringsen, och alla vårdcentraler var inte med i vårdvalet från början. Det är ju några olika skäl till att vi inte har så gott resultat hittills. Jag har sagt tidigare att jag inte är nöjd men att vi har stramat upp detta och att genomgångarna ska genomföras.

Anförande nr 227

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande! Det är en lite märklig förklaring att husläkarmottagningarna skulle göra gratisjobb. De skulle genomföra läkemedelstillgångar men inte ta betalt av landstinget för dem. Det är 500 kronor som landstinget betalar för varje genomförd läkemedelsgenomgång, när vi framför allt i dagarna har sett att många vårdcentraler skickar fakturor till landstinget för jobb som de inte har utfört.

Min uppfattning, Pia, är tyvärr att vårdgivarna i primärvården inte följer de krav som vi från landstinget ställer på dem. Det är oacceptabelt när vi har en bibel i form av regelboken som säger att vårdcentralerna ska erbjuda samtliga äldre i länet som är listade i hemsjukvården läkemedelsgenomgångar men att endast 17 procent har fått en sådan. Jag tycker att det är oacceptabelt.

Anförande nr 228

Pia Lidwall (KD): Det är ju så att det krävs en viss förståelse för att det tar tid innan man kan förvänta sig att det här ska fungera.

Det som förvaltningen har gjort och som man ska göra nu när man ska göra sina uppföljningar är att ställa alla de här frågorna till de vårdcentraler som man märker inte gör det som regelboken säger. Man kommer också, när man studerar registreringarna, att vända sig till dem igen. På flera olika sätt kommer man alltså att ta upp det här när man följer upp det som sker.

Du är ju i opposition så du undrar kanske vad som händer sedan. Naturligtvis är det så att om man uppvisar väldigt flagranta fel så kommer det naturligtvis att vägas in diskussionerna om landstinget ska säga upp avtal och ackrediteringar med vårdcentralerna. Detta kommer att finnas med i de diskussionerna.

Vi har bestämt politiskt att vi ska ha läkemedelsgenomgångar. Vi är helt övertygade om att detta är rätt sätt att jobba på. Det gör vi eftersom vi dessutom har vidgat begreppet.

§ 104 Finansiering och anskaffning av miljöbussar

Anförande nr 229

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter! Jag yrkar, med hänvisning till det särskilda uttalande som vi och Miljöpartiet lade i landstingsstyrelsen, bifall till förslaget!

Jag har ett par funderingar rörande texten. Om man tittar på SL:s skrivning om finansiering och anskaffning av miljöbussar så ser man att det i sista stycket i brödtexten står att bussar hyrs ut på marknadsmässiga villkor till operatörerna via operationell leasing med mera. Det jag i det sammanhanget funderar på är hur man kommer att se till att underhållet och skötseln av de här bussarna faktiskt fungerar. Om man tittar på hur det har varit i pendeltågstrafiken, där man har ett liknande system, så ser man att det uppenbarligen inte har fungerat tillfredsställande under åren, och det fungerar ännu inte tillfredsställande.

Jag kan också allvarligt ifrågasätta hur väl det fungerar inom stora delar av busstrafiken, för jag sätter mig ibland på bussar där det är omöjligt att föra ett samtal eftersom det finns alldeles för mycket lösa delar som skramlar lite varstans.

Jag har en del funderingar rörande hur entreprenörerna faktiskt sköter det som de är ålagda, och jag skulle faktiskt vilja veta om det finns några tankar rörande hur man ska bygga upp ett kontrollsystem för att kontrollera att det som entreprenörerna har åtagit sig faktiskt fungerar.

Den andra funderingen som jag har gäller terminologin. Man säger att man ska köpa in miljöbussar. Därmed kan man få intrycket att det är väldigt miljövänliga bussar. Så är det ju faktiskt inte riktigt. De är mindre skadliga för miljön än vad bensindrivna eller dieseldrivna bussar är, men etanolbussar ligger väl i gränslandet för vad som kan kallas miljövänlighet med utgångspunkt från den kunskap som man faktiskt har i dag. Dels blandas det in bensin i etanolen för att det ska fungera ordentligt, vilket alltså innebär att det genererar fossila utsläpp om än i något mindre omfattning, dels måste man också ha torrt på fötterna innan man säger att det är miljöbussar att de faktiskt körs på certifierad etanol, alltså att man har kontrollerat att den tillverkas på ett miljövänligt, hållbart och rättvist sätt.

Det finns tyvärr alldeles för mycket etanol från producenter som hanterar framtagandet av drivmedlet på ett allt annat än etiskt och miljömässigt korrekt sätt.

Sedan kan man väl i den här diskussionen också fundera på om det inte vore en idé att börja titta lite närmare på någon form av eldrift för bussarna, åtminstone för dem som går i stadstrafik. Alldeles oavsett hur miljövänligt bränsle man har i bussar med förbränningsmotorer så kommer man aldrig ifrån det faktum att de egentligen bara har 40 procents verkningsgrad och att 60 procent av energin försvinner rätt ut i luften som värme.

Jag yrkar, som sagt, med hänvisning till det särskilda yttrandet som Miljöpartiet och Vänsterpartiet har lämnat gemensamt bifall till förslaget!

Anförande nr 230

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag delar uppfattningen att vi måste bli allt bättre på att följa upp och kontrollera de avtal som vi ingår med olika former av entreprenörer både från SL:s sida och från landstingets sida i övrigt.

Just därför har SL:s styrelse i stor enighet gett den nye VD:n i uppdrag att genomföra översyn i SL, som innebär att vi ska se till att få en egen byråkratisk överbyggnad som är mer lämpad för att följa upp de avtal som vi har ingått och se till att vi får den leverans som vi har avtalat om. Jag lovar fullmäktige att den organisationen ska kunna vara på plats till den 1 januari 2011 oavsett vilken politisk majoritet som finns i den här salen.

§ 108 Interpellation 2010:18 av Raymond Wigg (MP) om en oberoende uppföljning av kostförsörjningen

Anförande nr 231

Landstingsrådet W i g g (MP): Fru ordförande! Jag får börja med att tacka dig, Maria, för svaret på mina frågor. Det här handlar om en fråga som vi har pratat väldigt länge om, det handlar om mat och sjukhusmaten framför allt. Det här handlar också om den rapport som har kommit. Jag ställde dessa frågor: Är du nöjd med rapportens kvalitet? Kommer den fortsatta uppföljningen att göras av en oberoende instans? När kommer miljö- och hälsokonsekvensbedömningar att redovisas?

Nu har vi fått reda på att enkäten har gjorts av en oberoende instans, Mistat AB, men det stod inte i rapporten så det var svårt att se det. Det tackar vi för i alla fall.

Det är vidare ett väldigt stort bortfall i den här rapporten, och den frågan kan man diskutera. Det är lite mer än hälften av dem som har haft möjlighet att besvara enkäten som har gjort det. Det är klart att det är människor som ligger på sjukhus och som inte alltid har möjlighet att delta, men i framtiden kanske man kan försöka få fler att vara med och delta.

Och kanske det här med bortfallsanalys är lite *overkill*. Vi tycker att det nog är bättre att lägga resurserna och krafterna på att först och främst förbättra maten och sedan lägga ned jobb på en enkät som gör att lite fler svarar.

Så är frågan hur många som tycker att maten är bra. Det har nämnts att det är 67 procent och att två tredjedelar av dem som har svarat har sagt att maten är bra, men det stämmer inte heller riktigt. Det som stämmer är att de som har svarat att maten smakar bra är 27 procent, inte 67 procent. Ni kanske skulle redovisa varför ni har slagit ihop två svarsgrupper, dem som tycker att maten är så där och några som tycker att maten är bra. Det är bättre att redovisa siffrorna var för sig. Då ser man att 27 procent är vad vi har att jobba utifrån.

Sedan har vi det här med matsvinnet. En stor del av klimatfrågan har handlat om att vi ska äta upp den mat som vi faktiskt producerar. Då sägs det att man inte har mätt svinnet. Det tycker vi är en brist. Det man har mätt är att antalet portioner som har beställts har minskat med 250 000 – det är inte samma sak som att se hur mycket av maten som äts upp, och vi tycker att det är en väldigt relevant fråga att veta hur mycket av den mat som beställs, körs till sjukhusen och värms upp i mikrovågsugnarna och slängs. Vi vill i fortsättningen veta hur mycket av maten som går i soptunnan och hur mycket av den som äts upp av patienterna – inte bara hur många portioner som har beställts.

Sedan kommer vi in på tillagningsmetoderna och så vidare. Det får jag återkomma till, men jag kan ändå säga att uppgiften som du har gett mig, Maria, att man bara får hetta upp maten till 72 grader för annars kan det hända saker i plasterna som vi inte vet vad de innehåller, är en sak som jag skulle vilja ha lite mer kunskap om.

Anförande nr 232

Landstingsrådet Wallhager (FP): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är intressant med interpellationsdebatter. När man har svarat på de frågor som har ställts så får man genast många andra frågor. Så kan det vara. Det kanske blir så för att jag svarade, ur Raymond Wiggs synvinkel, bra på de första frågor som han ställde.

Det verkar som om vi är helt eniga om att den utvärdering som har gjorts och som ligger till grund för den rapport som utarbetats är gjord av en oberoende instans. Därmed upplever jag att vi är eniga och att jag har egentligen svarat på fråga 2, för det är klart att om vi har påbörjat utvärderingar av oberoende instanser så är det självklart att vi ska fortsätta med det.

Fråga nummer 1 handlar om huruvida jag är nöjd med rapportens kvalitet, och svaret på den frågan är ja. Det är nämligen så att rapportens kvalitet beskriver den utvärdering som vi via avtalet har lagt fast att man ska titta på. Sedan kan det mycket väl vara så, precis som Raymond Wigg i sin interpellation visar, frågeställningar som man kan eller inte kan ta med beroende på vad man väljer. Det viktiga i det här läget är ju ändå att vi har tagit fram en rapport som visar de konkreta åtgärderna, vad vi har uppnått, något som också vi ställer krav på i själva avtalet.

Frågan om svinnet är intressant. Man kan diskutera om svinn är ett korrekt ord i sammanhanget eller inte.

Vi införde den här typen av ny mathållning, om vi kan alla den det, med tre olika möjligheter för patienterna att få mat, dels den som tillagas i de här speciella ugnarna där man bara har behov av att gå upp till 72 grader för att maten ska bli klar, dels kantiner för de patienter som behöver det, dels mikrougnar.

Vad som är fastslaget är ju att det är ett stort antal färre portioner som beställs. Man kan undra hur det kommer sig. Det kanske är så att när avdelningarna nu kan mer exakt bestämma antalet matportioner utifrån patientantalet så behöver man inte ha ett antal portioner liggande på lut i kantinerna för säkerhets skull som man sedan måste slänga. Därför beställer man betydligt mindre mat. Vi måste väl ändå vara eniga om att det är positivt att man inte beställer en massa mat som man sedan slänger. Jag vill ändå kalla det för svinn.

När det gäller huruvida man tycker att maten är bra eller inte så är det oberoende marknadsföringsföretaget som har rekommenderat landstinget att slå ihop den sexgradiga skalan till tre, och då får vi detta resultat. Det är på det sätt som man brukar göra.

Anförande nr 233

Landstingsrådet Wigg (MP): Tack, Maria, för klargörandena och det som du inte klargjorde.

Det är klart att det naturligtvis är bättre att beställa den mat som man vill äta, och det system som vi i Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet nu är eniga om är det så kallade Hvidovresättet att laga mat, alltså att man helt enkelt beställer den portion som man vill ha. Det tycker vi är ett väldigt intressant exempel på hur man kan göra.

Förra veckan hade vi en debatt om Nya Karolinska. Och det är Nya Karolinska som en stor del av debatten handlar om när det gäller mat, och enligt Stig Nyman, som härmed blir apostroferad, så kommer det ju att bli utrymme för ett produktionskök där, så vitt jag förstår. Det skulle vara perfekt om vi kunde ta det som vi kallar för hälsokök, där man lagar maträtter à la carte helt enkelt till patienter som behöver det. Då kommer också svinnet att minimeras, vilket visade sig i Hvidovre. Man har sparat flera miljoner kronor där, vilket är bra både för klimatet och för ekonomin. Man har väldigt mycket närproducerade varor och lokala leverantörer.

Om vi återvänder till de frågor som jag ställde rörande den här rapporten så sägs det i det svar som jag fick att man inte kan hetta upp plasten. Nu pågår det en debatt om plasterna. Dels finns det ftalater, mjukgörare, dels förs en väldigt aktuell debatt om bisfenol. Så vitt jag förstår är man nu på regeringsnivå överens om att bisfenolen ska bort. Vi vet inte. Vi har ställt frågan vad de här plastförpackningarna innehåller. Det är en jätteviktig fråga. Om vi inte ska ha bisfenol i nappflaskor till spädbarn så ska vi absolut inte ha det i de här matförpackningarna.

Det är också så i dag att landstinget inte har något sorteringsystem på sjukhusen. De här matförpackningarna plus eventuell överbliven mat går ner i soptunnan och bränns. Det är ingen tvekan om att det bildas miljögifter, dioxin bland annat, vid förbränning av plaster och andra saker tillsammans med organiska ämnen. Det blir en salig röra och det eldas upp i framför allt Högdalenverket och blir fjärrvärme. Det är ingen bra idé.

Så till det här med ingredienser. Man säger att det är färre tillsatser. Tyvärr finns det inte redovisat i rapporten hur många färre tillsatser det är. Det hänvisas i svaret till att det står att läsa på förpackningarna, men vi vill ju se det i den rapport som ska handla om maten. Vi vill se hur mycket man minskar antalet tillsatser.

Slutligen säger du, Maria, att tycke och smak förändras över tid liksom till exempel råvaror och kunskaper. Då kommer vi in på ett intressant ämne och det gäller tillsatser som smakgivare och aromämnen och annat. Jag kommer tillbaka till det i mitt sista inlägg.

Anförande nr 234

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Det är ju en intressant debatt om maten och dess innehåll, och detta är mycket viktigt. Jag tänkte i mitt inlägg fokusera just på innehållet – råvarorna kontra andra saker.

Det framgår av ditt svar, Maria Wallhager, att mängden av just råvaror i livsmedel inte finns angivet på förpackningarna, för det fanns inte något sådant krav i avtalet. Samtidigt finns det ett krav på att andelen ekologiska råvaror i kronor räknat i förhållande till den totala råvarumängden ska redovisas per månad och år. Jag får inte riktigt ihop detta om vi inte känner till hur mycket råvaror som ingår. Jag skulle vilja få ett förtydligande i det avseendet. Kan vi verkligen följa upp att det är 25 procent. Jag skulle kunna tro att det inte är 25 procent i år. Finns det någon siffra som gäller läget i år, för det här kravet ska ju vara uppfyllt år 2011?

När det gäller just det här med tycke och smak, som även Raymond Wigg berörde, så är det ju så att Mats-Eric Nilsson som har genomfört många journalistiska efterforskningar rörande just matens innehåll och äkta vara har ju konstaterat att just smaken har förändrats så att människor i dag tror att den kemikaliska tillsatsen som ska föreställa en smak och har blivit det som människor är vana vid, framför allt våra unga, är den äkta smaken. När de får äkta vara tycker de att det smakar konstigt.

För mig är det väldigt allvarligt att det finns en sådan trend som vi har skapat genom att stoppa färre råvaror och fler kemiska tillsatser i vår mat. Därför är det lite allvarligt att vi inte riktigt vet exakt hurdana de här proportionerna är. Jag skulle vilja få Maria Wallhagers kommentar till de här sakerna, för när vi nu pratar om hälsa så vet vi att de kemikaliska tillsatserna inte bidrar till en ökad hälsa utan tvärtom till ökad ohälsa.

Anförande nr 235

Landstingsrådet Wallhager (FP): Herr ordförande och ledamöter! Inte minst så här i valtider kommer det många förslag som kanske är mer eller mindre välgenomtänkta. Jag ska därmed inte säga att förslaget om inrättande av hälsokök inte är genomtänkt. Jag kan ändå säga att det är faktum att det i dag tillagas mellan 106 000 och 107 000 portioner per månad. Jag vet inte hur många kockar ni skulle behöva om ni ska tillaga mat à la carte. På något sätt måste det finnas en realism i de förslag som man framlägger.

Om jag har förstätt den danska modellen, som ni hänvisar mycket till, så tillagas mat à la carte till vissa speciella patienter, långt ifrån alla. Det är bara vissa patienter som det lagas mat till på det sättet.

Jag har tidigare fått en enkel fråga rörande ftalater i de svarta förpackningarna och kan säga att de inte innehåller något sådant. Jag hann inte svara på den frågan för den stod för långt ned på listan för att hinnas med den gången.

När det gäller bisfenol så är det ingen ny kunskap men kunskap som har kommit upp i ljuset på ett helt annat sätt än tidigare. Och självfallet ska vi inte använda förpackningar som innehåller ämnen som är skadliga för dem som ska äta ur förpackningarna. Det är ju självklart. Det är också därför som vi har varit väldigt noggranna med att följa den EU-lagstiftning och föreskrifterna från Livsmedelsverket och så vidare som i dag finns och som vi självfallet ska hålla oss till. Därmed också sagt att det kanske är så att innan man tar ställning till nya eventuella farligheter så ska man också vänta till dess att det är vetenskapligt belagt att de verkligen är farliga.

Jag vet inte om det var Raymond eller både Raymond och Yvonne som talade om nya rön och nya kunskaper. Det är just så att vi inte har all kunskap, och det är väl tur det, om vare sig det ena eller det andra ämnet. Och det är därför som vi också i ett sådant här avtal lägger in möjlighet och krav på leverantörer att följa ny kunskap, att leverera ställningstaganden när det gäller miljöprogram och liknande och att man ta till sig den kunskap som finns och är belagd.

Så till frågan om färre tillsatser och Yvannes fråga om råvarumängden. Den är inte angiven på förpackningen, men det är angivet totalt sett vad Sodexo i det här fallet köper in. På så sätt kan man se andelen ekologiska råvaror. Vi är i dag inte uppe i 25 procent, men självfallet ska man vara uppe i 25 procent år 2011 precis som avtalet stipulerar.

Anförande nr 236

Landstingsrådet Wigg (MP): Ordförande! Tack, Maria, för ytterligare några klargöranden! Det är som Yvonne säger, nämligen att vi lever i en värld med allt fler konsistensgivare, smakämnen och så vidare som leder till att vanlig vanilj inte smakar det som man förväntar sig. Det är vanillinet som ger mycket kraftigare smak både på tungan och i hjärnan. Det är därför som man tror att det är så vanilj smakar.

Det finns andra saker också, speciellt det här med glutamatet som är en smakförstärkare som faktiskt från början fanns i varenda matförpackning från Sodexo. Det har inte framkommit än hur mycket denna tillsats av glutamat har minskat i omfattning. Det vore väldigt bra om vi kunde få reda på det.

Det är också viktigt, utifrån ett hälsoperspektiv naturligtvis, att de här sakerna redovisas för vårdpersonalen som faktiskt ska ge maten till patienterna. Det är oerhört viktigt att vi kan både säkerställa varken mjukgörare eller annat finns i plasterna och att innehållet i maten är bra för våra sjukas skull.

Anförande nr 237

Håkane Jörnehed (V): Ordförande! Jag tycker att Raymond Wigg har väckt en väldigt intressant interpellation, och jag tycker att Maria har gett ett väldigt utförligt svar på den.

Det verkar som om det alltid blir lite speciellt när den här frågan om maten kommer upp till diskussion. Utvärderingen, oberoende eller inte, fick inte oppositionen ta del av. Vi fick den dagen efter, och då blir jag ju lite misstänksam, Maria. Var det något som ni inte ville avslöja för oss då eller vad var det? Det är också därför vi undrar om det har gjorts en oberoende utvärdering, för det kunde vi inte heller utläsa. Vi fick inte materialet, vi fick inte ens läsa oss till att det var Mistat som har gjort den här utvärderingen.

Därför är det en väldigt adekvat fråga som Raymond ställer, för man vill ju inte misstänka att det är Sodexo som utvärderar sin egen mat. Det är som om man skulle fråga vårdcentralernas läkare: Vad tycker ni om läkarna på er vårdcentral? Det blir ju lite konstigt.

Du berörde det som interpellation inte handlar om, nämligen hälsokök. Det är ju det som vi tror på. Och varför har vi ett sådant engagemang i den här frågan, egentligen, Maria? Jag tror ju att vi vill att det ska bli någonting bättre. Vi tycker att patientmaten är någonting annat än restaurangmat.

Jag ska faktiskt ta ett exempel från mitt eget liv. När jag var 17 år, Maria, var mitt första sommarjobb på Borås lasarett som köksbiträde. När jag hade varit där några veckor fick jag erbjudande om att hjälpa kokerskan på önskekosten. Då tänkte Håkan, 17 år: önskekost, vad ska vi göra då? Pommes frites och bearnaisesås med lövbiff? Det var det godaste jag kunde tänka mig. Eller hummer? Så kom man dit och ville ha en halv prinskorv, för det är det det handlar om. Det är svårt sjuka patienter som kanske inte har någon matlust. De mår illa av bara tanken på mat. De kanske känner att de kan ta två matskedar avslagen Coca Cola en dag. Det är det perspektivet som vi måste ha med oss.

Vi behöver inte gå till Danmark för att se exempel på andra synsätt. Vi kan gå till Stockholms sjukhem där de är jättestolta över sitt eget kök. De kan servera mat på porslinstallrik till svårt cancersjuka patienter. Det är ju det som vi önskar att vi kunde erbjuda alla patienter. Det är ju därför det är ett sådant tryck i den här frågan. Det här ju inte någon företagsfråga, utan en fråga om att ha patientmat som är en del i den medicinska behandlingen.

Förste vice ordföranden: Jag ska bara berätta en sak. Eftersom det är flera talare och bara en svarande så tänker jag tilldela Maria Wallhager en minut ytterligare. Enligt arbetsordningen kan vi göra så och det känns *fair* att göra det i det här fallet.

Anförande nr 238

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Tack, Håkan, för ditt kompletterande inlägg i den här debatten, för det är en viktig debatt. Jag delar den uppfattningen, och det är bra frågor som Raymond Wigg har ställt.

Just de här frågorna som rör miljö- och hälsoaspekterna är de som inte besvaras riktigt, alltså konsekvenserna för hälsan. Jag reagerar lite när Maria Wallhager säger att vi följer Livsmedelsverkets rekommendationer. Vi vet ju att Livsmedelsverket har fått mycket kritik, bland annat för sina rekommendationer i fettdebatten där man uppenbarligen har helt fel – forskningen visar helt andra saker. Det finns också väldigt tydliga kopplingar mellan Livsmedelsverkets så kallade experter och marknaden, just margarinindustrin.

När det gäller bisfenol ville ju Livsmedelsverket invänta marknaden i EU, men politikerna ville annorlunda, så på den punkten finns mycket att önska.

Anförande nr 239

Johan Sjölander (S): Herr ordförande, fullmäktige! Jag kan instämma i att detta är en viktig och välskrivna interpellation och att det är en viktig debatt. Det känns frestande att tänja lite på interpellationens gränser utifrån vad interpellationen egentligen handlar om, eftersom frågorna om mat, hälsokök och kostförsörjning är oerhört angelägna och engagerande.

Jag har ett inspel i frågan. Jag har suttit i landstinget i väldigt många år. Det finns många av er här som fortfarande ser mig som en nykomling och pojkspoling, men jag har ändå suttit här ett antal år. Matskandalen som vi var med om förra året är det värsta jag har varit med om. Det var ett oerhört kraftfullt ifrågasättande av hur landstingsfullmäktiges beslut rundades, med konstigheter, kritik från jurister och annat.

När utvärderingen sedan kom hemlighölls den inledningsvis för oppositionen, som Håkan Jörnehed nämnde. Det är mycket märkligt att vi inte får ta del av de resultat som kommer genom utvärderingen direkt när de finns tillgängliga. Dessutom finns kopplingen till Sodexo som utförare.

Min fråga är egentligen: Finns det en verklig insikt om de förtroendeproblem som vi fick genom vårt sätt att hantera inte minst den här frågan under den skandal som briserade förra året?

I sak handlar det om maten. Det finns oerhört mycket att göra politiskt där. Vi har lagt våra förslag. De är inte ämnet för den här interpellationen, utan vi får återkomma till dem i valrörelsen, och ni kommer att kunna opponera mot dem under nästa mandatperiod, när de genomförs.

Men det handlar också om landstingets styrning, om vår trovärdighet och våra relationer till externa parter. Under de senaste veckorna har vi sett andra exempel på hur våra relationer till externa parter är. Hur mycket kontroll har vi i landstingsfullmäktige egentligen över de beslut som vi fattar och vad som händer i slutändan? Vilken kontroll har vi över att det inte slösas med skattepengar, när vi säger att vi vill ha det på ett visst sätt? Får vi det så också, så att det inte händer som det hände i den här upphandlingen?

Det är något vi borde fundera över allihop. Hanteringen av utvärderingen, kopplingen till Sodexo och att utvärderingen hemlighölls för oppositionen tycker jag är varningsklockor om att majoriteten inte fullt ut förstår allvaret i den situation som man har försatt sig i.

Vi har ett förtroendeproblem i de här frågorna – hela landstinget, oavsett vilket parti man tillhör. Det förtroendeproblemet kommer vi aldrig att kunna hantera om vi inte tar det på allvar och adresserar det som det problem det är.

Anförande nr 240

Landstingsrådet Wallhager (FP): Herr ordförande! Jag ska försöka svara på några av era frågor.

Till Raymond: Andelen ekologiska varor ska vara 25 procent nästa år, 2011. Jag vet inte om det är just glutamat som man väljer att ta bort eller om det är annat. Kryddor över huvud taget är ofta icke ekologiskt framställda och bestrålade så att de ska vara hållbara. Det är en diskussion som man får föra.

När det gäller Håkans engagemang och rapporten kan jag säga: Jag är nöjd med rapporten, men jag kommer inte att vara helt nöjd – och det tror jag inte heller att ni kommer att vara – innan alla våra patienter tycker att måltiden är en positiv upplevelse, avseende både lukt, smak, konsistens och liknande.

Yvones kommentar tycker jag är häpnadsväckande, att vi inte skulle följa Livsmedelsverkets rekommendationer. Vad ska vi då följa? Ska vi här inne ta fram egna rekommendationer? Någon mätta får det väl ändå vara.

Till Johan: Vi ska självfallet inte slösa med landstingets pengar – absolut inte. Och det gäller oavsett om det är privat eller offentligt.

Anförande nr 241

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Herr ordförande, fullmäktige! Att vi har bestämt oss för att utvärdera det vi gör – även när det gäller den nya måltidshållning som vi har beslutat om i landstinget – tror jag i grunden att vi alla är överens om.

Däremot måste man vara medveten om att den undersökning som har gjorts nu inte är så enkelt jämförbar med sådant som har varit tidigare. Vi har ju aldrig haft detta tidigare.

Därför tror jag att det är svårt att dra för många paralleller. Men vi kan ändå se att saker och ting är på väg åt rätt håll. Framför allt har vi kunnat dra lärdomar av det vi insåg redan tidigare, behovet av att utbilda vår personal betydligt mer och kunskapen om måltidens betydelse, hela måltidens upplevelse. Framför allt gäller det: Vem ska ha vilken typ av mat? Annars får vi från en del reaktionen: – Jag fick inte välja. Men det står klart och tydligt att patienten ska ha rätt att välja. – Jag fick smaklös mat och konstig konsistens på min mat. – Ja, det kanske var därför att du hade fått fel typ av mat.

Det handlar om kunskapen att ge rätt saker till rätt personer. Det har vi ändå lärt oss av detta, och på den punkten kan vi bli mycket bättre.

Det jag vill fästa extra uppmärksamhet på är retoriken om att vi har gjort en hemlig rapport, en hemlig analys. Det har varit klart från början att vi skulle göra en utvärdering. Men det har handlat om ett arbetsmaterial. Och just eftersom frågan är så känslig och man inte ska dra fel slutsatser eller analysera fel måste rapporten få färdigställas i sin helhet.

När rapporten var klar diariefördes den, och samma dag som vi i majoriteten hade den hos oss och tog vårt underlag till beslut i vår landstingsrådsberedning så hade även oppositionen den. Den kom inte dagen efter, utan den kom samma dag. Säg ingenting annat, för då ska ni få kopia från diariet av mig direkt. Rapporten har inte hemlighållits för oppositionen. Ni har fått den när den var klar, vilket är fullt rimligt.

Nästa gång vi gör en utvärdering har vi kommit ytterligare en bit på väg för att kunna jämföra med hur det var senast. Jag tror att även oppositionen vill att vi fortsätter att utvärdera, så att måltiden får bli den goda maten i den goda världen.

Anförande nr 242

Lena - Maj Anding (MP): Ordförande, landstingsledamöter! Detta med maten är en jätteviktig fråga som engagerar många människor. Vi har tidigare i landstinget haft produktionskök. Sedan gick vi tillbaka och skulle plötsligt ha mottagningskök och inte längre laga maten på våra sjukhus. Då hade vi kantinmat, och det är klart att den inte var så rolig när den var uppvärmd i många timmar.

Men från det till att ha uppvärmd mat i mikrovågsugnar i de där svarta plastförpackningarna är det ganska långt, tycker jag.

Inom skola, vård och omsorg ser man inom forskningen att framtidens kostförsörjning inte handlar om svarta plastlådor och ämnen som löses ut när värmen stiger, utan det handlar om att vi ska tillaga mat med färska råvaror. Det ska vi göra på plats nära patienterna och se till deras behov. Det är väldigt viktigt att de får bra näring på våra sjukhus. Det är det vi ska se till.

Vi måste följa forskningen. Den måste vara mycket patientnära, så att maten på våra sjukhus blir bra. Detta är ingen fråga som vi kommer att lämna i första taget, utan den kommer vi att driva mycket hårt från Miljöpartiets sida.

Anförande nr 243

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Ja, Catharina, jag skulle vilja ha den diarieutskriften. Jag fick rapporten när den kom till landstingsstyrelsen. Ni skickade ett pressmeddelande på onsdagen. Jag kunde på torsdag morgon, i morgonsändningen i TV 4, ta del av att rapporten var klar. Då kastade vi oss iväg för att ta reda på var rapporten fanns och varifrån den hade kommit. Till slut kunde vi hitta den på intranätet, men inte på morgonen utan ungefär vid 10-tiden på torsdagen. Då fick vi i Vänsterpartiet tag på den – genom att aktivt leta efter den.

Sedan har jag hört att man från ett annat parti försökte ta del av rapporten men blev förbjuden av landstingsdirektören att ta del av den. Det har alltså varit något konstigt.

Om det inte stämmer är det otroligt synd att en så känslig fråga som patientmaten omgärdas med så mycket rykten. Då har väl du ett ansvar som finanslandstingsråd för att se till att alla partier får rapporten samtidigt.

Anförande nr 244

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Herr ordförande! Till Håkan Jörnehed: På din fråga kan jag säga att det redan är förverkligat, för dagen efter skickades det en kopia på diariet till samtliga gruppleddare, eftersom vi hörde i korridorerna att oppositionen hade fått ta del av rapporten dagen efter. Det har skickats en kopia från diariet, där det står att rapporten har diarieförts. Vi har mejlat iväg det. Caroline Karlsson står som avsändare med hälsning från mig.

§ 109 Interpellation 2010:19 av Juan Carlos Cebrian (S) om det låga intresset för hälsosamtal med 65-69-åringar i socioekonomiskt svaga områden

Anförande nr 245

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare, Pia Lidwall! Hälsosamtal togs det beslut om under förra mandatperioden i politisk konsensus. Det händer inte ofta. Alla partier tyckte att det var oerhört viktigt att erbjuda 75-åringar hälsosamtal. Kerstin kommer att prata om det. Senare beslutades att 65–69-åringar i socioekonomiskt svaga områden skulle få erbjudande om hälsosamtal.

Vi tycker alltså att det är ett bra erbjudande, ett bra sätt att på ett tidigt stadium upptäcka ohälsa hos äldre. Det är känt att 75 år för många av våra invandrare är en ganska hög och ansenlig ålder. Man brukar säga att ålderdomen kommer tidigare hos många av våra invandrare än hos dem som är födda svenskar.

Vi var överens om att erbjuda hälsosamtal i vissa socioekonomiskt svaga områden i länet. Nu har vi fått en utvärdering av hur det har gått 2008 och 2009. Det är Centrum för allmänmedicin och Stiftelsen Äldrecentrum som har gjort utvärderingen.

Jag måste säga: Det resultat som de presenterade nyligen är ganska nedslående. Under 2008 genomfördes 65 hälsosamtal, och under 2009 gjordes 33 hälsosamtal. Från början var det 21 vårdcentraler i fyra fem olika områden som fick erbjuda hälsosamtal.

Det liknar historien om tio små pojkar: 21 vårdcentraler erbjöds. 10 tackade nej. 11 tackade ja och genomförde 65 hälsosamtal. År 2009 erbjöds de 11 som hade gjort hälsosamtal föregående år. 2 tackade nej, och 2 svarade inte. 7 blev kvar, och 4 gjorde jobbet. De genomförde 33 hälsosamtal över hela länet för äldre invandrare mellan 65 och 69 år.

Pia! Det resultatet är väldigt nedslående. Jag vet att det är ett frivilligt åtagande för vårdcentralerna, men den här bilden visar på ett nästan totalt ointresse för att genomföra dessa hälsosamtal.

Anförande nr 246

Pia Lidwall (KD): Herr ordförande! Tack, Juan Carlos Cebrian, för interpellationen. Det är precis som du säger: Detta tillkom efter en ganska lång diskussion förra mandatperioden om just hälsosamtalens förträfflighet, att träffa människor i en trygg miljö och få tala om det människor tycker är viktigt när det gäller hälsan, naturligtvis i syfte att skjuta upp sjukligheten.

Vi enades om att 75 år var en bra ålder att börja på. Men det fanns en stor öppenhet för att förstå att alla inte drabbas av sjuklighet precis när man är 75 år och därutöver utan att många personer utanför Norden drabbas av sjuklighet tidigare. Därför öppnades möjligheten att frivilligt erbjuda personer mellan 65 och 69 år hälsosamtal. Det var ett

frivilligt uppdrag. Det var ett tydligt uppdrag som gavs i samband med att vi införde Vårdval Stockholm, med allt nytänkande och systemskifte som det innebar, och vi hade dessutom vaccinationer som skulle göras.

Du säger att resultatet nedslående. Men det är så här det ser ut just nu.

Samtidigt förs det en diskussion om att vi ska förändra ersättningssystemet för vårdcentralerna. Det finns ett projekt som kallas Nemo. Vi försöker förändra ersättningssystemet och hitta ett smartare sätt att ersätta våra vårdcentraler när de träffar personer som behöver mer tid. Det är väl inte tu tal om att personerna i de aktuella områdena behöver mer tid. I så fall kommer det naturligtvis att få återverkningar.

Den kunskap som vi har fått genom den här rapporten tar vi till intäkt för att vi ska jobba vidare med detta. Tjänstemännen är helt på det klara med att detta är viktigt för oss. Detta kommer att följas upp. Man kommer att noga granska de vårdcentraler som frivilligt har tagit på sig uppdraget att göra hälsosamtal och som sedan inte slutförde det. Det är viktigt att följa upp det.

Anförande nr 247

Kerstin Pettersson (V): Herr ordförande! Jag tycker att det är väldigt viktigt med hälsosamtal. Pia vet att jag är engagerad i frågan. Vi har ju många diskussioner om den, du och jag. Men det är precis som Juan Carlos säger: Det är ett ointresse för 65–69-åringarna. Jag har sett siffrorna för bland annat ett område i Södertälje där jag vet att det finns många invandrare från Irak och Somalia, många assyrier-syrianer och andra. I det området finns det otroligt stora problem.

Det står i svaret att vårdcentralerna "inte hade mäktat med att utföra uppdraget i den utsträckning de hade förutsatt sig". Då kan man fråga sig: Varför mäktade de inte med? Fanns det inte personal? Hann inte distriktssköterskorna med? Det är viktiga frågor som vi har diskuterat förut i diskussionen om Vårdval Stockholm – att distriktssköterskorna inte kan arbeta förebyggande. Detta är väl ett förebyggande arbete om något. Man ser att diabetes, hjärt-kärlsjukdomar och fetma är stora problem i den aktuella gruppen.

Man borde ha tagit reda på mer om varför vårdcentralerna inte mäktade med.

Anförande nr 248

Vivianne Gunnarsson (MP): Ordförande, ledamöter! Det är viktigt att försöka förebygga sjukdom i all den omfattning som man kan. Därför är det här initiativet och initiativet för 75-åringar bra.

Man har riktat sig till vissa speciella grupper. Det är grupper som kan vara svåra att nå. Att uppdraget då är frivilligt kan också vara en orsak till att man inte har nått dem så bra.

De borde också ha ersatts med samma summa som för 75-åringar, det vill säga 750 kronor för var och en. På en eller en och en halv timme borde man hinna med ett sådant hälsosamtal, så det är inte så dålig ersättning. Ett sätt att försöka förbättra är att se till att ersättningen bli bättre och lägga en ordentlig planering.

För min del tycker jag inte att verksamheten ska vara riktad mot personer i olika riskzoner. Det kanske vore ännu enklare om det blev vanligt i samhället att man går ut till människor och har hälsosamtal – inte bara när man är 75 år. På arbetsplatser finns det ofta möjlighet att få hälsosamtal. Det borde fortsätta när man går i pension. Just när man går i pension är det väldigt viktigt att man får sådan här introduktion till sitt fortsatta liv.

Det borde vara något som landstinget jobbar för. Det är också ett sätt att minska sjukvårdskostnaderna, och det ligger helt i linje med att man vill ha en sjukvård som är hälsoinriktad och inte bara inriktad på att arbeta med de sjukdomar som finns.

Jag vet inte hur tankegångarna har gått sedan, om det är tänkt att man ska fortsätta med detta, om man har tänkt ge bättre ersättning, om man har tänkt göra hälsosamtal mer allmänt. Det är mina infallsvinklar på frågan.

Anförande nr 249

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande! I interpellationen ställer jag fyra frågor. Jag tycker än så länge att jag inte har fått svar på någon av dem.

Jag har frågat dig om du är nöjd med antalet genomförda hälsosamtal. Du antyder att du inte är så nöjd men inte heller är missnöjd.

Om du inte är nöjd, vad tänker du göra för att öka antalet äldre invandrare som får erbjudande om hälsosamtal?

Det är konstigt att flera vårdcentraler har sagt att de är beredda att göra detta men sedan inte har gjort det. Det är därför jag har frågat: Tänker du säkerställa att vårdcentraler som har åtagit sig uppdrag att erbjuda hälsosamtal också gör det i praktiken? Jag tycker att man där det går borde göra detta hand i hand med kommuner och stadsdelar. Du svarar att man inte gör det i Stockholms stad. Men jag frågar inte om de gör det eller inte, utan jag frågar dig om du kan tänka dig att ta initiativ till samarbete med berörda stadsdelar och kommuner.

Till slut skulle jag vilja nämna de vårdcentraler som i alla fall tackade ja till erbjudandet. Det var Jordbro, Rågsved, Fornhöjden, Alby, Skärholmen, Bredäng och Vårby. Jag vill ge en eloge till Fornhöjdens vårdcentrum, som genomförde 16 hälsosamtal. Jag har inte varit där men tänker besöka dem. I Skärholmen, Bredäng och Sättra genomfördes inga hälsosamtal alls. Det är konstigt när de har fått ett erbjudande och tackat ja men sedan inte genomför detta. Vet du varför?

Pia säger detsamma som beträffande läkemedel: Detta tar tid, det är en process, vi måste övertyga vårdgivare, det tar lång tid och så vidare.

Pia Lidwall! Det tog åtta år i Danmark att gå från förslag till lagstiftning. Det tog åtta år från första dagen att genomföra hälsosamtal i Danmark till att det blev en lagstiftning och en rättighet för samtliga äldre i Danmark. Här har det gått fyra år. Vi har inte kommit så långt.

Anförande nr 250

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! I ditt svar, Pia Lidwall, skriver du på sidan 2: "Vid förfrågan inför 2009 om de ville fortsätta det frivilliga uppdraget sade endast fyra vårdcentralschefer ja till detta." Då undrar jag: Ska det verkligen vara frivilligt, om man nu vill att detta ska hända?

Du skriver också: "Skälen som angavs var att de inte hade mäktat med att utföra uppdraget i den utsträckning de hade förutsatt sig och ville då inte ingå någon överenskommelse för 2009." Då undrar jag: Varför hade de inte mäktat med?

Nu var det så lämpligt att alla partier var inbjudna till Distriktssköterskeföreningens årsmöte för ungefär två veckor. Där säger distriktssköterskorna att de är jättegglade att de har fått uppdraget att få utföra dessa hälsosamtal. Men samtidigt säger de att detta bortprioriteras och att verksamhetscheferna inte stödjer arbetet på grund av det felaktiga ersättningssystemet i Vårdval Stockholm, för där måste man prioritera snabba läkarbesök för att få ekonomi till vårdcentralen, och därför får man prioritera bort dessa hälsosamtal.

Du säger att Vårdval Stockholm är ett väldigt nytänk. Ja, det är så nytt att det inte blev något av de här hälsosamtalen.

Jag tycker att man ska diskutera: Ska vi ha vårdval eller hälsoval? I hälsoval, som är vårt alternativ, finns det också förebyggande arbete. Där får det utrymme och ersätts. Det är en stor skillnad.

Anförande nr 251

Pia Lidwall (KD): Herr ordförande! Jag ska försöka svara på några av de frågor som har ställts.

Först till Kerstin, som säger att det finns ett ointresse. Jag tycker att det är ett ganska starkt uttryck från din sida. Om man läser rapporten visar det sig att de distriktssköterskor som har fått detta uppdrag visar ett starkt intresse. De är glada för uppdraget, som vi har hört, och de tycker att det ligger helt i linje med hur de är skolade att arbeta, att arbeta förebyggande. Svaret finns alltså någon annanstans.

När vi diskuterar den här interpellationen handlar det om det frivilliga uppdraget för 65–69-åringar. Det är ändå ett försök att inte se alla 75-åringar i hela länet som en och samma person utan vara lite flexibel i de områden där sjukligheten kanske startar tidigare, på grund av det man har varit med om tidigare och där man kanske inte kan svenska språket och inte är inne i det svenska samhället på samma sätt.

Vi har börjat med det frivilliga åtagandet. Jag tycker inte att det är rätt att klanka ner på det. Vi var ganska överens om att erbjudandet inte skulle gälla alla 65-åringar utan att vi skulle lösa det på detta sätt.

De som fick frågan om denna frivilliga fråga har naturligtvis tänkt: Hur ser det ut på vår vårdcentral? Mäktar vi med detta uppdrag? Väldigt många sade först ja. Fyra vårdcentraler tackade sedan ja till samma frivilliga erbjudande året därpå. Jag tycker att det är dåligt. Men man måste också se sanningen i vitögat. Det har varit väldigt mycket arbetsuppgifter för våra distriktssköterskor på vårdcentralerna under de här åren.

När vi nu har den här rapporten i våra händer kan vi ändå se att detta är ett jättebra sätt att jobba på. Vi måste följa upp mycket skarpare än vi har gjort hittills.

Vivianne undrar om ersättningen och säger att uppdraget egentligen borde vara tvingande. Det har jag redan svarat på. Vi börjar med frivilligheten, så får vi se var vi landar sedan. Men de får samma ersättning för dessa hälsosamtal.

Håkan var inne på samma fråga, om det verkligen ska vara ett frivilligt uppdrag. Det är mycket möjligt att man kan förändra det. Men just i dag ser jag inget skäl till det.

Anförande nr 252

Kerstin Pettersson (V): Pia! Jag sade inte att det var ett ointresse hos distriktssköterskorna, utan jag sade att det var ett ointresse. Jag menar att det är ett ointresse hos dem som bestämmer att inte se över varför vårdcentralerna inte mäktar med att göra detta. Jag ville bara förtydliga vad jag menar med ointresse.

De få vårdcentraler som har lyckats mäta med detta har gjort ett fantastiskt jobb. Där man har lyckats erbjuda och utföra hälsosamtal gör man ett bra jobb. Jag ville bara förtydliga det.

Anförande nr 253

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande! I utvärderingen läser jag en mening av många. Det står: Jämfört med de intervjuade 75-åringarna bedömde 65–69-åringarna sig ha haft större nytta av hälsosamtal.

De få som har fått erbjudandet och har tackat ja har tyckt att detta är jättebra. Det är synd att endast 33 personer i länet har fått hälsosamtal under 2009. Det är det interpellationen handlar om.

Jag hade ställt fyra frågor. Det mest raka svar som jag har fått på de frågeställningar som jag har tagit upp är vårdcentralerna tänker på annat och inte prioriterar, att det är ett frivilligt åtagande, lite prat om ersättningen och så vidare. Det bäddar inte gott för framtiden.

Anförande nr 254

P i a L i d w a l l (KD): Jo, Juan Carlos, detta bådär väldigt gott för framtiden, för nu har vi fått svart på vitt på hur det ser ut när man har ett frivilligt uppdrag. Vi kan inte tvinga på vårdcentralerna detta, och vi kan inte tvinga personerna som blir erbjudna ett hälsosamtal att tacka ja.

Under perioden har det också varit knepigt med registreringen. Man kunde inte registrera dem som tackade nej till samtal, men nu kan man tack och lov göra det.

Med den här rapporten i handen får vi naturligtvis gå vidare. Förvaltningen är mycket tydlig med att detta ska följas upp mycket skarpare än vad man gjort tidigare. Förra året följde man inte upp vare sig läkemedelsgenomgångar eller hälsosamtal, men nu har man bestämt sig för att göra det. Det är naturligtvis tack vare att det finns ett starkt intresse hos politikerna över hela linjen om att detta ska ske.

§ 110 Interpellation 2010:20 av Kerstin Pettersson (V) om förebyggande hälsosamtal för 75-åringar

Anförande nr 255

Kerstin Pettersson (V): Fru ordförande! Jag ska prata om hälsosamtal för 75-åringar. Till skillnad mot hur det är för 65–69-åringarna, där det är ett frivilligt åtagande, handlar det om att alla som fyller 75 år innevarande år ska erbjudas hälsosamtal.

Från år 2008 erbjuds alla som under året fyller 75 år hälsosamtal. Under 2009 erbjöds cirka 40 procent av alla 75-åringar hälsosamtal, trots att det var en mycket liten barnkull som föddes det aktuella året, år 1934. Trots att vissa vårdcentraler hade endast en listad 75-åring erbjöds inte denna enda person hälsosamtal.

Då kan man fråga sig varför. Är det kanske därför att vårdcentralerna trots allt inte hinner? I CeFAM:s egen undersökning framgår det rätt tydligt att många distriktssköterskor känner att de inte har något stöd från verksamhetscheferna. De är väldigt rationaliserade i Vårdval Stockholm. De har inte så mycket tid att sköta det övriga förebyggande arbete som de är utbildade för. De har fått ta över sjuksköterskors och undersköterskors arbetsuppgifter. På vissa ställen är de till och med borationaliserade och ersatta med sjuksköterskor, allt enligt distriktssköterskorna själva.

Jag har varit tvungen att ställa mig de tre frågor som jag har framfört i interpellationen. Samtidigt har jag en fundering över hur man i år ska hinna med också de hälsosamtal som man inte hann med förra året. Alla som fyllde 75 år förra året ska ju erbjudas hälsosamtal i år, fick jag veta när jag ställde en fråga om detta.

Jag tycker det är viktigt att veta om man inte hinner med. Har vi rationaliserat bort distriktssköterskorna eftersom det inte lönar sig med det förebyggande arbetet, eftersom det tar längre tid? Vi vet ju att fler och snabba besök premieras.

Anförande nr 256

Pia Lidwall (KD): Fru ordförande, ledamöter! Tack, Kerstin, för interpellationen. Det är som du säger, att vi har diskuterat den här frågan många gånger. Det kanske inte är så konstigt, för Sverige har i dag en av världens äldsta befolkningar, så det är naturligtvis viktigt för oss hur och på vilka sätt vi agerar för att den befolkning vi har kan skjuta upp sin sjuklighet så mycket som möjligt och få bra livskvalitet.

Vi har lagt hälsosamtal på vårdvalet och distriktssköterskorna, för att de ska utföra det. För det får de en ersättning, 750 kronor. En av dina frågor är om den ersättningen räcker. Såvitt jag begriper är de 750 kronor som de får fullt tillräckliga för att hinna med ett hälsosamtal. Man ska också komma ihåg att detta inte ska jämföras med det som Kerstin sade om att skynda och skynda. Det är förebyggande samtal som ska få ta den tid som behövs, och i genomsnitt tar det ungefär en timme att sitta ner och prata om vad som är viktigt med hälsan.

Varför är det så få hälsosamtal? Första året som vi hade hälsosamtal var det mycket som skulle göras med vårdvalet. Det var vaccinationer och en helt ny situation, och så förde vi in en helt ny arbetsmetod. Forskarna säger att när man inför nya arbetsmetoder tar det i regel 5–10 år innan de sitter så fast i ryggmärgen att man inte ens tänker på dem. Nu har vi hållit på i ett par år, och redan börjar man säga detta jäms med fotknölarna. Men vi måste nog ha lite tid och förståelse för att det tar tid att få det att fungera så bra som vi önskar.

Vad som händer nu – förutom de uppföljningar som jag har talat om tidigare – är att fyra vårdutvecklare kommer att arbeta halvtid. De har delat upp länet i fyra delar och ska enbart arbeta med att ge stöd och stimulera de vårdcentraler och distriktssköterskor som ska jobba med hälsosamtal, se till att de får hjälp med det i sin vardag. Dessutom kommer det att finnas 38 lokala vårdutvecklare som jobbar två timmer i veckan med just detta sätt att arbeta på. Den här arbetsmetoden är alltså ivrigt påhejad av distriktssköterskorna.

Det jag kan sakna och som vi behöver jobba vidare med är att verksamhetscheferna ska ta till sig detta. De är viktiga nyckelpersoner för att ge status och kredit till distriktssköterskorna, så att de verkligen åker iväg och utför dessa samtal.

Därmed anser jag interpellationen besvarad.

Anförande nr 257

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande, fullmäktige! Nu pratar vi inte längre om ett frivilligt åtagande, utan det vi pratar om är något som vårdcentralerna ska göra. I samband med utvärderingen fick alla i Äldreberedningen en lista över alla vårdcentraler i länet med antalet listade äldre och antalet utförda hälsosamtal. Det är otroliga skillnader mellan vårdcentralerna.

Pia säger att de i Stockholm inte har samverkan med kommunen och att hon inte vill göra något. I den lilla stadsdel där jag är kommunpolitiker har jag frågat och försökt samverka med kommunen för att öka antalet hälsosamtal. I till exempel vårdcentralen Carema i Farsta, där jag bor, har de 164 listade äldre. De har utfört noll hälsosamtal. I Gubbängen, inte långt därifrån, har de 61 listade och har utfört 26 hälsosamtal. I Sköndal har de 64 listade och har utfört 10 hälsosamtal.

I listan hittar man också guldkorn. Där finns till exempel Boo vårdcentral. Jag vet inte vad de har gjort – de har inte fått mer pengar. Troligen har de eldsjälur där som är intresserade och engagerade. Där har de 100 listade, och de har utfört 100 hälsosamtal. Ett annat exempel är Jordbro, där de har 15 listade äldre och också har utfört hälsosamtal till 100 procent.

Jag frågar dig, Pia: Varför är det så stora variationer? Vi har personal på alla vårdcentraler som är lika väl utbildade. Det står i rapporten att vi har utbildat 750 distriktssköterskor, så vi kan inte säga att det i delar av länet inte finns kompetens bland personalen för att utföra

hälsosamtal. Kompetensen finns överallt i hela länet. Men på vissa vårdcentraler, som den hos mig, har man utfört noll hälsosamtal. Vad är orsaken?

Du har sagt till oss alla: Det tar lång tid. Vi ska se över. Vi ska kräva. Men herregud, en vårdcentral som har över 100 listade äldre och utför noll hälsosamtal – det kan du inte tolerera. Jag gör inte det.

Anförande nr 258

Curt Linderoth (M): Fru ordförande och övriga ungdomar! Jag har ett antal år hört till dem som har fyllt 75 år och har fått erbjudande om dessa hälsosamtal. Jag har under tiden bytt från en vårdcentral till en annan. I båda fallen är det privata vårdcentraler.

När de ringde upp sade jag: Jag går till läkare två gånger om året normalt. Vad kan du göra i stället för läkaren? Är du bättre på något speciellt för mig, som är fullvuxen, eller är det något annat? – Nej, sade de, det kan vi väl inte. Då tyckte jag – och det höll de med om – att det var onödigt att använda landstingets sjukvårdspengar för att sitta och småprata.

Nu har de hållit på så länge, så för ungefär en månad sedan sade jag till sist: Okej, du är välkommen, men då får du komma hem till mig, så bjuder jag på kaffe, och så får du förbereda dig lite grann. I nästa vecka kommer det någon, och sedan ska jag ringa dig, Pia, och berätta om min erfarenhet av detta.

Patienterna kan ju vägra att ta emot folk. Jag har varit ordförande i en lokal pensionärsförening, och därför har jag blivit tillfrågad om att sitta ordförande på årsmötena i föreningen, som har ganska många medlemmar. Det har jag gjort under många år.

Då har jag ibland passat på att säga något före eller efter själva årsmötet. Bland annat har jag påpekat att det finns möjlighet att få hälsosamtal. För dem som inte normalt och regelbundet går till läkare har jag trott att det kanske skulle vara en nyttighet. Men då är det några som har sagt: – Ja, men jag vill inte ha några sådana samtal. – Nej, det är frivilligt, har jag sagt.

Vad jag möjligtvis tror är ett problem är de som inte har listat sig. Hur kollar vårdcentralerna att det finns en Curt Linderoth som bor någonstans som de inte har anledning att attackera?

Det kanske är en fråga att fundera över, om man ska arbeta mer med den här frågeställningen. Jag har en allmän erfarenhet – en gång i tiden, när jag var i 25-årsåldern, var jag dörrförsäljare – av att folk vill vara i fred.

Anförande nr 259

Kerstin Pettersson (V): Fru ordförande! Precis som föregående talare säger ska man bli erbjuden och kunna tacka nej. Det är viktigt. Men det är också viktigt att man registrerar dem som tackar nej, så att man ser att de ändå har fått erbjudandet.

Pia! Varken jag eller Juan Carlos säger förslaget. Vi vill i stället att detta ska bli så bra som möjligt. Det är därför vi tar upp och diskuterar de här frågorna.

Det är bra att du säger att ersättningen är fullt tillräcklig för att de ska hinna med. Men varför anser då distriktssköterskorna att de inte riktigt hinner med? Är det därför att de är för få eller för att detta inte prioriteras av vårdcentralschefen?

Jag tycker att det är två viktiga frågor att ta med sig. Men vi säger inte förslaget, för då hade vi inte varit på dig som ett par iglar.

Anförande nr 260

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! I diskussionerna om Vårdval Stockholm, Pia, brukar vi säga att vi tycker att det förebyggande arbetet är nedprioriterat, och så diskuterar vi fram och tillbaka om det. Men när vi har framfört detta har ni sagt att ni tycker att det är väldigt bra att man erbjuder hälsosamtal för 75-åringar, och det tycker vi också.

För att inte skälla på dig, Pia: Jag vet inte om du ser de listor som jag visar upp nu. Det som är gulmarkerat gäller de vårdcentraler som inte har gjort några hälsosamtal. Som Juan Carlos sade: Vissa erbjuder alla sina listade 75-åringar hälsosamtal. Varför är det sådan skillnad? Egentligen borde vi kanske titta mer på dem som gör hälsosamtal, det goda exemplet. Vad är det som får dem att prioritera att det sker?

Pia sade att verksamhetscheferna inte prioriterar detta och synliggör det. Då undrar jag: Vad tänker du göra åt det? Du säger ju att ersättningen är okej, men ändå blir det inga hälsosamtal. Hur får vi detta att hända som vi tror är en så bra investering för hälsan? Hur funderar du där, Pia?

Anförande nr 261

Anita Johansson (S): Ordförande, landstingsledamöter! Eftersom min vårdcentral – Boo vårdcentral – nämndes hoppade jag till i stolen. Eftersom jag är barnfödd därute vet jag vilken fantastiskt bra landstingsägd vårdcentral som Boo är.

Det värmdes verkligen när Juan Carlos gick upp och sade att man där gör dessa viktiga hälsosamtal till 100 procent. Min mamma och alla mina gamla släktingar bor där. Det är mycket uppskattat. Jag önskar att Pia Lidwall och ni i majoriteten kunde ta i lite grann med alla de andra som är svartlistade.

Anförande nr 262

Pia Lidwall (KD): Fru ordförande, ledamöter! Ett sätt att få detta att hända är att debattera frågan, som vi gör i dag. Då kommer den upp på dagordningen. Det är naturligtvis jättebra.

Vi har skrivit in i vårdvalet att alla 75-åringar ska erbjudas hälsosamtal. Vi kommer inte att darra på manschetten, utan vi tycker att det ska vara så i fortsättningen också. Därför har förvaltningen nu bestämt sig för att det ska ingå i deras uppföljningar, när de träffar alla vårdcentraler, att den här frågan ska finnas med på deras lista över frågor att ta upp.

Frågar man verksamhetscheferna "Varför har ni inte haft dessa samtal, som det ingår att ni ska ha?" får de förklara sig. Det känns otroligt väsentligt att det har kommit upp som en viktig poäng att våra tjänstemän har förstätt att de måste ta med detta i uppföljningen.

Juan Carlos tycker att vi ska jobba ihop med kommunerna. Det var ambitionen från början, och det står också så i direktiven, att det ska ske tillsammans med kommunerna. När jag hör att man ibland har sagt att landstinget inte vill vara med blir jag lite förgrymmad, för landstinget vill visst vara med i de här samtalen. Men man måste också vara lyhörd för att alla människor inte vill ha två personer som kommer hem till en när man ska diskutera saker som är väldigt integritetskänsliga. Där har vi varit mycket lyssnande. Men att jobba ihop med kommunerna för att få kunskap är naturligtvis mycket viktigt.

Varför är det olikheter i länet? Där är svaret uppföljningen. Man måste ta reda på varför en del kan göra detta till hundra procent medan andra bedömer att de inte har tid med det. I Sigtuna kommun är det jättesvårt att göra detta, för där har man tagit tillbaka delegationerna, och därför måste distriktssköterskorna hålla på med sådant som kommunerna annars kan göra.

Erbjudandet ska ges. Men man kan tacka nej. Vi har nu hört från Curt Linderöth att han har försökt att tacka nej. Första året gick det inte att registrera att folk har tackat nej. Det var dåligt. Men nu kan man alltså göra det. Det är viktigt att få det belyst, så att man inte tvingar sig på människor som egentligen inte vill bli "attackerade", som Curt sade, fast jag hoppas att de inte upplever det så.

Hur får vi det att hända? Ja, vi får det dessutom att hända genom att fyra vårdutvecklare ska jobba 50 procent. De delar upp hela länet och ska stödja och stimulera de distriktssköterskor som jobbar med detta. Det är naturligtvis fantastiskt att få arbeta förebyggande, och det är jätteviktigt att distriktssköterskorna fortsätter med det.

Återigen anser jag mig ha besvarat frågan.

Anförande nr 263

Juan Carlos Cebrian (S): Detta att man är frisk och inte anser sig behöva hälsosamtal och tackar nej är mycket vanligt. Men tyvärr registreras det inte, som någon sade. I uppföljningsrapporten sägs att det inte är många som har tackat nej, men det finns inga siffror på det.

Det som händer är att både kommun och landsting gör samma jobb men inte samtidigt. I Stockholm finns det stadsdelar som erbjuder hälsosamtal utan någon samverkan alls med landstinget.

Min fråga till dig gäller att detta måste ske i samverkan mellan kommun och landsting, om det går. Jag reagerade när jag läste samverkansrapporten från revisorerna, där kommunen säger: Vi vet inte med vem i landstinget vi ska samverka, och om vi vet det så vet vi inte vilka mandat den personen har. Då är det verkligen svårt att samverka mellan landsting och kommun.

Anförande nr 264

Lena-Maj Anding (MP): Ordförande, landstingsledamöter! Detta är ändå inte så väldigt dåligt, med tanke på det tidigare ärendet som gällde 65–69-åringar, där bara 33 hade fått ett hälsosamtal. Då var det ett frivilligt åtagande. Detta ingår i regelboken, och ungefär tre fjärdedelar har fått hälsosamtal. Men vissa vårdcentraler har inte gjort något alls.

Jag skulle vilja veta när uppföljningen kommer, för det är viktigt att vi följer upp detta på ett bra sätt, så att alla som vill ha hälsosamtal kan få det.

Man pratar om motiverande samtal. Det har klar och tydlig effekt. Man pratar om fysisk aktivitet. Man pratar om matvanor. Man pratar om mediciner. Man bör också ta med läkemedelsgenomgångar. Där var det förskräckligt dåliga siffror. Det var bara 7 procent i hela länet som hade fått det. Det är oerhört viktiga frågor för äldre.

I hälsosamtalen kan man väl kombinera detta på ett bra sätt. Jag vet inte hur ni har pratat om det i majoriteten. Det är oerhört viktigt att man gör det, om man nu tycker att det är svårt att komma till och att det är svårt med tider. Man bör ta med läkemedelsgenomgång vid ett och samma tillfälle. Annars blir det aldrig gjort. Det har också med hälsan att göra. Det är hälsosamtal att prata om det och se till att äldre inte får för mycket kombinationer av läkemedel så att de åker in och ut på våra sjukhus helt i onödan.

När kommer den första uppföljning som det är mer kvalitet i än de tidigare?

Anförande nr 265

Kerstin Pettersson (V): Fru ordförande! Jag tycker fortfarande att jag inte riktigt har fått fullständigt svar på fråga 2: "Hur kommer distriktssköterskan ges förutsättningar bedriva förebyggande arbete inom ramen för Vårdval Stockholm?"

I svaret står det att man ska ha en uppföljning med verksamhetscheferna för att ta reda på varför hälsosamtal inte har gjorts. Pia pratade också om vårdutvecklare. Men på vilket sätt får de bättre förutsättningar för att kunna bedriva det förebyggande arbetet? Att hälsosamtal ska ske i samverkan med kommunen står faktiskt i regelboken. Men i dag är det ju inte så. Fast jag håller med dig, Pia, om att alla inte alltid vill släppa in två personer som kommer.

Den här frågan måste på något sätt kunna ställas innan: Har du tagit upp de här frågorna med kommunen? De äldre vet inte alltid vart de ska vända sig.

Det är också viktigt att man på vårdcentralerna tar med hur samverkan med kommunerna ska ske.

Anförande nr 266

Pia Lidwall (KD): Det väsentliga för oss i landstinget har varit att säga att hälsosamtal ska ske tillsammans med kommunerna, men vi är ju två om den tangon. I en del fall har man jobbat tillsammans och också uppträtt tillsammans hemma hos folk, och i andra fall har man sagt: Nej, vi går hem var och en för sig, eftersom vi har helt olika koncept som vi samtalar i. Men om det går att göra detta tillsammans är det naturligtvis att föredra.

Lena-Maj Anding! Du pratar om läkemedelsgenomgångar. Hälsosamtalen har en helt annan inriktning. Där vill man ringa in människor som vanligtvis inte har kontakt med vården på samma sätt. Man kanske ska bli mer medveten om sin egen sjuklighet eller hur man skjuter upp den. Man diskuterar kost mycket. Man diskuterar också fysisk tillgänglighet och andra saker. En av de viktigaste frågorna gällde att få information om sin egen sjukdom som man inte hade. Det är lite olika sätt att samtala.

Anförande nr 267

Lena-Maj Anding (MP): Ordförande! Jag vet inte riktigt vad Pia Lidwall pratar om när hon pratar om fysisk tillgänglighet, om det gäller anpassningar i hemmet så att man inte ska falla. Även det går tillbaka på läkemedel. Har man för många läkemedel ramlar man oftare än om man inte har det. Det är oerhört viktigt att man pratar om sådana frågor. Jag tycker att det är mycket tråkigt om man över huvud taget inte nämner läkemedel i dessa hälsosamtal, ja, det är märkligt.

Jag tror att distriktssköterskor mycket gärna vill ha sådana här hälsosamtal. Jag tror att det är ersättningssystemet i övrigt som försvårar. Jag tycker att ni har ett ansvar för att följa upp och ta reda på om det är så och i så fall förändra ersättningssystemet så att sådana hinder inte finns.

Anförande nr 268

Pia Lidwall (KD): Lena-Maj Anding! Jag tror nästan att du väljer att missförstå mig. I hälsosamtalen har det förstås betydelse vad personen i fråga vill prata om. Är det så att man vill prata om sina läkemedel gör man naturligtvis det.

Den viktigaste frågan som man tar upp är bekymret med synen, och den näst viktigaste frågan har varit den egna sjukdomen, som man har velat förstå och velat att någon ska förklara.

Sedan har det i fallande skala handlat om andra saker som har att göra med hörsel, kost, motion och den fysiska miljön runt omkring, hur man kan göra det lättare att bo kvar hemma längre. Det är sådana frågor som har diskuterats.

Om personen vill diskutera sina läkemedel är det naturligtvis jätteviktigt. Många gånger har det också inneburit att man sedan har fortsatt att diskutera det på vårdcentralerna. Det är ett strukturerat samtal som handlar om den som bor hemma.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Wigg (MP) 5:1, 3, 5, 9, 11, 28, 43, 110, 183, 185, 187, 191, 193, 196, 198, 231, 233, 236
Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M) 5:2, 4, 6, 24, 26, 34, 36, 241, 244
Magnusson Thomas (V) 5:7, 13, 15, 20, 22
Landstingsrådet Nyman (KD) 5:8, 10, 12, 14, 16, 212, 214, 216
Askensten Åke (MP) 5:17, 19, 97, 99, 101, 124, 126, 165
Salminen Lars-Erik (M) 5:18, 21, 30, 32
Landstingsrådet Batljan (S) 5:23, 25, 27, 40, 42, 48, 50, 134, 136, 138, 140, 142, 144, 146, 148, 150, 181
Gunnarsson Vivianne (MP) 5:29, 31, 33, 35, 37, 248
Sigfridsson Helene (MP) 5:38
Lindqvist Hans (C) 5:39, 41, 45, 166
Attergren Granath Anna (FP) 5:44
Sigurdsson Björn (MP) 5:46, 52, 54, 72, 84, 86, 161, 163, 168, 182
Landstingsrådet Wennerholm (M) 5:47, 49, 51, 53, 55, 57, 59, 112, 114, 174, 176, 195, 197, 199, 201, 203, 206, 208, 210, 218, 220, 222, 230
Kettner Anna (S) 5:56, 58, 61, 92, 94, 105, 107, 117, 119, 129, 131, 178
Landstingsrådet Andersson (C) 5:60, 62, 74, 76, 83, 85, 87, 89, 91, 93, 95, 143, 145, 190, 192, 194
Fare Stella (FP) 5:63, 65, 67, 69, 71, 78, 80, 98, 100, 135, 137
Blombäck Yvonne (MP) 5:64, 66, 109, 152, 154, 169, 171, 173, 175, 177, 200, 202, 204, 234, 238
Ullberg Erika (S) 5:68, 70, 111, 113, 115, 157, 159, 188, 217, 219, 221
Strömdahl Jan (V) 5:73, 75, 77, 79, 81, 88, 90, 121, 123, 167
Stefansson Jan (KD) 5:82
Langby Erik (M) 5:96, 139, 141, 156, 158, 160, 162, 164
Carlsson Lars (C) 5:102, 170, 172
Sladic Gizela (S) 5:103
Lindquist Olov (FP) 5:104, 106, 108
Rohdin Lennart (FP) 5:116, 118, 120, 122, 125
Westin Dan (MP) 5:127
Bergström Stefan (C) 5:128, 130, 132
Hansson Curt (S) 5:133
Sundström Jan Olov (M) 5:147, 149, 151, 153, 155
Gripenstam Tage (C) 5:179, 184, 186
Treslow Kjell (M) 5:180, 189
Sjölander Johan (S) 5:205, 207, 209, 239
Jörnehed Håkan (V) 5:211, 213, 215, 237, 243, 250, 260
Cebrian Juan Carlos (S) 5:223, 225, 227, 245, 249, 253, 257, 263
Lidwall Pia (KD) 5:224, 226, 228, 246, 251, 254, 256, 262, 266, 268
Launy Sverre (V) 5:229
Landstingsrådet Wallhager (FP) 5:232, 235, 240
Anding Lena-Maj (MP) 5:242, 264, 267
Pettersson Kerstin (V) 5:247, 252, 255, 259, 265
Linderoth Curt (M) 5:258
Johansson Anita (S) 5:261